

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE ACCREDITATION BODY OF MONTENEGRO	Oznaka/Datum: PR.01-6/01.12.2025.
---	--	--------------------------------------

OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI

	Ime i prezime	Funkcija	Datum	Potpis
Preispitao	Tanja Radović	Rukovodilac Službe za akreditaciju/PRK	01.12.2025.	
Odobrio	Anita Krulanović	Direktor	01.12.2025.	
Ovaj dokument je vlasništvo ATCG i može se koristiti, štampati ili umnožavati samo uz saglasnost odgovornog lica ATCG				

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 2 / 63

1. PREDMET I PODRUČJE PRIMJENE

Ovom Procedurom su definisane aktivnosti koje se odnose na procese pripreme i realizacije ocjenjivanja, za potrebe početne akreditacije, nadzora, ponovnog ocjenjivanja, proširenja, smanjenja, suspenzije ili povlačenje akreditacije.

2. SKRAĆENICE I DEFINICIJE

2.1 Skraćenice

- **ATCG** - Akreditaciono tijelo Crne Gore;
- **TOU** - Tijelo za ocjenu usaglašenosti;
- **EA** - *European cooperation for Accreditation* (Evropska kooperacija za akreditaciju);
- **IAF** - *International Accreditation Forum* (Međunarodni forum za akreditaciju);
- **ILAC** - *International Laboratory Accreditation Cooperation* (Međunarodna saradnja na akreditaciji laboratorija).

2.2 Definicije

Za potrebe ove procedure se koriste termini koji su utemeljeni u ažurnim verzijama standarda MEST EN ISO/IEC 17000 - *Ocjenjivanje usaglašenosti - Rječnik i opšti principi*, MEST EN ISO/IEC 17011 - *Ocjenjivanje usaglašenosti - Opšti zahtjevi za tijela za ocjenjivanje usaglašenosti* i MEST ISO 9000 - *Sistem menadžementa kvalitetom - Osnove i rječnik, Zakon o akreditaciji (Sl list CG 54/09) i dr.*

akreditacija - atestiranje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti koje obavlja treća strana kojim se zvanično potvrđuje njegova kompetentnost da obavlja određene zadatke ocjenjivanja usaglašenosti.

akreditaciono tijelo - nadležno tijelo koje obavlja akreditaciju. **NAPOMENA:** Nadležnost akreditacionog tijela se u principu dobija od vlade.

sertifikat o akreditaciji - zvanični dokument ili komplet dokumenata u kojima je navedeno da je akreditacija dodijeljena za definisani obim

tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti (TOU) - tijelo koje obavlja aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti i koje može biti predmet akreditacije

znak akreditacije - znak za čije korišćenje akreditaciono tijelo obavezuje akreditovano TOU da označe svoj status akreditacije.

kombinovani znakovi - znakovi ILAC i ILAC multilateralnih sporazuma u kombinaciji sa znakom akreditacije predstavljaju kombinovane znakove za koje Akreditaciono tijelo Crne Gore daje pravo akreditovanim tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti da ih koriste.

isprava o usaglašenosti - isprava o usaglašenosti: Izvješaj o ispitivanju, uvjerenje o etaloniranju, sertifikat, izvješaj ili sertifikat o kontrolisanju, izvješaj o verifikaciji i validaciji, izvješaj o ispitivanju osposobljenosti, koji izdaje akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti za aktivnosti iz dodjeljenog obima akreditacije

žalba - zahtjev tijela za ocjenjivanje usaglašenosti za razmatranjem bilo koje nepovoljne odluke o akreditaciji koja se odnosi na željeni status akreditacije

prigovor - izraz nezadovoljstva, osim žalbe, upućen akreditacionom tijelu od strane bilo koje osobe ili organizacije u vezi sa aktivnostima tog akreditacionog tijela ili akreditovanog TOU, na koji se očekuje odgovor.

ocjenjivanje - proces koji akreditaciono tijelo preduzima da ocijeni kompetentnost TOU, na bazi određenog(ih) standarda i/ili drugih normativnih dokumenata, za definisani obim akreditacije **Napomena:** Ocjenjivanje kompetentnosti TOU obuhvata utvrđivanje kompetentnosti za poslove koje obavlja TOU u

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 3 / 63

cjelini, uključujući kompetentnost osoblja, validnost metodologije za ocjenjivanje usaglašenosti i validnost rezultata ocjenjivanja usaglašenosti

obim akreditacije - specificirane aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti za koje se akreditacija traži ili se dodjeljuje. Obim akreditacije može biti fiksni i fleksibilni. Fleksibilni obim akreditacije je obim akreditacije izražen na način koji omogućava tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti da izmjeni metodu i druge parametre koji spadaju u oblast kompetencije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, kako je potvrđeno od strane akreditacionog tijela.

fleksibilni obim akreditacije - obim akreditacije iskazan na način da omogućiti tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti da izvrše izmjene u metodologiji i drugim parametrima koji spadaju u kompetentnost tijela za ocjenjivanje usaglašenosti kako je potvrdilo akreditaciono tijelo.

proširenje obima akreditacije - dodavanje aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti u obim akreditacije

povlačenje akreditacije - ukidanje akreditacije za cjelokupni obim

smanjenje obima akreditacije - ukidanje dijela obima akreditacije

suspenzija akreditacije - proces privremenog poništenja akreditacije, u potpunosti ili za dio obima akreditacije.

program ocjenjivanja - niz ocjenjivanja konzistentan sa specifičnom šemom akreditacije koje akreditaciono tijelo sprovodi nad određenim tijelom za ocjenjivanje usaglašenosti tokom ciklusa akreditacije

zainteresovane strane - strane koje su neposredno ili posredno zainteresovane za akreditaciju. Napomena: Neposredan interes se odnosi na tijela koje se akredituju, a posredan interes na tijela i druge organizacije koje koriste ili se oslanjaju na akreditovane usluge ocjenjivanja usaglašenosti.

3. VEZE SA DRUGIM DOKUMENTIMA

U ovoj proceduri se primjenjuju definicije date u sljedećim dokumentima:

- Uredba o zahtjevima za akreditaciju i tržišni nadzor (Regulation (EC) 765/2008))
- MEST EN ISO/IEC 17011 - Ocjenjivanje usaglašenosti - Opšti zahtjevi za akreditaciona tijela koja akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti
- MEST EN ISO 9000 - Sistem menadžmenta kvalitetom - Osnove i rečnik
- MEST EN ISO/IEC 17000 - Ocjenjivanje usaglašenosti - Rječnik i opšta načela.

Napomena: Navedena dokumenta nisu označena godinom izdanja, već se podrazumijeva da se koristi važeće izdanje dokumenta.

4. OPIS RADA I ODGOVORNOSTI

4.1 ZAHTJEVI / KRITERIJUMI AKREDITACIJE

Kriterijumi za sticanje i održavanje akreditacije su utvrđeni u:

- Zakonu o akreditaciji;
- crnogorskim standardima kojima su preuzeti međunarodni, odnosno evropski harmonizovani standardi, koji sadrže opšte kriterijume, odnosno zahtjeve koje treba da ispune tijela za ocjenjivanje usaglašenosti za pojedine vrste (šeme) akreditacija;
- dokumentima sa obaveznom primjenom, smjernice za primjenu harmonizovanih standarda i uputstava iz oblasti akreditacije i ocjenjivanja usaglašenosti koje su izdale EA, IAF i ILAC;
- pravilima akreditacije koje donosi ATCG.

Lista dokumenata koji sadrže zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac zahtjeva za akreditaciju i

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 4 / 63

akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti (ZPR.01.27-1) je javno dostupna na web portalu ATCG (www.akreditacija.me).

Onda kada dođe do izmjene u zahtjevima za akreditaciju, ATCG će o tome obavijestiti tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, kao i o prelaznom periodu u kojem su ona dužna da se usaglase sa izmjenjenim zahtjevima.

Aktivno učešće ATCG u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju (EA/ILAC/IAF) kao i kontinuirano usklađivanje pravila i procedura ATCG sa relevantnim međunarodnim standardima, politikama i principima EA, ILAC i IAF odgovornost je rukovodioca nadležnih odjeljenja i Službe za akreditaciju, dok je praćenje promjena u Listi mandatornih dokumenata EA, ILAC i IAF odgovornost Službe za razvoj i međunarodnu saradnju. Rukovodioci službi su odgovorni za održavanje sastanaka osoblja ATCG najmanje jednom mjesečno (a po potrebi i više puta) na kojima se razmatra potreba za eventualnim promjenama u zahtjevima/kriterijumima akreditacije (ZPR.01.27-1), potreba za izmjenama dokumenata u ATCG sistemu menadžmenta i period potreban za implementaciju novonastalih promjena uključujući i tranzicioni period.

Ukoliko se javi potreba za dodatnim tumačenjem pojedinih zahtjeva iz referentnih dokumenata za akreditaciju, a za koje ne postoje detaljna uputstva za primjenu, ATCG će konsultovati stručna tijela (komitete) i druge zainteresovane strane.

4.2 POČETNA AKREDITACIJA

4.2.1 Podnošenje zahtjeva

Postupak akreditacije pokreće se na osnovu dostavljenog Zahtjeva za akreditaciju koji podnosi TOU u pisanom ili elektronskom obliku. Zahtjev za akreditaciju sadrži:

- opšte karakteristike TOU, uključujući podatke o organizaciji kojoj pripada, ime, adresu, pravni status i ljudske i tehničke resurse;
- opšte informacije koje se odnose na TOU, kao što su njegove aktivnosti, njegov odnos unutar većeg pravnog lica, ukoliko postoji, i adrese svih njegovih fizičkih lokacija koje obim akreditacije treba da obuhvati;
- jasno definisan traženi obim akreditacije;
- saglasnost da će ispunjavati zahtjeve za akreditaciju i druge obaveze TOU.

Uz popunjeni Zahtjev za akreditaciju TOU dostavlja i odgovarajuća potrebna dokumenta/informacije kao što su: osnivačka akta, kopiju Poslovnika o kvalitetu (ako postoji takav dokument) i druga dokumenta sistema menadžmenta (pravila, procedure, zapisi). Dokumenta/informacije koje je potrebno dostaviti jasno su navedeni u Zahtjevu za akreditaciju, za svaku šemu akreditacije.

Zahtjev za akreditaciju na odgovarajućem obrascu (koji se može naći na web portalu ATCG) podnosi se neposredno u prostorijama ATCG-a ili se dostavlja putem zvanične pošte. U zavisnosti od šeme akreditacije Zahtjevi za akreditaciju su formalizovani na sledećim obrascima:

- ZPR.01.01-1 - Zahtjev za akreditaciju laboratorija za ispitivanje,
- ZPR.01.02 - Zahtjev za akreditaciju laboratorija za kalibraciju/etaloniranje,
- ZPR.01.03 - Zahtjev za akreditaciju kontrolnih tijela,
- ZPR.01.04 - Zahtjev za akreditaciju za sertifikaciona tijela za proizvode, procese i usluge,
- ZPR.01.05-1 - Zahtjev za akreditaciju za sertifikaciona tijela za QMS,
- ZPR.01.06-1 - Zahtjev za akreditaciju medicinskih laboratorija prema standardu MEST EN 15189.

Odgovornost: *Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti*

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 5 / 56

4.2.2 Preispitivanje zahtjeva

Po prijemu, Zahtjev za akreditaciju sa pratećom dokumentacijom se evidentira u djelovodnoj knjizi ATCG na propisan način.

Odgovornost: Arhivar

Kompletnost podnietog Zahtjeva za akreditaciju i dostavljene prateće dokumentacije se preispituje u roku od 5 radnih dana od datuma podnošenja. U slučaju nekompletnosti, ATCG će zatražiti od tijela za ocjenjivanje usaglašenosti da dopuni Zahtjev i prateća dokumeta. Dopuna dokumentacije može se tražiti samo jednom. Ukoliko tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ne dostavi kompletiran Zahtjev sa traženom dokumentacijom u roku od 10 radnih dana od obavještenja ATCG, ATCG neće prihvatiti prijavu, a tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti u tom slučaju ima pravo žalbe na odluku ATCG.

Odgovornost: Savjetnik/Rukovodilac nadležnog odjeljenja

Postupkom preispitivanja podnietog Zahtjeva za akreditaciju utvrđuje se sposobnost ATCG da obavi predmetno ocjenjivanje, u smislu poštovanja politike i procedura ATCG, kompetentnosti i dostupnosti odgovarajućeg osoblja za obavljanje aktivnosti ocjenjivanja (ocjenjivački tim) i odlučivanja o akreditaciji (sastav Komisije za akreditaciju). Takođe, preispitivanje obuhvata i sposobnost ATCG da blagovremeno sprovede početno ocjenjivanje i donese odgovarajuću odluku o akreditaciji u okvirnom roku od 6 mjeseci od dana podnošenja Zahtjeva za akreditaciju.

Ukoliko se nakon preispitivanja Zahtjeva za akreditaciju utvrdi da ATCG ima sposobnost da nesmetano sprovede postupak akreditacije, to se evidentira na poleđini Zahtjeva za akreditaciju potpisima direktora ATCG, Rukovodioca službe za akreditaciju i Rukovodioca nadležnog Odjeljenja, uz navođenje datuma realizacije preispitivanja predmetne prijave.

Ukoliko preispitivanjem ATCG utvrdi da ne može prihvatiti Zahtjev za akreditaciju (npr. prijavljeni obim akreditacije nije u djelokrugu rada ATCG ili iz bilo kog drugog opravdanog razloga), tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti će o tome pisanim putem biti obavješteno, uz adekvatno objašnjenje razloga neprihvatanja zahtjeva. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo prigovora ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o neprihvatanju prijave.

Ukoliko postoji dokaz o obmanama, namjernom davanju neistinitih informacija ili prikrivanju informacija od strane podnosioca Zahtjeva za akreditaciju, prilikom podnošenja i razmatranja Zahtjeva i/ili u bilo kom drugom trenutku u postupku akreditacije, ATCG neće prihvatiti Zahtjev ili će donijeti odluku o prekidu postupka akreditacije. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG.

Odgovornost: Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Rukovodilac Službe za akreditaciju/direktor ATCG

4.2.3 Ugovaranje

Nakon prihvatanja Zahtjeva za akreditaciju ATCG dostavlja podnosiocu tipski Ugovor o akreditaciji (obrazac ZPQ.00.07.) u okviru koga su navedene prava i obaveze ugovornih strana u postupku akreditacije. U slučaju da ovlašćeni predstavnik podnosioca Zahtjeva za akreditaciju ne potpiše Ugovor o roku od 15 dana, ATCG će donijeti odluku o prekidu postupka akreditacije. Podnosilac Zahtjeva za akreditaciju ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljan odlukom ATCG. Početkom postupka akreditacije smatra se datum posljednjeg stavljenog potpisa na Ugovor.

Odgovornost: direktor ATCG

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 6 / 63

4.2.4 Preliminarna posjeta - predocjenjivačka posjeta

Predocjenjivanje se sprovodi na zahtjev klijenta.

ATCG najavljuje predocjenjivačku posjetu, koju sprovodi vodeći ocjenjivač u sjedištu i/ili na drugim lokacijama klijenta gdje se obavljaju aktivnosti koje su predmet akreditacije.

Tokom predocjenjivačke posjete ATCG utvrđuje:

- da li su ispunjeni uslovi za sprovođenje početnog ocjenjivanja,
- da li je obim aktivnosti za početno ocjenjivanje jasno definisan,
- i prikuplja druge informacije važne za planiranje i organizaciju početnog ocjenjivanja.

Ako ocjenjivač utvrdi takve nedostatke u sistemskim rješenjima, organizaciji rada ili sprovođenju aktivnosti koje su predmet akreditacije, koji ne omogućavaju sprovođenje početnog ocjenjivanja ili bi sigurno zahtijevali njegovo potpuno ponavljanje, o tome obavještava klijenta.

Nakon završetka predocjenjivanja, ocjenjivač izrađuje pisani izvještaj koji se dostavlja i klijentu.

U izvještaju ocjenjivač ukazuje na eventualne nedostatke u ispunjavanju zahtjeva za akreditaciju.

Izvještaj sadrži i prijedlog za nastavak postupka akreditacije.

Izvještaj može uključivati sporazum između ATCG i klijenta o privremenom prekidu postupka, sve dok stranka ne sprovede dogovorene aktivnosti.

U tom slučaju ATCG čeka obavještenje klijenta da su aktivnosti sprovedene prije nastavka postupka.

Ako klijent u razumnom roku (u roku od tri mjeseca) ne dostavi ATCG dokaz da su uslovi za nastavak postupka ispunjeni, ATCG upozorava klijenta i poziva je da u roku od 15 dana od prijema poziva navede rok u kojem će izvršiti dogovorene aktivnosti.

Ako klijent ne navede rok, ili ako je taj rok nerazumno dug tako da bi ukupno trajanje prekida postupka premašilo šest mjeseci, ATCG klijentu šalje obavještenje o namjeri obustave postupka akreditacije, uz upozorenje da će ugovor o uspostavljanju i održavanju akreditacije automatski prestati da važi u trenutku obustave postupka.

Ako klijent u roku od 30 dana od slanja obavještenja ne odgovori i ne izjavi da će najkasnije u roku od dva mjeseca biti spreman za sprovođenje ocjenjivanja, ATCG donosi odluku o obustavi postupka akreditacije i dostavlja je klijentu.

U slučaju da se tokom predocjenjivanja utvrde značajni nedostaci iz trećeg stava ovog poglavlja, a na kraju posjete ne bude dogovora o prekidu ili obustavi postupka, ATCG obavještava klijenta o nalazima i predlaže prekid postupka do otklanjanja nedostataka ili obustavu postupka i raskid ugovora.

Ako klijent, uprkos upozorenju, insistira na sprovođenju početnog ocjenjivanja, postupak se nastavlja prema pravilima za početno ocjenjivanje. Izmjena 4 od 19.06.2025.

Tokom preliminarne posjete mora se strogo voditi računa o tome da se izbjegne konsultovanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

Odgovornost: Vodeći ocjenjivač/Rukovodilac nadležnog odjeljenja

4.3 PRIPREMA ZA OCJENJIVANJE

4.3.1 Imenovanje tima za ocjenjivanje

Tim za ocjenjivanje čine vodeći ocjenjivač i odgovarajući broj tehničkih ocjenjivača i/ili tehničkih eksperata kako bi se osiguralo da tim kao cjelina ima potrebnu kompetentnost za ocjenjivanje prijavljenog obima akreditacije. U načelu, vodeći ocjenjivač je ujedno i vođa tima ocjenjivača.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 7 / 63

U roku od 15 radnih dana od dana zaključivanja Ugovora o akreditaciji (ukoliko TOU nije odabrao preliminaru posjetu kao opciju) odnosno nakon dostavljanja izmjenjene, dopunjene dokumentacije sistema menadžmenta zajedno sa obavještenjem o sprovedenim promjenama, u odnosu na Zapisnik sa preliminarne posjete TOU-a (ako je primjenjivo), ATCG obavještava TOU o sastavu ocjenjivačkog tima koji će sprovesti postupak ocjenjivanja.

ATCG obavještava TOU o imenima svih članova tima, njihovoj funkciji u timu i matičnoj organizaciji u kojoj su oni zaposleni (obrazac ZPR.01.07 Predlog tima ocjenjivača) kako bi se omogućilo TOU da uputi eventualne primjedbe na imenovanje članova tima (prevashodno sa aspekta nezavisnosti i nepristrasnosti). TOU je u obavezi da obavijesti ATCG da li je saglasan sa predloženim timom ocjenjivača u roku od 10 radnih dana od prijema Predloga tima ocjenjivača. U slučaju postojanja pisane primjedbe na pojedine članove tima, ista se razmatra i ukoliko se procjeni da je primjedba opravdana (postojanje sukoba interesa, prethodno negativno iskustvo u vezi sa članom tima, itd), imenuje se novi tim ocjenjivača vodeći računa da se izbjegne potencijalni konflikt interesa. U slučaju da TOU nije saglasno ni sa izmenjenim predlogom tima za ocjenjivanje, ATCG može donijeti odluku o prekidu postupka akreditacije. U tom slučaju TOU ima pravo žalbe na odluku ATCG o prekidu postupka akreditacije.

Odgovornost: *Savjetnik/Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Rukovodilac Službe za akreditaciju/ direktor*

Po dobijanju pisane saglasnosti na Predlog tima ocjenjivača od strane TOU, ATCG pristupa zaključivanju tipskog Ugovora o angažovanju ocjenjivača na poslovima ocjenjivanja (obrazac ZPQ.00.08-1) sa svakim eksterno angažovanim članom tima pojedinačno, pri čemu Ugovor osim opisa ugovorenih poslova ocjenjivanja takođe sadži i klauzule o nezavisnosti, nepristrasnosti i povjerljivosti informacija. Ugovor se smatra zaključenim i pravosnažnim onda kada ATCG preko zvanične e-mail adrese zaprimi potpisanu i skeniranu kopiju predmetnog Ugovora od strane eksternoangažovanog ocjenjivača/tehničkog eksperta. Po dobijanju potpisanog i skeniranog Ugovora, ovlašćeno lice (direktor ATCG) potpisuje i pečatom ovjerava predmetni Ugovor koji se zatim u elektronskoj formi dostavlja eksterno angažovanom ocjenjivaču/tehničkom ekspertu. Da bi Ugovor imao pravnu formalnu snagu, ugovorne strane se obavezuju da će preostala dva istovjetna originalna primjerka Ugovora potpisati na licu mjesta prvom pogodnom prilikom a najkasnije na dan realizacije ocjenjivanja TOU na licu mjesta.

Odgovornost: *Sekretar /direktor ATCG*

Nakon zaključenih ugovora o angažovanju, direktor ATCG donosi Rješenje o imenovanju tima ocjenjivača (obrazac ZPQ.00.09).

Odgovornost: *ATCG direktor*

4.3.2 Dostavljanje dokumentacije članovima ocjenjivačkog tima

Odmah po zaključivanju Ugovora o angažovanju sa eksternim članovima tima ocjenjivača, a u cilju blagovremene pripreme za sprovođenje ocjenjivanja, ATCG dostavlja potrebnu dokumentaciju imenovanim članovima tima, koja obuhvata najmanje sledeće:

a) za šemu akreditacije za laboratorije za ispitivanje/kalibraciju (ISO/IEC 17025)

vodećem ocjenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.01-1 ili ZPR.01.02), sa pratećim aneksima 1, 2, 3, 5, 8, 9 i 10 (dokumenta koja je dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01, PR.11 i PR.12;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- važeća izdanja obrazaca: Plan ocjenjivanja (ZPR.01.08), Kontrolna lista za ocjenjivanje laboratorija (ZPR.01.10), Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku (ZPR.01.20), Izveštaj o neusaglašenostima (ZPR.01.21-1), Izveštaj o ocjenjivanju (ZPR.01.22);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 8 / 63

vodećeg ocjenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocjenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjete za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01 - PA.06 i sl.

tehničkom ocjenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.01-1 ili ZPR.01.02), sa pratećim aneksima 2, 3, 5, 6, 7, 8 i 10 (dokumenta koja je dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01, PR.11 i PR.12;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocjenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08),
- važeće izdanje obrazca: Radni list za ocjenjivanje laboratorija (ZPR.01.15-1);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane tehničkog ocjenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocjenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjete za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01 - PA.06 i sl.

tehničkom ekspertu:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.01-1 ili ZPR.01.02), bez pratećih priloga;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocjenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08),
- važeće izdanje obrazca: Radni list za ocjenjivanje laboratorija (ZPR.01.15-1);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane tehničkog eksperta.

b) Za šemu akreditacije za medicinske laboratorije (ISO 15189)

vodećem ocjenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.06-1), sa pratećim aneksima 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 10(dokumenta koja je dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01, PR.11 i PR.12;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- važeća izdanja obrazaca: Plan osjenjivanja (ZPR.01.08), Kontrolna lista za ocjenjivanje medicinskih laboratorija (ZPR.01.14-1), Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku (ZPR.01.20),Izveštaj o neusaglašenostima (ZPR.01.21-1), Izveštaj o ocjenjivanju (ZPR.01.26-1);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane vodećeg ocjenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocjenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjete za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01 - PA.06 i sl.

tehničkom ocjenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.06-1), sa pratećim aneksima 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9 i 10(dokumenta koja je dostavilo TOU);

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 9 / 63

- važeća izdanja procedura PR.01, PR.11 i PR.12;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08);
- važeće izdanje obrazca: Radni list za ocenjivanje laboratorija (ZPR.01.19-1);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocenjivanja od strane tehničkog ocenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjeteva za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01 - PA.06 i sl.

tehničkom ekspertu:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.06-1), bez pratećih priloga;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08),
- važeće izdanje obrazca: Radni list za ocenjivanje laboratorija (ZPR.01.19-1);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocenjivanja od strane tehničkog eksperta.

c) Za šemu akreditacije za kontrolna tijela (ISO/IEC 17020)

vodećem ocenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.03), sa pratećim aneksima 1, 2, 3, 5, 6 i 7 (dokumenta koja je dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01, PR.11 i PR.12;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- važeća izdanja obrazaca: Plan ocenjivanja (ZPR.01.08), Kontrolna lista za ocenjivanje kontrolnih tijela (ZPR.01.11), Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku (ZPR.01.20), Izveštaj o neusaglašenostima (ZPR.01.21-1), Izveštaj o ocenjivanju (ZPR.01.23);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocenjivanja od strane vodećeg ocenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjeteva za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01-03 i PA.05 i sl.

tehničkom ocenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.03), sa pratećim aneksima 2, 3, 5 i 7 (dokumenta koja je dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01, PR.11 i PR.12;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08);
- važeće izdanje obrazca: Radni list za ocenjivanje kontrolnih tijela (ZPR.01.16);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocenjivanja od strane tehničkog ocenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjeteva za akreditaciju i akreditovano TOU

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 10 / 63

(obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01-03 i PA.05 i sl.

tehničkom ekspertu:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.03), bez pratećih priloga;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocjenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08),
- važeće izdanje obrazca: Radni list za ocjenjivanje kontrolnih tijela (ZPR.01.16);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane tehničkog eksperta.

d) Za šemu akreditacije za sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda (ISO/IEC 17065)

vodećem ocjenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.04), sa pratećim aneksima 1, 2, 3, 5, 6, 7 i 8 (dokumenta koja je dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01, PR.11 i PR.12;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- važeća izdanja obrazaca: Plan osjenjivanja (ZPR.01.08), Kontrolna lista za ocjenjivanje sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda (ZPR.01.12), Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku (ZPR.01.20), Izveštaj o neusaglašenostima (ZPR.01.21-1), Izveštaj o ocjenjivanju (ZPR.01.24);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane vodećeg ocjenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocjenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjeteva za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01-03 i PA.05 i sl.

tehničkom ocjenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.04), sa pratećim aneksima 2, 3, 5, 7 i 8 (dokumenta koja je dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01, PR.11 i PR.12;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocjenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08);
- važeće izdanje obrazaca: Radni list za ocjenjivanje sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda (ZPR.01.17) i Izvještaj sa osvjedočenja (ZPR.01.46)
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane tehničkog ocjenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocjenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjeteva za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01-03 i PA.05 i sl.

tehničkom ekspertu:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.04), bez pratećih priloga;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocjenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08);
- važeće izdanje obrazaca: Radni list za ocjenjivanje sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 11 / 63

(ZPR.01.17) i Izveštaj sa osvjedočenja (ZPR.01.46);

- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane tehničkog eksperta.

e) Za šemu akreditacije za sertifikaciona tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta (ISO/IEC 17021-1)

vodećem ocjenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.05-1), sa pratećim aneksima 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 8 (dokumenta koja je dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01 i PR.11;
- Uputstvo UP.03;
- Zapis ZUP.03.01, dostavljen od strane TOU;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- važeća izdanja obrazaca: Plan osjenjivanja (ZPR.01.08), Kontrolna lista za ocjenjivanje sertifikacionih tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta (ZPR.01.13-1), Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku (ZPR.01.20), Izveštaj o neusaglašenostima (ZPR.01.21-1), Izveštaj o ocjenjivanju (ZPR.01.25);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane vodećeg ocjenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocjenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjteva za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01-03 i sl.

tehničkom ocjenjivaču:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.05-1), sa pratećim aneksima 2, 3, 5 i 8 (dokumenta kojaje dostavilo TOU);
- važeća izdanja procedura PR.01 i PR.11;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08);
- važeće izdanje obrazaca: Radni list za ocjenjivanje sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda (ZPR.01.18-1), Izveštaj sa osvjedočenja (ZPR.01.45) i Radni list o pregledu predmeta klijenta (ZPR.01.47);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane tehničkog ocjenjivača.

Napomena: ATCG će dodatno informisati vodećeg ocjenjivača i o drugim relevantnim normativnim dokumentima koji su javno objavljeni na web portalu ATCG, kao što su npr: važeća Lista dokumenata koja sadrži kriterijume koje mora da ispunjava podnosilac Zahjteva za akreditaciju i akreditovano TOU (obrazac ZPR.01.27-1), pravila akreditacije PA.01-03 i sl.

tehničkom ekspertu:

- Zahtjev za akreditaciju (na obrascu ZPR.01.05-1), bez pratećih priloga;
- odnosno zakonodavstvo u vezi sa prijavljenim tehničkim oblastima, onda kada je primenljivo i relevantno;
- Plan ocjenjivanja (na važećem obrazcu ZPR.01.08);
- važeće izdanje obrazaca: Radni list za ocjenjivanje sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda (ZPR.01.18-1), Izveštaj sa osvjedočenja (ZPR.01.45) i Radni list o pregledu predmeta klijenta (ZPR.01.47);
- ostale informacije u vlasništvu TOU a koje su relevantne za sprovođenje ocjenjivanja od strane

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 12 / 63

tehničkog eksperta.

Savjetnik u nadležnom odjeljenju odgovoran je za čuvanje zapisa o predhodno navedenoj komunikaciji sa ocjenjivačima i ekspertima.

Napomena: Za ocjenjivače i tehničke eksperte koji su u stalnom radnom odnosu u ATCG nije potrebno dostavljati navedenu internu dokumentaciju ATCG (procedure, smjernice, obrasce) smatrajući je dostupnom unutar ATCG. Zapisi o internoj komunikaciji se čuvaju.

Odgovornost: Savjetnik u nadležnom odjeljenju/Rukovodilac nadležnog odjeljenja

4.4 OCJENJIVANJE

ATCG planira sprovođenje početnih ocjenjivanja prema redoslijedu pristiglih prijava, osim u slučajevima kada se određene djelatnosti ocjenjivanja usaglašenosti, zbog specifičnih okolnosti, prepoznaju kao prioritetne, Služba za akreditaciju donosi odluku o prioritetnom razmatranju.

ATCG planira sprovođenje redovnih ocjenjivanja prema Planu nadzornih posjeta a u skladu sa uspostavljenim Programima ocjenjivanja.

Najmanje 30 dana prije početka ocjenjivanja, ATCG obavještava klijenta o:

- sastavu ocjenjivačkog tima,
- planiranom trajanju i cijeni ocjenjivanja,
- predviđenim datumima ocjenjivanja kod klijenta (najava ocjenjivanja).

ATCG klijenta obavještava i o predviđenom sadržaju i toku ocjenjivanja (Plan ocjenjivanja), 5 radnih dana prije početka ocjenjivanja .

Radi obuke ili nadzora nad radom ocjenjivača, ATCG može u tim uključiti posmatrače ocjenjivanja i/ili kandidate za ocjenjivače odnosno njihove mentore.

Posmatrači ocjenjivanja mogu biti uključeni i radi sprovođenja provjere u okviru međunarodnog kolegijalnog ocjenjivanja (peer evaluacija) ili iz drugih opravdanih razloga. *Izmjena 9 od 01.12.2025.*

Određivanje lokacija na kojima će se sprovoditi ocjenjivanje, broja dana ocjenjivanja i odabir reprezentativnog uzorka poslova ocjenjivanja usaglašenosti iz obima akreditacije koji će biti predmet ocjenjivanja tokom početnog ocjenjivanja i ocjenjivanja u akreditacionom ciklusu za sve vrste (šeme) akreditacije koje su u djelokrugu rada ATCG je jedna od ključnih aktivnosti u sprovođenju postupka ocjenjivanja. Tokom ocjenjivanja u ciklusu akreditacije, ATCG primjenjuje odgovarajući program ocjenjivanja kako bi se obezbjedilo da se aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti koje su reprezentativne za obim akreditacije ocjenjuju na relevantnim lokacijama. U zavisnosti od aktivnosti koje se obavljaju na pojedinim lokacijama, ATCG će izabrati pogodne tehnike ocjenjivanja koje uključuju, ali se ne ograničavaju na: ocjenjivanje na lokaciji, ocjenjivanje sa udaljenosti, osvjedočenje, preispitivanje dokumenta, preispitivanje predmeta (fajla), preispitivanje performansi u ispitivanju osposobljenosti i drugim međulaboratorijskim poređenjima, provjere validacije, nenajavljene posjete, intervjuisanje – razgovor sa osobljem.

U slučaju kada su u tim za ocjenjivanje ATCG uključeni ocjenjivači/tehnički eksperti iz drugih akreditacionih tijela, kao i u slučaju kada ATCG obavlja ocjenjivanje u okviru prekogranične akreditacije, broj dana ocjenjivanja zavisi i od obima pripremnih radnji koje je neophodno realizovati (prevođenje i čitanje dokumenata na stranom jeziku, izrada i prevođenje zapisa nastalih u postupku ocjenjivanja i sl.). Takođe, u slučaju prelaska na novo izdanje referentnog dokumenta za akreditaciju, ATCG može donijeti odluku da poveća broj dana ocjenjivanja.

U slučajevima kada TOU ne želi da dostavi svu potrebnu dokumentaciju sistema menadžmenta, kako se zahtjeva Zahtjevom za akreditaciju, ATCG može da poveća broj dana ocjenjivanja, kako bi se nedostajuća dokumentacija pregledala na lokaciji TOU.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 13 / 63

4.4.1 Vrste i tehnike ocjenjivanja

ATCG koristi različite za sprovođenje svojih ocjenjivanja. Ove tehnike zavise od vrste ocjenjivanja, primjenjivih zahtjeva i povezanih rizika te se odabiraju kako bi se osiguralo da se TOU ocjenjuje na najefikasniji način.

Vrste ocjenjivanja:

- I) Početno ocjenjivanje - formalna procjena novog podnosioca zahtjeva (ili postojećeg akreditovanog TOU po novom standardu) kako bi se osiguralo da je ocjena usaglašenosti sa svim zahtjevima za akreditaciju efikasno sprovedena.
- II) Redovno ocjenjivanje (nadzor) - sprovodi se 1-3 puta u toku trajanja ciklusa akreditacije u zavisnosti od programa ocjenjivanja kako bi se osiguralo da se kriterijumi za akreditaciju održavaju.
- III) Ponovno ocjenjivanje - sprovodi se u posljednjoj (4.) godini svakog ciklusa akreditacije kako bi se osiguralo da TOU nastavlja ispunjavati sve zahtjeve akreditacije.
- IV) Osvjedočenje - sprovodi se za ocjenjivanje sposobnosti TOU-a za sprovođenje stvarne aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti. Ono se realizuje ili na lokaciji TOU-a ili prilikom osvjedočenja osoblja koje sprovodi akreditiranu aktivnost ocjenjivanja usaglašenosti na jednoj ili više lokacija svojih klijenata. Postupak osvjedočenja može se uključiti u ocjenjivanje na licu mjesta (npr. ispitivanje) ili se odvijati kao odvojena aktivnost (kao što je praćenje aktivnosti kontrolisanja ili audit kod Sistema menadžmenta).
- V) Proširenje obima akreditacije - sprovodi se kako bi se proširio trenutni obim akreditacije TOU. To može uključivati promjenu lokacije na kojoj se obavljaju aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti ili promjene ključnih resursa, npr. oprema).
- VI) Dodatno ocjenjivanje - Ono se može sprovesti ako nije bilo moguće ispuniti sve aspekte ocjenjivanja tokom planiranog ocjenjivanja. Alternativno, dodatno ocjenjivanje može biti potrebno kako bi se potvrdilo efikasno sprovođenje korektivnih mjera ili obezbjedila sigurnost u otklanjanje slabih mjesta u sistemu. Ostali razlozi za dodatno ocjenjivanje uključuju, ali nisu ograničeni na vraćanje na sprovođenje aktivnosti nakon perioda dobrovoljne, prinudne ili finansijske suspenzije, istrage žalbi ili promjene pravnog entiteta.
- VII) Vanredno ocjenjivanje - ocjenjivanje koje se sprovodi bez davanja klijentu bilo kakvog obavještenja ili uz vremenski ograničeno obavještenje.
- VIII) Ocjenjivanje za potrebe tranzicije- sprovodi se radi provjere ispunjavanja novih/izmijenjenih zahtjeva kada dođe do promjene standarda tijela za ocjenu usaglašenosti ili drugih ključnih kriterijuma akreditacije.
Napomena: Ako promjena rezultira novim, a ne revidiranim standardom, tada se to referiše kao 'Migracija', a ne kao 'Tranzicija'.

Tehnike ocjenjivanja:

Ocjenjivanje se sprovodi u skladu sa definisanim i utvrđenim planom zasnovanom na percepciji rizika korišćenjem tehnika ocjenjivanja (npr. ocjenjivanje na licu mjesta osvjedočenjem u sprovođenje postupka ocjenjivanja usaglašenosti, vertikalna provjera, pregled dokumentacije, intervju sa osobljem, ocjenjivanje sa udaljenosti, itd).

Tokom razvoja Programa i Plana ocjenjivanja, uzima se u obzir da ocjenjivanje TOU može uključiti jednu ili više kombinacija pratećih tehnika ocjenjivanja:

- a) Preispitivanje zahtijevane dokumentacije dostavljene od strane TOU
- b) Ocjenjivanje na licu mjesta - Posjeta ocjenjivačkog tima na lokacijama TOU,
- c) Ocjenjivanje na licu mjesta- Provjera zahtjeva sistema menadžmenta i njihove implementacije
- d) Ocjenjivanje na licu mjesta - Pregled zapisa/fajlova, uključujući postupak ocjenjivanja usaglašenosti i pregled sprovedenih protokolarnih aktivnosti, izvještaja i prateće dokumentacije
- e) Ocjenjivanje na licu mjesta - Osvjedočenje TOU prilikom realizacije aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti u sklopu traženog ili dodijeljenog obima

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 14 / 63

- f) Ocjenjivanje na licu mjesta – Intervju sa osobljem (verifikacija tehničke kompetentnosti osoblja kroz intervju)
- g) Ocjenjivanje sa udaljenosti - Ocjenjivanje sa udaljenosti lokacija TOU korišćenjem odgovarajuće IT tehnologije
- h) Ocjenjivanje sa udaljenosti- Ocjenjivanje zahtjevano dokumentacije, izuzimajući ocjenjivanje lokacija TOU

NAPOMENA: 4.4.1 g) Ocjenjivanje sa udaljenosti

Upotreba IT tehnologija mora unaprijed dogovoriti između ocjenjivača i CAB a i integrisati u plan ocjenjivanja uz procjenu rizika i svrhe aktivnosti. To znači da:

- prije ocjenjivanja treba jasno odrediti koje će se aktivnosti raditi na daljinu,
- treba dogovoriti tehnologiju, područja provjere i očekivane ishode,
- treba procijeniti da li je ICT adekvatan za ostvarenje ciljeva ocjenjivanja.

U skladu sa IAF MD 4 moraju se zadovoljiti tehnički i sigurnosni zahtjevi za online komunikaciju:

- sigurnost i povjerljivost elektronski prenesenih informacija moraju biti osigurani;
- privatnost pojedinaca i zaštita podataka moraju biti zajamčeni,
- korišćenje ICT mora biti dogovoreno prije nego se koristi za ocjenjivanja.

To uključuje i tehničke aspekte kao što su:

- bezbjedno okruženje za video/glasovnu vezu,
- kontrola pristupa i zaštita datoteka,
- mjere protiv neovlaštenog pristupa ili gubitka podataka.

Svi zaključci i nalazi moraju biti zapisani i arhivirani, komunikacija, dokazi i snimci korišćeni tokom udaljene sesije moraju biti uključeni u dosije ocjenjivanja.

NAPOMENA: 4.4.1 h) Ocjenjivanje po dokumentaciji

Kada se sprovodi:

Ovaj oblik ocjenjivanja koristi se u posebnim slučajevima, kada se fizička posjeta ne smatra potrebnom, na primjer:

- kod manjih proširenja akreditovanog obima,
- kod promjena u akreditovanom tijelu,
- za provjeru informacija o radu akreditovanog tijela (npr. nakon prigovora),
- kod jednostavnijih djelatnosti koje ne zahtijevaju složeno ocjenjivanje.

Kako se sprovodi:

1. ATCG imenuje ocjenjivača i zatraži relevantnu dokumentaciju od klijenta .
2. Ocjenjivač pregledava dokumentaciju i izrađuje izvještaj o pregledu.
3. Ako postoje neusaglašenosti , ATCG:
 - o šalje izvještaj o neusaglašenostima ,
 - o traži od klijenta analizu uzroka, opseg neusaglašenosti , plan i rokove korektivnih mjera.
4. Klijent ima jednu sedmicu da predloži mjere i dvije sedmice da dostavi dokaze o sprovedenim mjerama.
5. Nakon pregleda dokaza, ocjenjivač daje preporuku za akreditaciju (pozitivnu ili negativnu).

Ako:

- dokumentacija nije potpuna,
- dokazi nijesu dovoljni,
- stranka se ne slaže s nalazima,
- ili obrada neusaglašenosti nije bila adekvatna,

→ ocjenjivač preporučuje dodatno ocjenjivanje ili čak završetak postupka bez dodjele/širenja akreditacije. *Izmjena 8 od 04.07.2025.*

NAPOMENA: Korišćene tehnike naznačene pod g) i h) treba da budu obavezan dio redovnog pregleda tokom internih provjera.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 15 / 63

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja /Vodeći ocjenjivač/Tehnički ocjenjivač*

4.4.2 Određivanje vremena potrebnog za ocjenjivanje, određivanje reprezentativnog uzorka

Obim aktivnosti koje sprovodi TOU treba uzeti u obzir kao glavni faktori pri određivanju vremena za ocjenjivanje na osnovu ocjenjivač dana. Pored djelokruga TOU procjenjuju se broj osoblja koje je učestvovalo u aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti, organizaciona struktura organizacije, lokacije na kojima se obavljaju aktivnosti, širina i značaj obima akreditacije.

Pored toga, neophodno je da se posmatraju aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti uzorkovanja u svrhu aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti davanjem prioriteta kritičnim aktivnostima i aktivnostima ispitivanja/kontrolisanja/ sertifikacije koji se sprovode na licu mjesta kako bi se utvrdila nadležnost i rad TOU.

Aдекватно vrijeme za ocjenjivanje (broj ocjenjivač - dana) određuje lice koje realizuje preispitivanje. Zahtjeva uzimajući u obzir dolje navedene tačke. To lice određuje vrijeme potrebno za proces ocjenjivanja uzimajući u obzir sve vrste informacija i podataka koje je dostavila organizacija, prilikom formiranja ocjenjivačkog tima.

ATCG je dužno da uzme u obzir rizike povezane s radom TOU prilikom planiranja ocenjivanja, programa ocenjivanja ili proširenja obima akreditacije, kako je navedeno u tačkama 7.4.6, 7.9.3 i 7.10.1 standarda ISO/IEC 17011.

Pristup zasnovan na riziku podržava cilj ocenjivanja kako bi se uzeli odgovarajući i reprezentativni uzorci. Takvo ocenjivanje fokusira se na pitanja koja su važna u trenutnoj situaciji (koja se javljaju u unutrašnjem i spoljašnjem okruženju relevantnom za TOU) i koja mogu uticati na kontinuirano ispunjavanje zahteva za akreditaciju od strane TOU-a. Konkretno, to uključuje kompetentnost, dosledan rad i nepristrasnost koji utiču na aktivnosti ocenjivanja usaglašenosti. ATCG treba da razmotre rizike povezane s time da TOU pruži nevalidane aktivnosti ocenjivanja usaglašenosti, ali i posledice takvih aktivnosti ocenjivanja usaglašenosti na klijente TOU-a, zainteresovane strane i javnost.

Korišćenje pristupa zasnovanog na riziku može uticati na trajanje ili učestalost ocenjivanja, izbor tehnike ocenjivanja i sastav tima za ocenjivanje. Cilj ocenjivanja zasnovanog na riziku je optimizacija vrijednosti ocenjivanja i pružanje opravdanja za trajanje ili učestalost ocenjivanja, odabir odgovarajuće tehnike ocenjivanja i tima za ocenjivanje.

Prilikom pripreme ocenjivanja, NAB treba da uzme u obzir rizike povezane s aktivnostima, lokacijama i osobljem obuhvaćenim obimom akreditacije, kao i rizike povezane s radom i strukturom TOU-a. S obzirom da NAB u ovoj pripremi nije ograničen samo na rizike navedene u tački 4.7 PR.01 mogu se razmotriti i svi ostali rizici.

Program ocenjivanja takođe treba da uzme u obzir i sve ostale rizike specifične za predmetno ocenjivanje. Spisak rizika (tabela ispod) TREBA koristiti za planiranje ocenjivanja vrijeme pripreme, vrijeme ocenjivanja i sastav tima.

Faktori rizika (bazirani na *EA-2/19 INF:2022 List of risks for accreditation processes and operation of national accreditation bodies*) koje treba razmatrati a koji mogu uticati na broj dana ocenjivanja, izabranu tehniku ocenjivanja i vreme između uzastopnih ocenjivanja na lokaciji TOU, su dati u sledećoj tabeli:

Područje rizika:	Potencijalni rizici:
Aktivnosti	- kompleksnost obima akreditacije (poslova ocenjivanja usaglašenosti)

	- šeme ocjenjivanja usaglašenosti koje se sastoje od provjere - ocjenjivanja fabričke kontrole proizvodnje i ispitivanja uzoraka proizvoda uzetih iz proizvodnje, kontrolisanje proizvoda nakon isporuke); - postojanje potencijalno rizičnih poslova ocjenjivanja usaglašenosti (npr. ispitivanje/ kontrolisanje karakteristika proizvoda radi ostvarivanja bezbjednosti hrane); - odnos standardnih i nestandardnih postupaka ocjenjivanja usaglašenosti (npr. metode/ postupci razvijene u laboratoriji/kontrolnom ili sertifikacionom tijelu); - aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti koje su predmet ovlašćivanja/ imenovanja; - učestalost obavljanja poslova ocjenjivanja usaglašenosti; - organizacija TOU broj lokacija, geografska područja, inostrane lokacije, upravljanje sa više sistema upravljanja za različite organizacione jedinice/standarde; - kompleksnost i kritičnost spoljnih (pravnih) zahtjeva i pravila (nacionalnih i EU) za specifični sektor (na primjer, raznolikost tekstova regulative i zahtjeva); - opšti nivo kompetentnosti i usaglašenosti u oblastima u kojima TOU sprovodi svoje aktivnosti (na primjer, kritični nalazi, žalbe, nadzor tržišta u TOU-ovima koji rade u istom sektoru); - veličina i učestalost usluga koje se pružaju klijentima, to jest, broj sertifikata, izvještaja o ispitivanju itd.; - tržišni udio TOU; - aktivnosti i udio autorsinga koji su dio poslova ocjenjivanja usaglašenosti; - obavljanje drugih aktivnosti koje mogu potencijalno interferirati ili biti u sukobu sa poslova ocjenjivanja usaglašenosti (na primjer, konsultantske usluge, proizvodnja proizvoda koji se ispituje i sl.) - frekventnost promjena u TOU i priroda tih promjena u ciklusu akreditacije; ključne izmjene u TOU kao što su: vlasništvo; ključno osoblje; lokacije; oprema i sl. - rad na daljinu/virtuelne lokacije (na primjer kada pojedinci veliki dio svog vremena provode radeći nezavisno od centralizovane lokacije); - fleksibilni obim akreditacije TOU - istorijat rezultata u eksternih monitoring aktivnosti (eksterna kontrola kvaliteta) (PT ispitivanja ili međulaboratorijska poređenja); - istorijat rezultata u efektivnom i brzom razrešenju neusaglašenosti - broj i priroda nalaza utvrđenih u prethodnom ocjenjivanju, ili u prethodnom ciklusu akreditacije; - istorijat rezultata u odnosu na značajne neusaglašenosti; - istorijat rezultata u sprovođenju efektivne analize korjena uzroka i razmjera utvrđenih neusaglašenosti; - istorijat sankcija (potpunih ili djelimičnih), na primjer, suspenzije (razlozi za suspenziju u ciklusu akreditacije), smanjenje obima itd.; - istorijat zahteva za vanrednim ocjenjivanjima tokom ciklusa akreditacije; - razrješenje žalbi, sektorske povratne informacije, dostupne informacija u vezi sa radom TOU (mediji i sl.); - postojanje žalbi i prigovora na rad TOU za određene poslove ocjenjivanja usaglašenosti, posebno onih koji su upućeni ATCG.
Osoblje	- kompetentnost i iskustvo osoblja TOU; - fluktoacija osoblja TOU

	- kapacitet resursa i sposobnost za pružanje poslova ocjenjivanja usaglašenosti na vrijeme i na kompetentan način; - odnos novozaposlenog i iskusnog osoblja za specifične funkcije (posebno u vezi sa aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti).
Lokacije	- broj lokacija i aktivnosti koje se na njima obavljaju - nivo kontrole i nadzora nad lokacijama TOU - kritične aktivnosti koje se obavljaju na lokacijama (npr. razvoj i odobrenje procesa, pregled ugovora, donošenje odluka, odobravanje kompetentnosti i nadzora nad radom osoblja); - vrsta lokacije – stalna, privremena, mobilna; - geografska rasprodeljenost lokacija

Program ocjenjivanja se ažurira nakon dobijenih informacija o promjenama u TOU, nakon proširenja obima akreditacije, smanjenja obima akreditacije, odnosno nakon svake promjene obima akreditacije

Faktori koji produžavaju vrijeme ocjenjivanja (ocjenjivač- dan):

- 1) aktivnost koja se sprovodi na više od jedne lokacije uz ograničene transportne i komunikacione resurse;
- 2) zahteva korišćenje usluga prevodioca;
- 3) aktivnosti koji se moraju izvoditi uz visoke mjere predostrožnosti;
- 4) ocjenjivanje se realizuje po pravilima prekogranične akreditacije;
- 5) aktivnosti pod regulativom službenih propisa;
- 6) veliki broj osoblja TOU i/ili širok obim koji treba ocjeniti.

Faktori koji smanjuju vrijeme za ocjenjivanje (ocjenjivač- dan):

- 1) transfer akreditacije;
- 2) činjenica da su obim koji se ocjenjuje i broj osoblja TOU ograničeni;
- 3) zrelost sistema menadžmenta podnosioca Zahtjeva;
- 4) jednostavnost aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti i obavljanje istih aktivnosti od strane velikog broja osoblja;
- 5) činjenica da je TOU već akreditovan prema zahtevima drugog standarda za akreditaciju.

Vrijeme ocjenjivanja (ocjenjivač-dan) uključuje preispitivanje dokumentovanih informacija TOU, planiranje ocjenjivanja, obavljanje neophodnih aktivnosti korespondencije i aktivnosti ocjenjivanja uključujući i osvedočenja i pregled realizovanih poslova ocjenjivanja usaglašenosti i izvještavanja koje sprovode ocjenjivači.

Izračunato vrijeme (ocjenjivač-dan) ne uključuje vrijeme koje ocjenjivači provedu u transportu od i do lokacije TOU. Jedinica ocjenjivač-dan odgovara 8 sati radnog dana.

Navedena vremena u tekstu koji slijedi su definisana za normalne uslove. Ova vremena mogu biti promjenjena u pogledu gore navedenih faktora.

Odgovornost: Rukovodilac nadležnog odjeljenja

4.4.2.1 Određivanje vremena potrebnog za ocjenjivanje laboratorije, određivanje reprezentativnog uzorka

Obim aktivnosti za koji se organizacija prijavljuje smatra se ključnim činiocem u određivanju vremena ocjenjivanja u pogledu ocjenjivanja laboratorija koji će biti predmet akreditacijske provjere. Ocjenjuje se ima li organizacija više od jedne podružnice, broj laboratorijskog osoblja, organizacijska struktura, lokacije na kojima se obavljaju aktivnosti te, takođe, obim i težina opsega (ima li kritičnih oblasti ispitivanja). Kako bi se utvrdila kompetentnost laboratorija, biće potrebno promatranje uzimanjem uzoraka iz primijenjenih aktivnosti ili sprovođenje ocjenjivanja davanjem prioriteta kritičnim laboratorijskim

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 18 / 63

aktivnostima. Nadalje, ocjenjivač uzima reprezentativni uzorak metoda tokom ocjenjivanja, uzimajući u obzir metode ispitivanja/kalibracije i sličnost materijala (matriksa) koji se ispituju i uređaja koji se kalibrišu. Informacije o izabranim metodama i postupcima bilježe se u Izvještaju o ocjenjivanju i Radnom listu tehničkog ocjenjivača/eksperta sa objektivnim dokazima ocjene lokacije. Planiranje ocjenjivanja sprovodi vodeći ocjenjivač koristeći Program ocjenjivanja za konkretnu laboratoriju, a uzimajući u obzir pitanja proširenja obima realizovanih prilikom redovnih ocjenjivanja, kao i izvještaje sa prethodnih ocjenjivanja, realizaciju PT aktivnosti, Izvještaje sa međulaboratorijskih poređenja.

Po pravilu, broj dana ocjenjivanja laboratorija za ispitivanje/etaloniranje se određuje na osnovu broja oblasti/podoblasti ispitivanja odnosno etaloniranja, kao i broja metoda/tehnika ispitivanja odnosno predmeta etaloniranja unutar određene oblasti/podoblasti.

Broj dana ocjenjivanja na lokaciji laboratorije prilikom početnog ocjenjivanja je, po pravilu, 1 za vodećeg ocjenjivača (ocjenjivanje sistemskih zahtjeva referentnih dokumenata) i 1 za tehničkog ocjenjivača/tehničkog eksperta za svaku oblast/podoblast ispitivanja odnosno etaloniranja iz traženog obima akreditacije. Broj dana na lokaciji laboratorije se može povećati u zavisnosti od broja metoda/tehnika ispitivanja odnosno predmeta etaloniranja unutar određene oblasti/podoblasti. Ovaj broj se određuje u zavisnosti od broja osvjedočenja koje je neophodno sprovesti da bi se ocjenio reprezentativni uzorak traženog obima akreditacije, kao i tehnika ocjenjivanja koje će se koristiti.

Ukoliko se ispitivanja/etaloniranja iz traženog obima akreditacije sprovode na više lokacija, ocjenjivanje se obavlja na lokacijama na kojima se obavljaju neke od sledećih aktivnosti: ispitivanje/etaloniranje, uzorkovanje. U zavisnosti od obima i vrste navedenih aktivnosti, određuje se broj dana na svakoj pojedinačnoj lokaciji. Na lokacijama na kojima se obavljaju aktivnosti kao što su: skladištenje (magacinski prostor), čuvanje uzoraka, priprema uzorka/predmeta etaloniranja i sl. ocjenjivanje ne mora biti sprovedeno, ukoliko se utvrdi da ove aktivnosti nijesu rizične po postupak ispitivanja/etaloniranja. U svakom slučaju, uvid u ove aktivnosti će biti realizovan kroz pregled zapisa o aktivnostima na tim lokacijama.

Pri početnom ocjenjivanju obavezno se posmatra i ocjenjuje sprovođenje reprezentativnih metoda ispitivanja/etaloniranja za svaku oblast (podoblast) ispitivanja/etaloniranja i svaku tehniku ispitivanja/metodu etaloniranja odnosno predmet etaloniranja.

Ukoliko je laboratorija za ispitivanje prijavila, u okviru traženog obima akreditacije za, npr. metode ispitivanja u oblasti hrane i predmeta opšte upotrebe korišćenjem tehnika ispitivanja AAS, ELISA metoda i spektrofotometrijski, tada osvjedočenje obuhvata metode iz obje oblasti i sve tehnike ispitivanja bez ponavljanja tehnika ispitivanja na različitim predmetima ispitivanja iz ove dvije oblasti ispitivanja. Time se izbjegava dupliranje osvjedočenja od strane dva ili više tehničkih ocjenjivača/ eksperata iz različitih oblasti ispitivanja.

Ukoliko je medicinska laboratorija prijavila, u okviru traženog obima akreditacije za, npr. metode ispitivanja bioloških materijala humanog porekla korišćenje različitih tehnika ispitivanja tada osvjedočenje obuhvata odabir reprezentativnih metoda ispitivanja iz svake pojedinačne tehnike ispitivanja. Ukoliko se više parametara istovremeno određuje u okviru metode ispitivanja (na primjer korišćenjem biohemijskog analizatora koji istovremeno mjeri više različitih parametara iz istog uzorka), za osvjedočenje se bira ta metoda kako bi se osvjedočilo u tačnost i pouzdanost takve multiparametarne metode (na primjer: profil lipida koji uključuje merenje holesterola, triglicerida i drugih lipida u krvi i sl.).

Ukoliko je dio traženog obima akreditacije uzorkovanje, ono se obavezno osvjedočava.

Ukoliko je laboratorija za etaloniranje prijavila, u okviru traženog obima akreditacije, iz oblasti mjerila za mjerenje mehaničkih veličina: masu, silu i pritisak, a kao predmete etaloniranja tegove i vage sa neautomatskim funkcionisanjem u oblasti mase, manometre u oblasti pritiska i uređaje za mjerenje sile u oblasti sile, tada se u toku osvjedočenja mora posmatrati izvođenje: metode etaloniranja tegova, metode etaloniranja vage, metode etaloniranja manometra i metode etaloniranja uređaja za mjerenje sile. Ukoliko je, na primjer, laboratorija u traženom obimu navela dve ili više različitih metoda etaloniranja istog

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 19 / 63

predmeta etaloniranja onda je dovoljno osvjedočiti se samo u pojedine ili jednu metodu koja je karakteristična i/ili rizična za tu vrstu etaloniranja.

Odabrane metode/tehnike ispitivanja/metode etaloniranja moraju da predstavljaju reprezentativnu cjelinu za traženi obim akreditacije. Ukoliko u laboratoriji više različitih izvršioaca obavlja isto ispitivanje/etaloniranje, osvjedočenje će se obavljati tako da se ne ponavljaju izvršioci u čiji se rad osvjedočava (izuzev, ako drugačije nije planirano iz određenih razloga, npr. ocjene efektivnosti sprovedenih korektivnih mera).

Prilikom početnog ocjenjivanja laboratorija za mikrobiološka ispitivanja, neophodno je ocjeniti i kvantitativne (npr. određivanje broja koagulaza pozitivnih stafilokoka) i kvalitativne metode (npr. detekcija Salmonella vrsta), koristeći osvjedočenje u sprovođenje cjelokupne metode ispitivanja. Takođe, prilikom početnog ocjenjivanja laboratorija za senzorska ispitivanja neophodno je ocjeniti ih koristeći osvjedočenje u sprovođenje cjelokupne metode ispitivanja.

TABELA 1 (početno ocjenjivanje)

Laboratorije	
Priprema i sumiranje rezultata ocjenjivanja - ocjena dokumentacije i izvještavanje o preispitivanju dokumenata, izvještavanje o nalazima ocjenjivanja (ocjenjivač -dan)	Aktivnosti na lokaciji: ocjenjivanje implementacije sistema menadžmenta i metoda ispitivanja/kalibracije (ocjenjivač-dan)
$1 \pm 0,5$ Objašnjenje: po pravilu, svaki član tima provodi 1 dan u navedenim aktivnostima (0,5 za pripremne aktivnosti, ocjenjivanje dokumentacije i 0,5 za neophodna izvještavanja); ovaj broj dana se može povećati uzimajući u obzir neke od faktora navedenih u t.4.2 – npr. veliki obim akreditacije, fleksibilni obim akreditacije i dr. odnosno smanjiti uzevši u obzir neke od faktora navedenih u t.4.2. i to povećanje odnosno smanjenje je max 0,5 dana.	1 za vodećeg ocjenjivača + 1 za tehničkog ocjenjivača/tehničkog eksperta za svaku oblast/podoblast ispitivanja odnosno etaloniranja <i>Napomena: Broj ocjenjivača/eksperata se određuje analizom zasebno za svaku oblast na takav način da se pokriju oblasti ispitivanja /etaloniranja.</i> Ovaj broj dana se može povećati u zavisnosti od broja metoda/tehnika ispitivanja odnosno predmeta etaloniranja unutar određene oblasti/podoblasti u svemu kako je opisano u tekstu ispred i određuje se u zavisnosti od broja witness audita koje je neophodno sprovesti kako bi se ocenio reprezentativni uzorak obima akreditacije.

Broj dana ocjenjivanja na lokaciji TOU se može **povećati** u slučajevima navedenim u Tabeli 1A ispod. Tabela 1A

DODATNE AKTIVVNOSTI	Broj ocjenjivač dana (jedan ocjenjivač/ekspert)
<i>Fleksibilni obim akreditacije</i>	<i>Min 0,5 ocjenjivač dana</i>
<i>Ocjenjivanje u svrhu notifikacije</i>	<i>Min 0,5 ocjenjivač dana</i>

Za druge vrste ocjenjivanja primjenjuje se sledeće:

Tabela 1B

NADZOR	Broj ocjenjivač dana (jedan ocjenjivač/ekspert)
Priprema i sumiranje rezultata ocjenjivanja – analiza programa ocjenjivanja i izrada plan ocjenjivanja, izvještavanje o nalazima ocjenjivanja (ocjenjivač -dan)	U skladu sa Tabelom 1

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 20 / 63

Aktivnosti na lokaciji (ocjenjivanje zahteva za akreditaciju i ocjenjivanje obima akreditacije (ocjenjivač-dan)	1 za vodećeg ocjenjivača + broj dana za ostale članove tima zavisi od Programa ocjenjivanja koji se formira i ažurira na način definisan ovom Procedurom
---	---

Tabela 1C

NADZOR SA PROŠIRENJEM	Broj ocjenjivač dana (jedan ocjenjivač/ekspert)
Priprema i sumiranje rezultata ocjenjivanja - ocjena dokumentacije i izvještavanje o preispitivanju dokumenata, izvještavanje o nalazima ocjenjivanja (ocjenjivač -dan)	U skladu sa Tabelom 1
Aktivnosti na lokaciji: ocjenjivanje implementacije sistema menadžmenta i metoda ispitivanja/kalibracije za koje se traži proširenje, kao i ocjenjivanje zahteva za akreditaciju i ocjenjivanje obima akreditacije – aktivnosti nadzora (ocjenjivač-dan)	1 za vodećeg ocjenjivača + 1 za tehničkog ocjenjivača/tehničkog eksperta za svaku oblast/podoblast ispitivanja odnosno etaloniranja za koju se traži proširenje + broj dana za članove tima zavisi od Programa ocjenjivanja koji se formira i ažurira na način definisan ovom Procedurom Broj dana se može povećati u zavisnosti od zahtjeva za proširenje (npr. ako je potrebno realizovati veći broj osvedočenja) odnosno smanjiti ako je TOU već akreditovan u oblasti/podoblasti ispitivanja odnosno etaloniranja i/ili za tehnike ispitivanja/etaloniranja, kao i u zavisnosti od načina 1 ili načina 2 ocjenjivanja obima koji je opisan u tekstu ispod

Tabela 1D

PROŠIRENJE	Broj ocjenjivač dana (jedan ocjenjivač/ekspert)
Priprema i sumiranje rezultata ocjenjivanja - ocjena dokumentacije i izvještavanje o preispitivanju dokumenata, izvještavanje o nalazima ocjenjivanja (ocjenjivač -dan)	Prema Tabeli 1
Aktivnosti na lokaciji: ocjenjivanje implementacije sistema menadžmenta i metoda ispitivanja/kalibracije (ocjenjivač-dan)	Prema Tabeli 1 Takođe, izračunati broj dana se može smanjiti ako je TOU već akreditovan u oblasti/podoblasti ispitivanja odnosno etaloniranja i/ili za tehnike ispitivanja/etaloniranja, kao i da li se koristi način 1 ili način 2 ocjenjivanja obima koji je opisan u tekstu ispod

Vrijeme koje se izdvaja za ocjenjivanje u ciklusu akreditacije utvrđuje se analizom rizika koja se sublimira u Programu ocjenjivanja.

Elementi za ocjenjivanje obima akreditacije laboratorija:

Kriterijumi odabira reprezentativnog uzorka su:

- različita oprema/analitički sistemi (spektrofotometar, atomski apsorpcijski spektrofotometar, plinski hromatograf, biohemijski analizator, hematološki analizator, imunohemijski analizator, protočni citometar)
- područje tehničke osposobljenosti definisano jednom mjernom tehnikom
- vrsta materijala na kojima se provodi ispitivanje (matriks), - voda, hrana, vazduh, beton...
- specifičnost metode

U slučaju kalibracionih laboratorija u početnoj akreditaciji ocjenjuju se svi prijavljeni postupci/metode

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 21 / 63

kalibracije, što uključuje

- demonstraciju kalibracije /pojedine faze metode/postupka
- sprovođenje audita (za dio ili cijeli postupak koji nema dokaz osposobljenosti međulaboratorijskom usporedbom)
- pregled zapisa (tehničkih zapisa i zapisa sustava upravljanja).

Kroz redovne nadzore u jednom akreditacijskom ciklusu postupci/metode kalibracije moraju se ocijeniti najmanje jednom. Postupci kalibracije na terenu moraju se ocijeniti u stvarnoj situaciji kod klijenta najkasnije u prvom ocjenjivanju nakon akreditacije.

Prilikom ocjenjivanja obima akreditacije u početnom ocjenjivanju, ali i ocjenjivanja u ciklusu akreditacije potrebno je uzeti u razmatranje sledeće:

- a) metode ispitivanja/etaloniranja/medicinskih ispitivanja se dijele u homogene grupe uzimajući u obzir sledeće kriterijume: oblast/podoblast ispitivanja/etaloniranja, tehnika ispitivanja, fiksni i/ili fleksibilni obim, proizvod/materijal koji se ispituje, predmet etaloniranja, frekvencija ispitivanja/etaloniranja;
- b) izabrane metode ispitivanja/etaloniranja/medicinskih ispitivanja mogu biti ocjenjene na dva načina:
 način 1: osvjedočenje u sprovođenje cjelokupne metode ispitivanja/ etaloniranja/medicinskih ispitivanja;
 način 2: dokumentaciono ocjenjivanje raspoloživih zapisa, počev od uzorkovanja pa do izvještaja o ispitivanju odnosno sertifikata/uvjerenja o etaloniranju;
- c) za svaku grupu metoda ispitivanja/etaloniranja/medicinskih ispitivanja, izabrani broj metoda za ocjenjivanje/predmeta etaloniranja i metoda uzorkovanja mora biti dovoljan kako bi se potvrdila kompetentnost laboratorije (osoblje, oprema, lokacija ispitivanja/uslovi etaloniranja i dr.);
- d) nalaze iz prethodnih ocjenjivanja (npr. neusaglašenosti, rezultati PT aktivnosti, česte promene osoblja, suspenzije, promene lokacija (preseljenje) laboratorije i sl.);
- e) interno etaloniranje koje sprovodi laboratorija;
- f) fiksni i/ili fleksibilni obim akreditacije.

O elementima koji su uzeti u obzir mora postojati pisano obrazloženje (prilikom početnog ocjenjivanja formira se prilikom pripreme za ocjenjivanje odnosno u fazi pripreme plana ocjenjivanja, a nakon toga u Programu ocjenjivanja).

Na zahtjev laboratorije ATCG će dostaviti informacije o načinu na koji je izabran reprezentativan uzorak obima akreditacije za ocjenjivanje.

Tokom ocjenjivanja odnosno izrade Programa ocjenjivanja neophodno je kombinovati oba načina ocjenjivanja obima akreditacije, na način da se ispitivanja/etaloniranja mogu ocjenjivati više puta u ciklusu akreditacije koristeći različite načine (način 1 i/ili način 2).

U Programu ocjenjivanja, uzimaju se u obzir i sljedeći faktori rizika:

- sprovođenje obavezujućih aktivnosti koje se odnose na ispitivanja u svrhu sertifikacije proizvoda (npr. za potrebe imenovanih/ovlašćenih tijela) ili medicinskih ispitivanja u svrhu dijagnostike zdravstvenog stanja pacijenata ili etaloniranja u postupku ovjeravanja mjerila/ obavezujuće je osvjedočenje (način 1) ili kombinacija osvjedočenja (način 1) i dokumentacionog ocjenjivanja (način 2) prilikom realizacije svakog ocjenjivanja na lokaciji laboratorije;
- aktivnosti laboratorija koje obavljaju kontrolu hrane/ obavezujuće je osvjedočenje (način 1) prilikom realizacije svakog ocjenjivanja na lokaciji laboratorije;
- laboratorije koje obavljaju uzorkovanja kao dio obima akreditacije (npr. emisija otpadnih gasova – ocjenjivanje uzorkovanja načinom 1 je obavezujuće prilikom početnog ocjenjivanja ili ocjenjivanja

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 22 / 63

- u svrhu proširenja obima akreditacije; u drugim vrstama ocjenjivanja može se koristiti način 2) ili obavljaju uzorkovanja kao samostalnu aktivnost (ocjenjivanje uzorkovanja načinom 1);
- ako laboratorija daje mišljenja i tumačenja/ ocjenjivanje se realizuje načinom 1 uz realizaciju pripadajuće metode ispitivanja/ etaloniranja je obavezujuće prilikom početnog ocjenjivanja ili ocjenjivanja u svrhu proširenja obima akreditacije; u drugim vrstama ocjenjivanja može se koristiti način 2);
 - ako laboratorija koristi nestandardne metode (u analizi rizika ocjeniti kriterijum odnost standardnih I nestndardnih metoda) i obavezno je ocjeniti planiranje i postupak validacije metoda prilikom svakog ocjenjivanja na lokaciji laboratorije;
 - dostupnost odgovarajućih PT aktivnosti i ostalih aktivnosti obezbeđenja validnosti rezultata ispitivanja/ etaloniranja/ tehničke oblasti gde ne postoje ili je mali broj dostupnih PT i ostalih aktivnosti predstavljaju veći rizik i obavezujuće je osvedočenje (način 1) ili kombinacija osvedočenja (način 1) i dokumentacionog ocjenjivanja (način 2) prilikom realizacije svakog ocjenjivanja na lokaciji laboratorije;
 - fleksibilni obim akreditacije/ ocjenjivanje obima akreditacije zavisi od promena liste akreditovanih aktivnosti između dva ocjenjivanja na lokaciji laboratorije

Napomena: Na osnovu sagledavanja mogućih rizika, ATCG je ustanovio uslovnu podjelu laboratorija na sljedeće tri grupe: t.4.7.2 Tabela 1 Određivanje grupe rizika za laboratorija za ispitivanje/etaloniranje.

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja /Vodeći ocjenjivač/Tehnički ocjenjivač*

4.4.2.2 Proračun vremena ocjenjivanja (ocjenjivač-dan) za potrebe akreditacije kontrolnih tijela, određivanje reprezentativnog uzorka

Obim aktivnosti za koji se organizacija prijavljuje smatra se ključnim činiocem u određivanju vremena ocjenjivanja za ocjenjivanje kontrolnih tijela koja će biti predmet akreditacione provjere na osnovu parametra ocjenjivač-dan. Ocjenjuje se ima li organizacija više od jedne lokacije, broj osoblja, organizacijska struktura, lokacije na kojima se obavljaju aktivnosti te, takođe, opseg i kompleksnost obima akreditacije.

Pri izboru reprezentativnog uzorka obima akreditacije ključno je osigurati da uzorak adekvatno predstavlja sve aspekte predmeta i vrste kontrole. Ovo je od presudne važnosti za tačnost i pouzdanost rezultata.

Koraci za izbor reprezentativnog uzorka:

Definisanje stavki kontrolisanja

- Jasna identifikacija svih komponenti, materijala ili proizvode koji su predmet kontrole.
- Jasna identifikovacija različite vrste kontrola (što može zahtijevati različite pristupe u izboru uzorka).

Kada se u obimu unutar jedne stavke kontrolisanja vrši podjela na više potpolja (npr. podjela u smislu radnog medija, proizvoda itd.), za početno ocjenjivanje odabira se uzorak koji zahtijeva najstrožije kontrolisanje (npr. pregled posude pod pritiskom za rashladne uređaje u području pregleda posuda pod pritiskom), ili onaj koji je najreprezentativniji u grupi.

Kada kontrolno tijelo sprovodi kontrolisanje različitih predmeta pregleda koristeći srodne ili iste postupke, istu opremu, osoblje i sl. (npr. boce za aparate za disanje ili boce za aparate za gašenje požara), smatra se da je dovoljno kada se pri početnom ocjenjivanju posmatra samo jedan od predmeta pregleda iz skupa sa srodnim karakteristikama pregleda. Vodeći ocjenjivači u saradnji sa Rukovodiocem Odjeljenja odlučuje o pripremi i ažuriranju Programa ocjenjivanja odnosno reprezentativnom uzorku za osvjedočenje u svakom nadzoru.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 23 / 63

U okviru jednog ciklusa akreditacije (tri uzastopna nadzora i jedno ponovno ocjenjivanje) uzorkovanje predmeta nadzora sprovodi se na način da se najmanje jednom ocjenjuju svi predmeti ili povezane grupe predmeta nadzora.

Korišćenjem postupaka i pristupa navedenih u ovoj proceduri, vrijeme potrebno da kontrolna tijela različitih veličina i/ili s više ogranaka prođu kroz efikasno ocjenjivanje za potrebe akreditacije moći će se izračunati kroz parametar ocjenjivač-dan.

Po pravilu, broj dana ocjenjivanja se određuje na osnovu broja oblasti kontrolisanja odnosno proizvoda/grupa proizvoda koji se kontrolišu.

Dodatno, kako bi se utvrdila kompetentnost kontrolnog tijela, biće potrebno obavljanje osvjedočenja na licu mjesta (witness audit) uzimanjem reprezentativnog uzorka iz aktivnosti kontrolisanja ili sprovođenjem ocjenjivanja na lokaciji davanjem prioriteta kritičnim aktivnostima kontrolisanja.

Tokom nadzornih ocjenjivanja u periodu važenja akreditacije potrebno je ocijeniti sve akreditovane postupke kontrolisanja.

Kontrolore čiji se rad ocjenjuje treba odabrati tako da se tokom nadzornih ocjenjivanja u periodu važenja akreditacije provjeri rad svih kontrolora koji sprovode postupke iz obima akreditacije.

Kada je uzorkovanje dio aktivnosti kontrolisanja, moraju se primijeniti zahtjevi standarda MEST EN ISO/IEC 17025, zahtjev 7.3

Ako se aktivnosti kontrolnog tijela sprovode na više lokacija (lokacije se prepoznaju kao mjesta gdje se sprovode ključne aktivnosti kontrolisanja kao npr.: izdavanje izvještaja, upravljanje opremom, donošenje odluka o usaglašenosti, ...) tada u početnoj akreditaciji treba ocijeniti sve lokacije. U zavisnosti od obima i vrste pomenutih aktivnosti, određuje se broj dana na svakoj pojedinačnoj lokaciji.

Broj dana ocjenjivanja na lokaciji kontrolnog tijela prilikom početnog ocjenjivanja je, po pravilu, 1 za vodećeg ocjenjivača (ocjenjivanje sistemskih zahtjeva referentnih dokumenata) i 1 za tehničkog ocjenjivača/tehničkog eksperta za svaku oblast kontrolisanja prema obimu akreditacije. Broj dana na lokaciji kontrolnog tijela je moguće povećati a sve u zavisnosti od različitosti proizvoda/grupa proizvoda (podvrsta proizvoda prema PR.11) odnosno vrsta kontrolisanja unutar oblasti kontrolisanja (proizvoda prema PR.11).

Tokom početnog ocjenjivanja realizuje se osvjedočenje u reprezentativna kontrolisanja iz svake oblasti kontrolisanja (odnosno proizvoda/grupe proizvoda prema PR.11) iz traženog obima akreditacije. O reprezentativnosti odlučuje imenovani tehnički ocjenjivač/tehnički ekspert uz konsultaciju sa Rukovodiocem Odeljenja za KT i vodećim ocjenjivačem. Za ocjenjivanje svake oblasti kontrolisanja (odnosno proizvoda/grupe proizvoda prema PR.11) iz obima akreditacije, broj dana ocjenjivanja – osvjedočenja je po pravilu 1, ali taj broj je moguće povećati uzimajući u obzir broj proizvoda za osvjedočenje unutar oblasti kontrolisanja (odnosno grupe proizvoda prema PR.11), kao i vreme trajanja aktivnosti osvjedočenja. Takođe, vrijeme neophodno za realizaciju osvjedočenja se može povećati ukoliko se radi o složenim poslovima kontrolisanja (npr. više vrsta kontrolisanja prema ugovoru, veliki broj aktivnosti u postupku kontrolisanja i sl.).

Ukoliko je akreditacija preduslov za imenovanje/ovlašćivanje, akreditacija može biti dodeljena i uz osvjedočenje u rad kontrolnog tijela u simuliranim uslovima. Imenovano/ovlašćeno akreditovano kontrolno tijelo je u obavezi da obavjesti ATCG o svom prvom ocjenjivanju usaglašenosti radi osvjedočenja ATCG-a u rad u realnim uslovima. Ukoliko osvjedočenje ne bude omogućeno do prvog redovnog nadzornog ocjenjivanja, ATCG će suspendovati dodjeljenu akreditaciju.

Broj dana ocjenjivanja se povećava za najmanje 0,5 dana ukoliko je neophodno obaviti ocjenjivanje odnosno osvjedočenje u postupak korišćenja eksterne usluge ispitivanja (od strane kontrolnog tela) koja je podrška kontrolisanju. Pored svih aktivnosti koje podrazumjeva početno ocjenjivanje, tim za

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 24 / 63

ocjenjivanje je u obavezi da prilikom ocjenjivanja na lokaciji kontrolnog tijela izvrši pregled realizovanih poslova kontrolisanja kroz preispitivanje fajla (predmeta klijenta kontrolnog tela), i to minimum 1 fajl (predmet) u okviru svake oblasti/odnosno grupe proizvoda (kako je primjenjivo) iz traženog obima akreditacije.

Brojevi navedeni u Tabeli 2 uzeti su u obzir pri određivanju ukupnog vremena početnog ocjenjivanja po jedinici (ocjenjivač-dan).

TABELA 2 (početno ocjenjivanje)

Kontrolna tijela	
Priprema i sumiranje rezultata ocjenjivanja (ocjena dokumentacije i izvještavanje o preispitivanju dokumenata, izvještavanje sa nalazima ocjenjivanja) (ocjenjivač -dan)	Aktivnosti na lokaciji: ocjenjivanje implementacije sistema menadžmenta i postupaka kontrolisanja (ocjenjivač-dan)
1 ± 0,5 Objašnjenje: po pravilu, svaki član tima provodi 1 dan u navedenim aktivnostima (0,5 za pripremne aktivnosti, ocjenjivanje dokumentacije i 0,5 za neophodna izvještavanja); ovaj broj dana se može povećati uzimajući u obzir neke od faktora navedenih u t.4.2 i tekstu ispred – npr. veliki broj različitih grupa proizvoda, veliki broj različitih postupaka kontrolisanja i dr. odnosno smanjiti uzevši u obzir neke od faktora navedenih u t.4.2. i to povećanje odnosno smanjenje je max 0,5 dana.	1 za vodećeg ocjenjivača + 1 za tehničkog ocjenjivača/tehničkog eksperta za svaku oblast kontrolisanja (grupu proizvoda/proizvod) prema obimu akreditacije <i>Napomena: Broj ocjenjivača/eksperata se određuje analizom zasebno za svaku oblast na takav način da se pokriju oblasti kontrolisanja.</i> Ovaj broj dana se može povećati u zavisnosti faktora koji su navedeni u tekstu ispred i određuje se u zavisnosti od broja witness audita koje je neophodno sprovesti kako bi se ocenio reprezentativni uzorak obima akreditacije i koji mogu obuhvatiti i ocjenjivanje za potrebe imenovanja/notifikacije (min 1 ocjenjivač-dan). Zakonski zahtjevi, zahtjevi propisa, standarda ili zahtjevi nadležnog organa uprave, mogu uticati na potreban obim osvjedočenja, a samim tim i broj dana ocjenjivanja.

Na svakom području kontrolisanja sprovede se ocjenjivanje aktivnosti na terenu, s tim da će visokorizične aktivnosti kontrolisanja imati prioritet. Vrijeme koje treba izračunati u ocjeni lokacije izračunaće se prema aktivnosti koja se pregleda. (Na primjer, ocjenjivanje lokacije treba sprovesti na hidrauličnom liftu, električnom liftu, dizalici, mobilnoj dizalici i pokretnim stepenicama pri početnoj akreditacionoj provjeri kontrolnog tijela koje je podnijelo zahtjev za akreditaciju koji uključuje hidraulični lift, električni lift, dizalica, pokretna dizalica, dizalica za podizanje vozila, pokretne stepenice).

Vremena navedena u Tabeli 2 u jedinici ocjenjivač-dan predviđena su za početne akreditacije.

Ocjenjivanja u ciklusu akreditacije se realizuju, po pravilu, jednom godišnje korišćenjem prikladnih tehnika ocjenjivanja, sem ako to nije drugačije određeno prilikom izrade Programa ocjenjivanja. Prilikom izrade Programa ocjenjivanja vodi se računa da vrijeme između uzastopnih ocjenjivanja na lokaciji kontrolnog tijela ne pređe dvije godine. Program ocjenjivanja obuhvata osvjedočenje u cjelokupni obim akreditacije i sve lokacije kontrolnog tijela u toku trajanja jednog ciklusa akreditacije. Svako ocjenjivanje u ciklusu akreditacije se realizuje kroz ocjenjivanje na lokaciji kontrolnog tijela koje, po pravilu, obuhvata ocjenjivanje svih zahtjeva za akreditaciju koji su definisani referentnim dokumentima za akreditaciju i drugim normativnim dokumentima i kroz određeni broj osvjedočenja u poslove kontrolisanja. Pri ocjenjivanjima u ciklusu akreditacije, osobe čiji rad pri obavljanju kontrolisanja se ocjenjuje – u čije performanse se osvjedočava tim za ocjenjivanje ATCG a, biraju se tako da se u periodu važenja akreditacije provjeri i ocjeni rad cjelokupnog ključnog osoblja koje je odgovorno i ovlašćeno za obavljanje poslova kontrolisanja iz dodjeljenog obima akreditacije, odnosno osoblja čiji rad utiče na kvalitet rezultata akreditovanih kontrolisanja. Ukoliko su u kontrolnom tijelu više različitih osoba (kontrolora) ovlašćeni da obavljaju isto kontrolisanje, osvjedočenje će se obavljati tako da se ne ponavljaju osobe u čiji se rad

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 25 / 63

osvjedočava (izuzev, ako drugačije nije planirano iz određenih razloga, npr. ocjene efektivnosti sprovedenih korektivnih mera). Izbor kontrolora u čiji rad treba da se osvedoči tim za ocjenjivanje ATCG, treba da bude napravljen od strane ATCG i pri tome moraju da budu uzeti u obzir faktori rizika (npr. novozaposleni, rizici i složenost poslova kontrolisanja, efektivnost internih praćenja (nadzora nad radom) kontrolora i sl.). Na osnovu sagledavanja mogućih rizika, ATCG je ustanovio uslovnu podjelu Kontrolnih tijela na tri grupe shodno t.4.7.2 b) Tabela 2 - Određivanje grupe rizika za kontrolna tijela.

Tabela 2A

NADZOR	Broj ocjenjivač dana (jedan ocjenjivač/ekspert)
Priprema i sumiranje rezultata ocjenjivanja – analiza programa ocjenjivanja i izrada plan ocjenjivanja, izvještavanje o nalazima ocjenjivanja (ocjenjivač - dan)	U skladu sa Tabelom 2
Aktivnosti na lokaciji (ocjenjivanje zahteva za akreditaciju i ocjenjivanje obima akreditacije (ocjenjivač-dan)	1 za vodećeg ocjenjivača + broj dana za ostale članove tima zavisi od Programa ocjenjivanja koji se formira i ažurira na način definisan ovom Procedurom

Ako se proširenje obima akreditacije primjenjuje zajedno s nadzorom/ponovnim ocjenjivanjem, ovo vrijeme treba izračunati i preko vremena (ocjenjivač-dana) predviđenog za nadzor/ponovno ocjenjivanje, zavisno od širine i karakteristika obima za proširenje i dodati vremenu izračunatom za nadzor /ponovno ocjenjivanje.

Ako kontrolna tijela, koja su podnijela zahtjev za akreditaciju u skladu s ISO/IEC 17020, imaju više od jedne podružnice, broj ocjenjivač dana za ocjenjivanje u kancelariji izračunava se kako slijedi:

- Ocjenjivanja koja će se održati u podružnicama određuju se uzimajući u obzir opseg aktivnosti kontrolisanja koje se održavaju u podružnicama, broj osoblja i kompleksnost aktivnosti kontrolisanja
- Sve podružnice kontrolnog tijela trebaju se ocijeniti tokom procesa akreditacije.

Prilikom odlučivanja o broju osvjedočenja na licu mjesta potrebno je da ATCG razmotri sljedeće aspekte:

- područja i vrste kontrolisanja
- postupke kontrolnog tijela za izbor, ovlašćenje, obuku i praćenje kontrolora, s obzirom na kvalifikacije i iskustvo koje je potrebno za različita područja i vrste pregleda;
- procedure interne provjere kontrolnog tijela;
- lokacije na kojima kontrolori djeluju;
- sve zakonske zahtjeve;
- opseg u kojem se od kontrolora zahtijeva profesionalno mišljenje
- broj kontrolora;
- učestalost kontrolisanja;
- zahtjevi za kompetencijom kontrolora, npr. sertifikacija osoblja ili formalna kvalifikacija.

Ocjenjivanje na licu mjesta obično se sprovodi pri svakom redovnom ocjenjivanju. Prilikom određivanja broja osvjedočenja uzimaće se u obzir isti kriterijumi koji se koriste za početno ocjenjivanje u odnosu na vrstu kontrolisanja, i kontrolora čiji rad treba treba osvjedočiti. Barem jedan aspekt tehničkog obima kontrolnog tijela mora se svjedočiti svake godine. Prilikom odlučivanja o tome koji će se kontrolori ocjenjivati uzet će se u obzir:

- novozaposleni ili nova ovlašćenja;
- kvalifikacije i iskustvo;
- mjesto;
- sve zakonske zahtjeve;
- sadržaj kojim se od kontrolora zahtijeva profesionalno mišljenje

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 26 / 63

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja /Vodeći ocjenjivač/Tehnički ocjenjivač*

4.4.2.3 Proračun vremena ocjenjivanja za akreditaciju tijela za sertifikaciju proizvoda u jedinici (ocjenjivač-dan)

Korišćenjem postupaka i pristupa navedenih u ovoj proceduri, vrijeme potrebno da tijela za sertifikaciju proizvoda različitih veličina i/ili s više ogranaka prođu kroz efikasnu akreditacionu ocjenu računaju se u jedinici (ocjenjivač-dan).

Obim aktivnosti za koji se organizacija prijavljuje smatra se ključnim činiocem u određivanju vremena ocjenjivanja za ocjenu Sertifikacionog tijela za proizvode koja će biti predmet akreditacione provjere na osnovu jedinice (ocjenjivač-dan). Prilikom ocjenjivanja u obzir se uzimaju određeni proizvod ili grupa proizvoda, broj grupa proizvoda i ima li sertifikaciono tijelo više od jedne podružnice, broj osoblja uključenog u aktivnosti sertifikacije i organizaciona struktura.

Početno ocjenjivanje se realizuje na način da se izabranim tehnikama ocjenjivanja ocjeni ispunjavanje svih zahtjeva za akreditaciju (zahtjevi referentnih standarda za akreditaciju i drugih normativnih dokumenata) i obim akreditacije. Po pravilu, broj dana ocjenjivanja se određuje na osnovu broja šema/postupaka sertifikacije odnosno broja i/ili karaktera proizvoda/grupa proizvoda unutar njih i/ili aktivnosti u okviru šeme sertifikacije. Broj dana ocjenjivanja na lokaciji sertifikacionog tijela prilikom početnog ocjenjivanja je, po pravilu, 1 za vodećeg ocjenjivača (ocjenjivanje sistemskih zahtjeva referentnih dokumenata) i 1 za tehničkog ocjenjivača/tehničkog eksperta za svaku šemu sertifikacije. Broj dana na lokaciji sertifikacionog tijela je moguće povećati a sve u zavisnosti od raznovrsnosti proizvoda/grupa proizvoda obuhvaćenih šemom sertifikacije, kao i aktivnosti u okviru šema sertifikacije.

Ukoliko se aktivnosti sertifikacije iz traženog obima akreditacije sprovode na više lokacija, ocjenjivanje se obavlja na lokacijama na kojima se obavljaju neke od sledećih aktivnosti: formulisanje politike; razvoj šema sertifikacije, ugovaranje, sprovođenje vrednovanja, preispitivanja i odlučivanja o sertifikaciji. Tokom početnog ocjenjivanja realizuje se osvjedočenje u reprezentativan broj aktivnosti iz svake šeme sertifikacije prema traženom obimu akreditacije. O reprezentativnosti odlučuje imenovani tehnički ocjenjivač/tehnički ekspert uz konsultaciju sa nadležnim Rukovodiocem Odjeljenja/Službe. Ukoliko šema sertifikacije obuhvata provjeru – pregled/ocjenjivanje fabričke kontrole proizvodnje, ispitivanje proizvoda u slučaju da sertifikaciono tijelo nema u svom sastavu akreditovanu laboratoriju ili podugovara laboratoriju za ispitivanje za koju je na drugi način, a ne akreditacijom, potvrđena kompetentnost, ove aktivnosti su obavezno predmet ocjenjivanja tokom početnog ocjenjivanja. Tačnije od strane ATCG će se sprovesti ocjenjivanje na koji način je sertifikaciono tijelo provjerilo ispitne kapacitete neakreditovane laboratorije prema standardu ISO/IEC 17025:2017 i to u odnosu na: 1) Poglavlje 6 Zahtjevi za resurse i 2) Poglavlje 7 Zahtjevi za proces (izuzev tačke 7.9 Prigovori).

Ukoliko sertifikaciono tijelo podugovara specifične zadatke u vezi sa kontrolisanjem ono će obezbjediti da podugovorena organizacija ispunjava zahtjeve standarda ISO /IEC 17020, dok u slučaju podugovaranja provjere sistema menadžmenta treba da bude obezbjeđeno da budu zadovoljeni zahtjevi standarda ISO/IEC 17021-1.

U slučaju da sertifikaciono tijelo nema u svom sastavu akreditovano kontrolno tijelo ili podugovara kontrolno tijelo za koje je na drugi način, a ne akreditacijom, potvrđena kompetentnost, ove aktivnosti su obavezno predmet ocjenjivanja tokom početnog ocjenjivanja. Tačnije od strane ATCG će se sprovesti ocjenjivanje na koji način je sertifikaciono tijelo provjerilo i kapacitete neakreditovanog kontrolnog tijela prema standardu ISO/IEC 17020 i to u odnosu na: 1) Poglavlje 6 Zahtjevi za resurse I Poglavlje 7, Zahtjevi za proces, izuzev 7.5 I 7.6 Prigovori.

Izbor klijenata kod kojih će se realizovati potrebna osvjedočenja određuje ATCG na osnovu dostavljenog Plana sertifikacionih aktivnosti od strane sertifikacionog tijela.

Ukupno vrijeme ocjenjivanja određeno je kroz jedinicu za radni dan (ocjenjivač dan), a kriterijumi navedeni u Tabeli 3 su uzete u obzir.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 27 / 63

TABELA 3

Sertifikaciono tijelo za proizvode		
Priprema i sumiranje rezultata ocjenjivanja (ocjena dokumentacije i izvještavanje o preispitivanju dokumenata, izvještavanje sa nalazima ocjenjivanja) (ocjenjivač -dan)	Aktivnosti na lokaciji: ocjenjivanje implementacije sistema menadžmenta i šeme(a) sertifikacije (ocjenjivač-dan)	Aktivnosti na lokaciji: Witness audit
1 ± 0,5 Objašnjenje: po pravilu, svaki član tima provodi 1 dan u navedenim aktivnostima (0,5 za pripremne aktivnosti, ocjenjivanje dokumentacije i 0,5 za neophodna izvještavanja); ovaj broj dana se može povećati uzimajući u obzir neke od faktora navedenih u t.4.2 i tekstu ispred – npr. veliki broj različitih šema sertifikacije, veliki broj različitih grupa proizvoda/ proizvoda unutar šeme sertifikacije, veliki obim aktivnosti vrednovanja unutar šeme sertifikacije i dr. odnosno smanjiti uzevši u obzir neke od faktora navedenih u t.4.2. i to povećanje odnosno smanjenje je max 0,5 dana.	1 za vodećeg ocjenjivača + 1 za tehničkog ocjenjivača/tehničkog eksperta za svaku šemu sertifikacije prema obimu akreditacije <i>Napomena: Broj ocjenjivača/eksperata se određuje analizom zasebno za svaku šemu sertifikacije uzevši u obzir i vrstu proizvoda/grupe proizvoda unutar šeme ako je relevantno.</i> Ovaj broj dana se može povećati u zavisnosti od faktora koji su navedeni u tekstu ispred odnosno u zavisnosti od raznovrsnosti proizvoda/ grupa proizvoda obuhvaćenih šemom sertifikacije, kao i aktivnosti u okviru šema sertifikacije, i koji mogu obuhvatiti i ocjenjivanje za potrebe imenovanja/notifikacije (min 1 ocjenjivač-dan). Zakonski zahtjevi, zahtjevi propisa, standarda ili zahtjevi nadležnog organa uprave, mogu uticati na potreban obim osvjedočenja, a samim tim i broj dana ocjenjivanja.	Za svaku grupu proizvoda proračuni će se napraviti uzimajući u obzir status rizika i potencijalno vrijeme aktivnosti sertifikacije koje su predmet osvjedočenja (vidjeti tabelu ispod za minimalan broj witness audita)

Tabela 3 A

NADZOR	Broj ocjenjivač dana (jedan ocjenjivač/ekspert)
Priprema i sumiranje rezultata ocjenjivanja – analiza programa ocjenjivanja i izrada plan ocjenjivanja, izvještavanje o nalazima ocjenjivanja (ocjenjivač -dan)	U skladu sa Tabelom 3
Aktivnosti na lokaciji (ocjenjivanje zahteva za akreditaciju i ocjenjivanje šeme(a) sertifikacije (ocjenjivač-dan)	1 za vodećeg ocjenjivača + broj dana za ostale članove tima zavisi od Programa ocjenjivanja koji se formira i ažurira na način definisan ovom Procedurom
Aktivnosti na lokaciji: Witness audit	Zavisi od Programa ocjenjivanja, kao i od Plana sertifikacionih aktivnosti TOU

Tabela 3 B

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 28 / 63

PROŠIRENJE PODRUČJA AKREDITACIJE NOVA ŠEMA/GRUPA PROIZVODA	
Ocjena dokumentacije i izvještavanje o preispitivanju dokumenata, izvještavanje o nalazima ocjenjivanja (ocjenjivač -dan)	Prema Tabeli 3
Ocjenjivanje na licu mjesta	
Nova šema/grupa proizvoda	1 ocjenjivač dan po šemi/grupi proizvoda (za koju je traženo proširenje) Ukoliko se proširenje odnosi na sličnu grupu proizvoda unutar iste šeme sertifikacije, vreme može biti smanjeno na 0,5 dana / ocjenjivaču
Witness audit	Minimalno jedan witness audit po šemi/grupi proizvoda Ukoliko se proširenje odnosi na sličnu grupu proizvoda unutar iste šeme sertifikacije, witness audit može biti zamenjen pregledom fajlova realizovanih poslova sertifikacije

Ako se proširenje obima akreditacije primjenjuje zajedno s nadzorom/ponovnim ocjenjivanjem, ovo vrijeme treba izračunati i preko vremena (ocjenjivač-dana) predviđenog za nadzor/ponovno ocjenjivanje, zavisno od širine i karakteristika obima za proširenje i dodati vremenu izračunatom za nadzor /ponovno ocjenjivanje.

Minimalni broj witness audita određuje se na sljedeći način:

Broj proizvoda unutar grupe proizvoda	Minimalni broj witness audita
do 5	1
do 10	2
do 15	3
do 25	4
do 40	5
≥ 40	8

Povezanost grupa proizvoda daje reprezentativni uzorak za sprovođenje ocjenjivanja za potrebe akreditacije i zasniva se na jednakim ili sličnim svojstvima proizvoda ili na jednakom ili sličnom načinu sprovođenja vrednovanja, odnosno shemi sertifikacije.

U slučajevima kad je broj proizvoda, vrsta proizvoda ili grupa proizvoda minimalan (npr. cijeli obim akreditacije i osoblje sertifikacionog tijela se može provjeriti u jednom witness auditu), broj witness audita u akreditacionom ciklusu može biti redukovana na ukupno dva. Naglasak treba staviti na vertikalne audite odnosno pregled predmeta klijenata sertifikacionog tijela.

U akreditacionom ciklusu treba provjeriti cjelokupno osoblje koje učestvuje u postupcima vrednovanja/sertifikacije (vertikalno ili witness audit).

Vrijeme koje se računa u ocjeni lokacije izračunava se u skladu s djelatnošću koja se sertifikuje. Od sertifikacionog tijela zatražiće se planovi sertifikacije po ovom pitanju te će se prema tim planovima planirati.

Specifično:

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 29 / 63

a) Sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda sa oznakom geografskog porijekla

Minimalni broj witness audita u postupcima akreditacije sertifikacionih tijela u oblasti sertifikacije poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda oznakama izvornosti, geografskog porijekla te zagarantovano tradicionalnih specijaliteteta određuje se u skladu sa odredbama datim u EA-3/02 - EA Policy for the Accreditation of Certification Bodies Providing Certification of PDO, PGI and TSG.

Za osvjedočenje u postupke sertifikacije sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda koja se bave sertifikacijom proizvoda sa oznakom geografskog porijekla, prilikom početnog ocjenjivanja/ i ocjenjivanja u svrhu proširenja obima akreditacije, potrebno je osvjedočenje u minimalno jednu kategoriju za svaku grupu proizvoda iz traženog obima akreditacije, odnosno biraju se najrizičnije kategorije unutar grupe proizvoda: (Grupa proizvoda: Životinjski proizvodi (neprerađeni i prerađeni); Kategorije: 1. Meso (i iznutrice); 2. Proizvodi od mesa (kuvano soljeno, sušeno, itd.); 3. Sirevi; 4. Ostali proizvodi životinjskog porijekla (jaja, med, mliječni proizvodi itd. ne uključujući maslac); Grupa proizvoda: Biljni proizvodi (neprerađeni i prerađeni) Kategorije: 1. Ulja i masti (maslac, margarin, ulja itd.); 2. Voće, povrće i žitarice i njihove prerađevine; 3. Pivo; 4. Pića dobijena od biljnih ekstrakata; 5. Hleb, pecivo, kolači, poslastice i drugi pekarski proizvodi; 6. Ostali poljoprivredni i prehrambeni proizvodi (začini, čaj, itd.); Grupa proizvoda: Ribarstvo (neprerađeni i **prerađeni proizvodi**) Kategorije: Ribe, školjkaši, rakovi i njihovi proizvodi.

Tokom akreditacionog ciklusa potrebno je realizovati witness audit i vertikalni audit za sve akreditovane kategorije proizvoda.

b) Sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda u oblasti organske proizvodnje

Kriterijumi za osvjedočenja (witness audit) sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda u oblasti organske proizvodnje su dati u uputstvu UP.02, Uputstvo za ocjenjivanje i akreditaciju sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda u oblasti organske proizvodnje.

Napomena: Kriterijumi za osvjedočenje sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda koja se bave sertifikacijom organske proizvodnje se proširuju na način da se za poslove ocjenjivanja ekvivalentnosti standarda sa propisima EU u okviru postupka pregleda dokumentacije sertifikacionog tijela, broj dana ocjenjivanja povećava za 1 za svaku kategoriju proizvoda, kao i da se broj dana ocjenjivanja tokom ocjenjivanja u ciklusu može uvećati u zavisnosti od izmjena u standardima koji su ekvivalentni EU propisima.

c) Sertifikacija za potrebe imenovanja (notifikacije)

Ako novi podnosilac zahtjeva aplicira za dodjelu akreditacije u svrhu notifikacije, procjena dokumentacije, ocjenjivanje na licu mjesta i witness audit biće sprovedeni za više grupa proizvoda u relevantnim šemama sertifikacije. ATCG primenjuje sve kriterijume za izbor osvjedočenja u skladu sa Annex-om C dokumenta EA-2/17, Accreditation for Notification Purposes.

Ako tokom važenja akreditacije sertifikaciono tijelo podnese zahtjev za proširenje dodijeljenog obima akreditacije dodatnim stavkama (npr. kategorijama) unutar okvira već dodijeljene grupe proizvoda, za koju je sproveden witness audit u tekućem periodu akreditacije, nije potrebno sprovoditi witness audit za tu dodatnu stavku u istom periodu akreditacije. U ovom slučaju može se sprovesti ocjena ispunjenosti zahtjeva za akreditaciju i kompetentnosti sertifikaciono tijelo korišćenjem drugih tehnika ocjenjivanja, bez witness audita, ukoliko tokom ocjenjivanja nijesu identifikovani rizici ili ozbiljni nedostaci, te se dodijeljeni obim može proširiti dodatnom stavkom unutar okvira postojeće grupe proizvoda.

Ako tokom važenja akreditacije sertifikaciono tijelo podnese zahtjev za proširenje dodijeljenog obima akreditacije dodatnom stavkom unutar okvira već dodijeljene grupe proizvoda, a ta grupa proizvoda nije bila predmet witness audit-a u tekućem periodu akreditacije, biće sprovedeno sledeće:

- Witness audit za konkretnu stavku iz relevantne šeme sertifikacije, koja je predmet proširenja (ako

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 30 / 63

je to moguće), ili

- Witness audit za neku drugu stavku uz relevantne šeme sertifikacije unutar dodijeljene akreditacije za datu grupu proizvoda.

Ukoliko je akreditacija preduslov za imenovanje/ovlašćivanje, akreditacija može biti dodeljena i uz osvjedodočenje u rad sertifikacionog tijela u simuliranim uslovima. Imenovano/ovlašćeno akreditovano sertifikaciono tijelo je u obavezi da obavjesti ATCG o svom prvom ocjenjivanju usaglašenosti radi osvjedodočenja ATCG-a u rad u realnim uslovima. Ukoliko osvjedodočenje ne bude omogućeno do prvog redovnog nadzornog ocenjivanja, ATCG će suspendovati dodjeljenu akreditaciju. *Izmjena 5 od 30.06.2025.* Broj dana ocjenjivanja je, po pravilu, isti, kao i da se radi o realnom osvjedodočenju. Takođe, u ovim slučajevima zakonski zahtjevi, zahtjevi propisa, standarda ili zahtjevi nadležnog organa uprave, mogu uticati na potreban obim osvjedodočenja.

Napomena: Akreditacija sertifikacionih tijela koja sprovedu sertifikaciju zaštićenih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (PDO, PGI i TSG) - Za dodjeljivanje akreditacije, ATCG mora sprovesti najmanje jedno ocjenjivanje u kancelariji TOU i najmanje jedno osvjedodočenje na licu mjesta po kategoriji proizvoda. U izuzetnim slučajevima, osvjedodočenje na licu mjesta može biti odloženo kao uslov za akreditaciju, ukoliko su poslovne aktivnosti TOU neposredno vezane za ovlašćivanje od strane nacionalnog nadležnog organa. Međutim, akreditovani sertifikati za ove obime mogu se izdavati tek nakon što su relevantne aktivnosti osvjedodočenja na licu mjesta uspješno završene i kada ATCG donese pozitivnu odluku. Ako je rezultat odloženog osvjedodočenja na licu mjesta negativan, ATCG treba da razmotri smanjenje obima akreditacije. Ukoliko ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda obuhvata ispitivanje (senzorno ili drugo) koje sprovodi samo sertifikaciono tijelo ili je podugovoreno nekom drugom tijelu, ATCG treba da planira ocjenjivanje te aktivnosti (putem osvjedodočenja na licu mjesta i/ili ocjenjivanja u kancelariji TOU) radi dodjeljivanja akreditacije. Tim za ocjenjivanje ATCG treba da uključi kompetentne stručnjake za ocjenjivanje aktivnosti ispitivanja. *Izmjena 6 od 30.06.2025.*

Pored svih aktivnosti koje podrazumjeva početno ocjenjivanje, tim za ocjenjivanje je u obavezi da prilikom ocjenjivanja na lokaciji sertifikacionog tijela izvrši pregled realizovanih poslova sertifikacije kroz preispitivanje fajlova (predmeta klijenta sertifikacionog tijela) minimum 1 fajl (predmet) za svaku šemu sertifikacije iz traženog obima akreditacije i to najmanje $\frac{1}{5}$ od $\sqrt{\text{kvadrati koren}}$ iz broja realizovanih poslova sertifikacije. Pri tome se vodi računa da se preispituju sertifikacije iz grupe najrizičnijih proizvoda, ukoliko je primjenjivo.

U slučaju akreditacije sertifikacionih tijela koja pored sertifikacije u Crnoj Gori obavljaju i aktivnosti u inostranstvu, ATCG će primjenjivati kriterijume date u dokumentu IAF MD 12.

Ocjenjivanja u ciklusu akreditacije se realizuju, po pravilu, jednom godišnje korišćenjem prikladnih tehnika ocjenjivanja, sem ako to nije drugačije utvrđeno Programom ocjenjivanja. Prilikom izrade Programa ocjenjivanja vodi se računa da vrijeme između uzastopnih ocjenjivanja na lokaciji sertifikacionog tijela ne pređe dvije godine. Program ocjenjivanja obuhvata osvjedodočenje u cjelokupni obim akreditacije odnosno sve šeme sertifikacije i lokacije sertifikacionog tijela u toku jednog ciklusa akreditacije. Svako ocjenjivanje u ciklusu akreditacije se realizuje kroz ocjenjivanje na lokaciji sertifikacionog tijela koje, po pravilu, obuhvata ocjenjivanje svih zahtjeva za akreditaciju koji su definisani međunarodnim dokumentima i drugim normativnim dokumentima i kroz određeni broj osvjedodočenja u relevantne aktivnosti sertifikacije, što uključuje i osvjedodočenja u aktivnosti koje sertifikaciono tijelo obavlja kod svog klijenta.

Tokom ocjenjivanja moraju se ocjeniti performanse i kompetentnost osoba koje obavljaju ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda, uključujući i usaglašenost fabričke kontrole proizvodnje, koje obavljaju poslove vrednovanja rezultata ocjenjivanja usaglašenosti, preispitivanja i donošenja odluke o sertifikaciji.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 31 / 63

Osoblje čiji se rad ocjenjuje se bira tako da se u ciklusu akreditacije ocjeni rad cjelokupnog osoblja koje učestvuje u navedenim aktivnostima iz postupaka sertifikacije iz obima akreditacije. Ukoliko su u sertifikacionom tijelu više različitih osoba ovlaštene da obavljaju istu aktivnost u procesu sertifikacije, ocjenjivanje će se obavljati tako da se ne ponavljaju izvršioc i u čiji se rad osvjedočava (izuzev, ako drugačije nije planirano iz određenih razloga, npr. ocjene efektivnosti sprovedenih korektivnih mjera). Ukoliko se postupak sertifikacije iz obima akreditacije sprovodi na više lokacija, tokom početnog ocjenjivanja se ocjenjuju sve lokacije na kojima se obavlja jedna ili više sledećih aktivnosti, a koje traženi obim akreditacije obuhvata: formulisanje politike, razvijanje procesa i/ili procedura, preispitivanje ugovora, planiranje ocjenjivanja usaglašenosti, sprovođenje poslova ocjenjivanja usaglašenosti, preispitivanje i odobravanje rezultata ocjenjivanja usaglašenosti i odlučivanje o tim rezultatima.

U ciklusu akreditacije moraju se ocjeniti sve lokacije sertifikacionog tijela, na kojima se obavlja jedna ili više pomenutih aktivnosti, bar još jedanput.

Raspored ocjenjivanja na različitim lokacijama sertifikacionog tela, tokom važenja akreditacije utvrđuje se Programom ocjenjivanja, i zavisi od rezultata prethodnog ocjenjivanja i donijete odluke(a) o akreditaciji. Na osnovu sagledavanja mogućih rizika, ATCG je ustanovio uslovnu podjelu sertifikacionih tijela na tri grupe t. 4.7.2 c) Tabela 3 Određivanje grupe rizika za sertifikaciono tijelo za proizvode.

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja /Vodeći ocjenjivač/Tehnički ocjenjivač*

4.4.2.4 Određivanje broja ocjenjivač dana kod sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta

Ukupan broj dana ocjenjivanja zavisi od broja dana ocjenjivanja u sedištu/na lokacijama sertifikacionog tijela i broja dana ocjenjivanja neophodnih za osvjedočenje u rad sertifikacionog tijela.

Izbor klijenata sertifikacionog tijela kod kojih će se realizovati potrebna osvjedočenje određuje ATCG na osnovu dostavljenih tabela (Podaci o osoblju uključenom u postupak sertifikacije; i Pregled sertifikovanih klijenata pod obimom akreditacije i plan aktivnosti za narednih 12 mjeseci) od strane sertifikacionog tijela. Sertifikaciono tijelo dostavlja podatke u formi zahtjeva ZPR.01.05-1 Zahtjev za akreditaciju sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta na osnovu kojih se izrađuje Program ocjenjivanja.

Faktori i kriterijumi koji utiču na određivanje broja osvjedočenja kod početnog ocjenjivanja:

- Osvjedočenje (kritičnih) kodova podeljenih po Klasterima iz traženog obima akreditacije;
- Osvjedočenje u postupak realizacije Faze 1 i Faze 2 za jednu početnu sertifikaciju;
- Osvjedočenje u realizaciju provjere kod jednog klijenta iz inostranstva, ako postoji.
- Faktori i kriterijumi koji utiču na određivanje broja osvjedočenja i izbora klijenata tokom ciklusa (4 odnosno 8 godina):
- Osvjedočenje (kritičnih) kodova podeljenih po Klasterima iz Traženog obima akreditacije,
- Osvjedočenje u postupak realizacije Faze 1 i Faze 2 za jednu početnu sertifikaciju,
- Osvjedočenje u sprovođenje provjere kod jednog klijenta iz inostranstva kome je izdat sertifikat pod akreditacijom, ako postoji,
- Jedno osvjedočenje u sprovođenje provjere kod klijenta sa više lokacija,
- Jedno osvjedočenje u sprovođenje provjere kod klijenta koji ima preko 350 zaposlenih,
- Jedno osvjedočenje kod klijenata sa integrisanim sistemom menadžmenta,
- Za sisteme menadžmenta u okviru kojih je izdato manje od 10 sertifikata, realizuje se jedno osvjedočenje po ciklusu,
- Osvjedočenje u svrhu prelaska na novo izdanje referentnog standarda za sertifikaciju,
- Povratne informacije od zainteresovanih strana (npr. žalbe na rad akreditovanog sertifikacionog tijela, žalbe o radu sertifikovanih organizacija),
- Rezultati internih provjera sertifikacionog tijela,
- Na osnovu nalaza sa ocjenjivanja na lokaciji ili osvjedočenja,
- Zahtjevi vlasnika šeme sertifikacije.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 32 / 63

Za potrebe utvrđivanja reprezentativnog uzorka i broja osvjedočenja, ATCG je grupisao sve IAF kodove u klastere, posebno za sertifikaciona tela za sertifikaciju u oblasti QMS, odnosno u oblasti EMS kako je dato u dokumentu IAF MD 17:2019, tačke 5 i 6.

Prilikom početnog ocjenjivanja i ocjenjivanja u svrhu proširenja obima akreditacije potreban broj osvjedočenja se utvrđuje po sledećem pravilima:

- ako klaster ima samo jedan kritičan kod, izvršiće se osvjedočenje za taj kritični kod kako bi se dodjela akreditacija za sve kodove koji pripadaju klasteru – na primjer, za QMS, za određivanje lokacija, broja dana ocjenjivanja potrebnih osvjedočenja pri ocjenjivanju TOU
- klaster Hrana, sa jednim osvjedočenjem u IAF kodu 03, dodjeliće se akreditacija i za druge kodove ovog klastera, odnosno za IAF kodove 01 i 30; na sličan način, za EMS, klaster Papir, sa jednim osvjedočenjem u kodu 09, ATCG može dodeliti akreditaciju za druge kodove tog klastera odnosno 07 i 08;
- ako klaster ima više od jednog kritičnog koda, izvršiće se sledeća osvjedočenja:
 - za sve kritične kodove za EMS koji su označeni sa "i" (kolona „kritičan kod“); na primjer, za EMS, klaster Proizvodnja dobara, sa jednim osvjedočenjem u IAF kodovima 04 ili 05, dodjeliće se akreditacija za sve nekritične kodove tog klastera (06 i 23), ali su za ostale kritične kodove (04 ili 05) neophodna osvjedočenja;
 - za jedan od kritičnih kodova koji su označeni sa „ili“ (kolona „kritičan kod“) na primjer, za QMS u klasteru „Mašinstvo“ sa jednim osvjedočenjem u IAF kodovima 20 ili 22, ATCG može dodjeliti akreditaciju za ostale kodove tog klastera (17, 18, 19, 20 ili 22);
 - u svim kritičnim kodovima koji su identifikovani sa "i", tj. kritičnim kodovima u uglastim zgradama [...] ili u kritičnom kodu identifikovanom sa "ili" (u koloni "Kritični kod"); na primjer. za OHSMS klaster "Hemija" jednim osvjedočenjem u IAF kodu 7 ili 10 ili 12 ili 13 ili 16, ATCG može dodjeliti akreditaciju u svim nekritičnim kodovima, tj. 14 i 15, plus 17 tog klastera. Preostali kritični kodovi iz uglaste zgrade, 7 ili 10 ili 12 ili 13 ili 16, da bi se dodjeli moraju biti osvjedočeni. Druga varijanta, za isti gore pomenuti klaster, je da se sa jednim osvjedočenjem u IAF kodu 17 dodjeli akreditacija u IAF kodu 17 i u svim ostalim IAF kodovima, tj. 7, 10, 12, 13, 14, 15 i 16, tog klastera;
- ukoliko sertifikaciono tijelo nema klijenta za osvjedočenje u IAF kodu koji je identifikovan kao kritičan, ATCG može postupiti sljedeći način:
 - ako je za jedan nekritičan kod izvršeno osvjedočenje - na primjer, za QMS, za klaster Hrana, sa jednim osvjedočenjem u IAF kodu 01, dodjeliće se akreditacija i za druge nekritične kodove ovog klastera, odnosno za IAF kodove 01 i 30.

Pri početnom ocjenjivanju za svaku vrstu sistema menadžmenta, ATCG će se osvjedočiti u fazu 1 i fazu 2 provjere, kod najmanje jednog klijenta. Ako sertifikaciono tijelo nema novih klijenata, onda se može sprovesti osvjedočenje jedne resertifikacione provjere ili dvije nadzorne provjere postojećih klijenata, koje pokrivaju ključne procese.

ST OHS&S

Lokacije, broj dana ocjenjivanja i potrebna osvjedočenja se određuju po istim kriterijumima kao za sertifikaciona tela za sertifikaciju sistema menadžmenta kvalitetom - QMS, s tom razlikom što su za potrebe utvrđivanja reprezentativnog uzorka i broja osvjedočenja IAF kodovi grupisani u klastere kako je dato u tački 7 dokumenta IAF MD 17:2019.

ST FSMS

Ocjenjivanje na lokaciji za FSMS će obuhvatiti između ostalog i ocjenu da:

- ST ima kompetentno osoblje za obavljanje preispitivanja ugovora i odabir ispravne kategorije i podkategorije lanca ishrane (videti Aneks S u ISO/TS 22003:2015).
- je ST uspostavilo tehničke kriterijume za opisivanje kompetentnosti za osoblje u svakoj definisanoj

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 33 / 63

podkategoriji.

- c) ST ima kompetentno osoblje u najmanje jednoj podkategoriji lanca ishrane.
- d) je ST uspostavilo proces koji pruža garanciju da će akreditovana sertifikacija biti ponuđena samo u podkategorijama u kojima ST ima kompetentno osoblje.
- e) ST vodi ažuriranu listu podkategorija u kojima ima kompetentno osoblje. Ova lista treba biti dostupna ATCG-u na zahtev.

Prema ISO/TS 22003:2015 Aneks A, klasteri u lancu hrane su:

1. Uzgajanje (kategorije A+B),
2. Prerada hrane i hrane za životinje (kategorije C+D),
3. Katering (kategorija E),
4. Maloprodaja, transport i skladištenje (kategorije F+G),
5. Pomoćne usluge (kategorije H+I+J) i
6. Biohemija (kategorija K).

Prilikom početnog ocjenjivanja neophodno je da se realizuje najmanje jedno osvjedočenje u svakom od navedenih klastera.

Za proširenje obima akreditacije unutar jednog klastera osvjedočenje nije neophodno. Za proširenje koje se odnosi na novi klaster, osvjedočenje je potrebno. U svakoj specifičnoj situaciji ATCG će odlučiti da li je potrebno realizovati više osvjedočenja.

ATCG će realizovati najmanje jedno osvjedočenje u okviru klastera 2. Prerada hrane i hrane za životinje (ukoliko je ono dio obima akreditacije) u kalendarskoj godini i najmanje jedno osvjedočenje u svakom od ostalih područja tokom trajanja akreditacije.

Jednim osvjedočenjem se može obuhvatiti više kategorija ukoliko se uklape aktivnosti.

Prilikom početnog ocjenjivanja sertifikacionog tijela kada traženi obim akreditacije obuhvata jedno ili nekoliko područja, neophodno je osvjedočenje pri početnoj sertifikacionoj provjeri koja uključuje fazu 1 provjere. Najmanje jedno osvjedočenje koje uključuje fazu 1 provjere se mora realizovati u ciklusu akreditacije.

Tokom ciklusa akreditacije neophodno je obaviti osvjedočenja u onim područjima (koji su dio obima akreditacije sertifikacionog tijela) sa visokim rizikom i rizicima po bezbjednost hrane.

ATCG će, ukoliko je to moguće, planirati osvjedočenja tako što će se osvjedočiti u rad tima provjeravača koji nije bio prethodno predmet osvjedočenja za datu kategoriju u lancu hrane. Takođe, ATCG će, ukoliko je to moguće, prilikom odabira uzorka za osvjedočenje i planiranja osvjedočenja, voditi računa da se izbegavaju ponavljanja osvjedočenja kod istih klijenata sertifikacionog tijela. Tokom planiranja osvjedočenja ATCG će uzeti u obzir rezultate prethodno realizovanih osvjedočenja.

ATCG može uzeti u obzir akreditacije sertifikacionog tijela za druge šeme sertifikacije i standarde koji se odnose na bezbjednost hrane (kako što su šeme sertifikacije sistema menadžmenta i šeme sertifikacije proizvoda) za kategorije u okviru istog klastera, kada odlučuje koja osvjedočenja je potrebno realizovati. U takvim slučajevima ATCG može iskoristiti osvjedočenja koja su realizovana u okviru druge šeme sertifikacije umesto pojedinih (ali ne glavni dio) neophodnih osvjedočenja na osnovu kriterijuma navedenih u ovoj tački. Ove aktivnosti treba da budu zasnovane na sertifikacionim aktivnostima klijenta sertifikacionog tijela i strukturi provjeravača.

ST ISMS

Prilikom početnog ocjenjivanja neophodno je da se realizuje najmanje jedno osvjedočenje poštujući princip prioriteta po sektorskoj kompleksnosti ISMS-a, kako je navedeno:

1. Telekomunikacije
2. Finansije/Bankarstvo/Osiguranje/Administracija
3. Energetika
4. Zdravstvo
5. Industrija/Poljoprivreda/Ribolov/Građevinarstvo/Reciklaža
6. Usluge/Prevoz/Trgovina/Istraživanje i razvoj/Obrazovanje

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 34 / 63

Osvjedočenje pri početnom ocjenjivanju mora da obuhvati fazu 1 i fazu 2 provjere.

Ocjenjivanje u ciklusu akreditacije obuhvata ocjenjivanje(a) na lokaciji i bar još jedno osvjedočenje u sertifikacionu ili resertifikacionu provjeru. Za osvjedočenja u ciklusu akreditacije biraju se provjere kod organizacija sa kompleksnijim ISMS-om i gde je prikladno poštujući prethodno pomenuti princip prioriteta. U zavisnosti od pokazanih performansi sertifikacionog tijela, broj osvjedočenja se može povećati.

ATCG se osvjedočava u rad reprezentativnog broja provjeravača sertifikacionog tijela, vodeći računa da se tokom perioda važenja akreditacije osvjedoči u rad različitih provjeravača i onih koji su najfrekventnije angažovani na poslovima provjera.

Prilikom početnog ocjenjivanja broj dana ocjenjivanja na lokaciji sertifikacionog tijela je po pravilu 1 za vodećeg ocjenjivača (ocjenjivanje sistemskih zahteva referentnih dokumenata) i 1 za tehničkog ocjenjivača/tehničkog eksperta (pregled i ocjena dokumentacije iz predmeta klijenata ST) ukoliko je u obimu tražene akreditacije jedna vrsta sistema menadžmenta. Svaka dodatna vrsta sistema menadžmenta povećava broj dana za ocjenjivanje na lokaciji sertifikacionog tijela, po pravilu, za ½ dana. Takođe, broj dana za ocjenjivanje na lokaciji sertifikacionog tijela zavisi od aktivnosti koje se obavljaju na navedenim lokacijama.

Broj dana neophodnih za realizaciju ocjenjivanja u svrhu proširenja obima akreditacije zavisi od broja vrsta sistema menadžmenta za koje se traži proširenje obima akreditacije. Ukoliko se proširenje obima akreditacije odnosi na povećanje broja klastera za jednu vrstu sistema menadžmenta, broj dana na lokaciji zavisi od broja klastera za koji se traži povećanje, kao i od stepena rizika koje ti klasteri predstavljaju.

Broj dana ocjenjivanja na lokaciji sertifikacionog tijela se određuje u zavisnosti od broja predmeta klijenata STSM koje tehnički ocjenjivači treba da pregledaju u skladu sa planom pregleda predmeta (Jedan tehnički ocjenjivač za 1 ocjenjivač dan može maksimalno da pregleda 3-4 predmeta u zavisnosti od kompleksnosti predmeta tj. broja kodova i sistema menadžmenta koji obuhvata konkretan predmet.

Tokom ocjenjivanja moraju se ocjeniti performanse i kompetentnost:

- osoba koje obavljaju sertifikacione provjere,
- osoba koje obavljaju poslove preispitivanja izvještaja o provjeri i donošenja odluke o sertifikaciji, kao i
- osoba koje vrše preispitivanje prijave, izbor članova tima za provjeru i određuju vrijeme provjere.

Osoblje čiji se rad ocjenjuje se bira tako da se u ciklusu akreditacije ocjeni rad cjelokupnog osoblja koje učestvuje u navedenim aktivnostima iz postupaka sertifikacije iz obima akreditacije. Ukoliko je u sertifikacionom tijelu više različitih osoba ovlašćeno da obavlja istu aktivnost u procesu sertifikacije, ocjenjivanje će se obavljati tako da se ne ponavljaju izvršioc i u čiji se rad osvjedočava (izuzev, ako drugačije nije planirano iz određenih razloga, npr. ocjene efektivnosti sprovedenih korektivnih mjera).

Prilikom osvjedočenja u rad provjerivača biraju se provjeravači iz grupe provjerivača koji obavljaju 80% ukupnog broja provjera po sistemu menadžmenta i to oni sa najvećim brojem provjeravača dana u poslednjih 12 mjeseci, vodeći računa da se osvjedočavaju različiti provjeravači u ciklusu akreditacije, gdje je to moguće.

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Vodeći ocjenjivač/Tehnički ocjenjivač*

4.4.3 Pregled dokumentacije

Tim za ocjenjivanje preispituje sve relevantne dokumentovane informacije koje je dostavilo TOU da bi se vrednovala usklađenost njegovog sistema sa relevantnim standardom (standardima) i drugim kriterijumima za akreditaciju.

ATCG, na osnovu preispitivanja dokumentovanih informacija, može da odluči da ne nastavi sa daljim ocjenjivanjem. U takvim slučajevima, uz obrazloženje TOU se obavještava pisanim putem. ATCG pritom TOU daje rok od mjesec dana da otkloni uočene nedostatke. Ukoliko TOU blagovremeno ne dostavi dokaze o otklonjenim neusaglašenostima ili nedostacima, ATCG traži pisano izjašnjenje o namjerama za nastavak postupka akreditacije. Ukoliko se TOU u roku od 10 radnih dana ne izjasni o

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 35 / 63

nastavku postuka smatra se da je odustalo od postupka akreditacije i ATCG donosi Odluku o prekidu postupka akreditacije. Takođe, neomogućavanje realizacije ocjenjivanja na lokaciji može da dovede do prekida procesa akreditacije i s tim u vezi odgovarajuće odluke. TOU ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o prekidu postupka akreditacije.

Odgovornost: *Ocjenjivački tim/Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Rukovodilac Službe za akreditaciju/direktor ATCG*

4.4.4 Ocjenjivanje na lokaciji

Za svako ocjenjivanje izrađuje se plan ocjenjivanja i usaglašava termin za sprovođenje ocjenjivanja na lokaciji sa tijelom za ocjenjivanje usaglašenosti na obrascu ZPR.01.08 Plan ocjenjivanja. Kod početnog ocjenjivanja moraju se ocjeniti sve lokacije na kojima se obavlja jedna ili više sljedećih aktivnosti, a koje obim akreditacije obuhvata: formulisanje politike, razvijanje procesa i/ili procedura, preispitivanje ugovora, planiranje ocjenjivanja usaglašenosti, sprovođenje poslova ocjenjivanja usaglašenosti, preispitivanje i odobravanje rezultata ocjenjivanja usaglašenosti i odlučivanje o tim rezultatima.

Kada osvjedočenje u planirane i dogovorene poslove ocjenjivanja usaglašenosti nije moguće sprovesti tokom ocjenjivanja na lokaciji, ono se planira posebno - prije ili posle ocjenjivanja na lokaciji. Izbor reprezentativnih uzoraka poslova ocjenjivanja usaglašenosti, koji će biti predmet osvjedočenja se obavlja uz poštovanje kriterijuma za osvjedočenje koji podrazumjevaju određivanje lokacija na kojima će se obaviti ocjenjivanje, broj dana ocjenjivanja i izbor reprezentativnog uzorka poslova ocjenjivanja usaglašenosti iz obima akreditacije koji će biti predmet osvjedočenja.

Ocjenjivanje na lokaciji se sastoji od uvodnog sastanka, ocjenjivanja i završnog sastanka.

Na uvodnom sastanku predstavnicima tjela za ocjenjivanje usaglašenosti se saopštavaju sve relevantne informacije u vezi postupka ocjenjivanja i daljeg toka postupka akreditacije, uključujući i obaveze u vezi čuvanja povjerljivosti. Na uvodnom sastanku se, između ostalog potvrđuje plan i konačan obim ocjenjivanja.

Prilikom potvrđivanja obima i plana ocjenjivanja na uvodnom sastanku, ako klijent zahtijeva odustajanje od metode sadržane u traženom ili dodeljenom obimu akreditacije, promjene se mogu potvrditi uz saglasnost svih uključenih strana i dokumentovati potpisima na kopiji obima akreditacije, što je predmet kasnije verifikacije od strane Komisije za akreditaciju. Bilo koja druga promjena se ne može verifikovati na licu mjesta. Ostale izmjene obima akreditacije se realizuju u odnosu na tačku 4.9. ovog dokumenta.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti mora tokom ocjenjivanja omogućiti timu za ocjenjivanje ATCG uvid u sva relevantna dokumenta, pristup u sve prostorije koje su u vezi sa poslovima ocjenjivanja usaglašenosti za koji se traži akreditacija, kao i razgovor sa osobljem koje je uključeno u poslove obuhvaćene ocjenjivanjem. Tokom ocjenjivanja članovi ocjenjivačkog tima realizuju stalnu komunikaciju sa vodećim ocjenjivačem, razmjenjujući nalaze ocjenjivanja. Ti nalazi se upisuju u odgovarajuće Kontrolne liste (ZPR.01.11 –ZPR.01.14-1) koje predstavljaju obrazac za vodeće ocjenjivače i Radne liste za tehničke ocjenjivače/eksperte (ZPR.01.15-1 do ZPR.01.19-1).

U slučaju kada se desi nepredviđena situacija koja dovodi do skraćivanja vremena ocjenjivanja predviđenog Planom ocjenjivanja, a aktivnosti predviđene Planom se u potpunosti ne realizuju, nerealizovani sati će se odraditi u drugom terminu o trošku ATCG, a uz predhodnu saglasnost sa klijentom. U slučaju da se nepredviđene okolnosti odnose na TOU, nerealizovani sati ocjenjivanja će se odraditi u drugom terminu o trošku TOU, a uz predhodnu saglasnost sa ATCG. Budući da Program ocjenjivanja predstavlja niz ocjenjivanja konzistentan sa specifičnom šemom akreditacije koju ATCG sprovodi kod određenog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti tokom ciklusa akreditacije, u njemu će biti reflektovane sve ove promjene.

Ukoliko se tokom ocjenjivanja konstatuju neusaglašenosti u odnosu na zahtjeve nacionalnih i međunarodnih propisa koji uređuju oblast akreditacije, međunarodnog standarda koji propisuje zahtjeve

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 36 / 63

za rad TOU, normativnih dokumentata međunarodnih i evropskih organizacija za akreditaciju oni se evidentiraju na obrascu ZPR.01.21-1 Izvještaj o neusaglašenosti. Kategorizacija neusaglašenosti je sljedeća:

Tip A - Nalaz koja se smatra neusaglašenošću sa kriterijumima za akreditaciju i koji može da dovede, dovodi ili je doveo:

- do netačnih ili nepouzdatih rezultata ocjenjivanja usaglašenosti, ili
- do nepravilne upotrebe znaka akreditacije ATCG ili na neki drugi način do neosnovanog pozivanja na akreditaciju ATCG, ili
- do konkretne pretnje po zdravlje ili bezbednost ljudi ili po životnu sredinu.

Tip B - Nalaz koji se smatra neusaglašenošću sa kriterijuma za akreditaciju, ali koji ne dovodi, nije doveo niti će verovatno dovesti do neke od situacija navedenih u definiciji Tipa A neusaglašenosti.

Neusaglašenosti tipa A i B zahtijevaju sprovođenje korektivnih mjera u roku ne dužem od 3 mjeseca.

Komentari - Komentari se odnose na potencijalna slaba mjesta u sistemu koja mogu dovesti do pojave neusaglašenosti, ali ukoliko se blagovremeno tretiraju mogu preći u prilike za poboljšavanje. Komentari se ne navode u obrascu Zapisnika o neusaglašenosti, ali se svakako upisuju u nalaze internih i eksternih ocjenjivača da bi se provjerili tokom sledeće provjere.

Na završnom sastanku, tim za ocjenjivanje obavještava predstavnike tijela za ocjenjivanje usaglašenosti o nalazima ocjenjivanja, uključujući i utvrđene neusaglašenosti i/ili komentare/primjedbe, ukoliko ih je bilo, postupku u vezi rješavanja utvrđenih neusaglašenosti, komentara/primjedbi, kao i o preporuci tima za ocjenjivanje u vezi odluke o akreditaciji.

Na završnom sastanku se takođe ocjenjeni obim akreditacije potvrđuje potpisima predstavnika TOU i ocjenjivačkog tima.

Napomena 1: Ocjenjeni obim akreditacije ne mora da bude konačno utvrđeni obim akreditacije (konačni obim akreditacije se utvrđuje nakon završetka postupka potvrde adekvatnosti korektivnih mjera (gdje je primjenjivo) i verifikacije od strane Komisije za akreditaciju).

Napomena 2: Ako je ocjenjivački tim tokom ocjenjivanja utvrdio potrebu za dodatnim ocjenjivanjem, obaveza vodećeg ocjenjivača je da o tome obavijesti predstavnike TOU-a i za to zatraži saglasnost na potpisanom obimu akreditacije.

Svi prisutni svoje prisustvu na završnom sastanku potvrđuju svojim potpisom na zapisu ZPR.01.20 Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku.

Tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti se mora omogućiti da postavi pitanja, odnosno zatraži razjašnjenja u vezi nalaza tima za ocjenjivanje. Utvrđene neusaglašenosti se specificiraju u Izvještajima o neusaglašenosti. Ukoliko ne dođe do razumjevanja, odnosno ne postigne se saglasnost u vezi sa konstatovanim neusaglašenostima i/ili komentarima vođa tima to navodi u Zapisniku koji sačinjava na licu mjesta i isti daje na potpis predstavnicima TOU. Predstavnici tijela za ocjenjivanje usaglašenosti se izjašnjavaju o nalazima ocjenjivanja i u slučaju neslaganja sa nalazima tima za ocjenjivanje, objašnjenje neslaganja tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može proslijediti ATCG.

Odgovornost: Ocjenjivački tim

4.4.5 Izvještavanje o ocjenjivanju

Pisani izvještaj o nalazima ocjenjivanja (ZPR.01.22 do ZPR.01.26-1) koji uključuje i podatke iz radnih listova ocjenjivača (ZPR.01.15-1 do ZPR.01.19-1) je raspoloživ TOU u roku od 20 radnih dana nakon ocjenjivanja, u arhivi ATCG-a, čije preuzimanje potvrđuje potpisom u djelovodniku za preuzimanje. **Izmjena 1 od 26.05.2025.** U dodatku, u slučaju sertifikacionih tijela, Izvještaj o ocjenjivanju takođe sadrži podatke iz Radnih lista ocjenjivača ZPR.01.45, ZPR.01.46 i ZPR.01.47. Za sertifikaciona tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta Izvještaj o ocjenjivanju sadrži podatke iz radnih listova ocjenjivača ZPR.01.49.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 37 / 63

Izvještaj o ocjenjivanju sadrži nalaze o kompetentnosti, ocijenjeni obim akreditacije i identifikovane neusaglašenosti (ako ih ima).

U Izvještaju se, takođe, mogu navesti zapažanja za moguća poboljšanja koja ne smiju preporučivati specifična rješenja. Ako se izvještaj o ishodu ocjenjivanja razlikuje od prezentovanih informacija datih TOU na kraju ocjenjivanja akreditaciono tijelo mora da dostavi objašnjenje o tome u pismenoj formi. Akreditaciono tijelo je odgovorno za sadržaj svih svojih izvještaja o ocjenjivanju.

Odgovornost: *Vodeći ocjenjivač/Rukovodilac nadležnog odjeljenja*

4.4.6 Otklanjanje neusaglašenosti i komentara/primjedbi

Kada su tokom ocjenjivanja utvrđene neusaglašenosti, TOU je dužno da u definisanom roku (ne dužem od 10 radnih dana) dostavi predlog mjera za otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti koji uključuje i analizu uzroka i opsega neusaglašenosti (obrazac ZPR.01.21-1). Ukoliko vođa tima i članovi tima za ocjenjivanje ne ocjene predložene mjere kao adekvatne, TOU ima dodatni rok od 10 radnih dana da definiše novi predlog mjera. Rok za otklanjanje neusaglašenosti ne može biti duži od tri meseca. Ovaj rok se može produžiti na još jedan mjesec na zahtjev tijela za ocjenjivanje usaglašenosti uz obrazloženje.

U definisanom roku tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti obavještava ATCG, pisanim putem, o otklanjanju utvrđenih neusaglašenosti i dostavlja dokaze o sprovedenim mjerama, odnosno otklanjanju neusaglašenosti.

Tim za ocjenjivanje potvrđuje da li su utvrđene neusaglašenosti otklonjene na zadovoljavajući način. Potvrđivanje otklanjanja neusaglašenosti se može obaviti pregledom i ocjenom dostavljenih pisanih dokaza i/ili naknadnim ocjenjivanjem, o čemu se tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti informiše prilikom ocjene predloga korektivnih mjera.

Način potvrđivanja otklonjenosti neusaglašenosti zavisi od prirode, obima i broja utvrđenih neusaglašenosti tokom ocjenjivanja. Primjenjuje se sljedeća politika:

- Potvrđivanje otklanjanja neusaglašenosti se, koliko god je to moguće, sprovodi pregledom i ocjenom dostavljenih pisanih dokaza, osim ako tim za ocjenjivanje smatra da se efikasnost preduzetih mjera mora provjeriti na drugi način, kao što je naknadno ocjenjivanje na lokaciji TOU.
- Tim za ocjenjivanje će prilikom ocjene predloga korektivnih mjera predložiti ATCG sprovođenje naknadnog ocjenjivanja na lokaciji TOU. ATCG može odlučiti da li je potrebno naknadno ocjenjivanje za jednu ili više neusaglašenosti. Odluku o tome donosi Rukovodilac nadležnog odjeljenja odnosno Rukovodilac Službe za akreditaciju u slučaju da je Rukovodilac nadležnog odjeljenja sproveo predmetno ocjenjivanje.

Po pravilu, naknadno ocjenjivanje na lokaciji TOU se sprovodi u sledećim slučajevima: ukoliko se utvrdi neusaglašenost tipa A u slučaju početnog ocjenjivanja (veza sa UP 06-2); ukoliko se utvrdi veći broj neusaglašenosti tipa B koje zajedno ukazuju na sistemski problem; ako se proceni da određena neusaglašenost predstavlja rizik po kompetentnost TOU (npr. nedostatak neophodnih resursa – osoblje, oprema i sl.).

Ukoliko se ocjeni da dostavljeni dokazi nijesu adekvatni tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima rok od 5 radnih dana da dostavi dodatne informacije – dopunjene dokaze i/ili omogućiti realizaciju naknadnog ocjenjivanja. Na pisani zahtjev tijela za ocjenjivanje ovaj rok se može produžiti za još 5 dana od isteka prethodno utvrđenog roka. Nakon verifikacije sprovedenosti korektivnih mjera za otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti uključujući, po potrebi, i verifikaciju sprovedenosti korektivnih mjera kroz postupak naknadnog ocjenjivanja ATCG tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti dostavlja Izvještaj o ocjenjivanju koji sadrži preporuku o akreditaciji i predlog obima akreditacije, odnosno predlog izmjene obima akreditacije kada se radi o nadzornom ocjenjivanju.

Ukoliko se mjere za otklanjanje neusaglašenosti ne definišu u utvrđenom roku odnosno ukoliko su predložene mjere i dalje neadekvatne, ili ako se neusaglašenosti ne otklone u predviđenom roku, ATCG donosi odluku o nedodeljivanju akreditacije, a postupak se može ponovo pokrenuti podnošenjem novog zahtjeva za akreditaciju.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 38 / 63

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o nedodjeljivanju akreditacije.

Ukoliko su tokom ocjenjivanja utvrđeni komentari, tim za ocjenjivanje potvrđuje da li su isti otklonjeni na zadovoljavajući način tokom narednog ocjenjivanja tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Ukoliko se tom prilikom ustanovi da utvrđeni komentari nisu rešeni, onda se u vezi tog zahtjeva može utvrditi neusaglašenost.

Ukoliko se u periodu otklanjanja neusaglašenosti dogode promjene koje mogu uticati na konačnu preporuku tima za ocjenjivanje (npr. promjena ključnog osoblja, promjena lokacije na kojoj se obavlja poslovi ocjenjivanja usaglašenosti), može se realizovati dodatno ocjenjivanje.

4.4.6.1 Dodatno ocjenjivanje

Kada se sprovodi:

Dodatno ocjenjivanje se izvodi kada:

- članovi ocjenjivačkog tima nijesu mogli prikupiti sve potrebne dokaze tokom redovnog ocjenjivanja (npr. zbog nedostatka vremena, specifičnosti aktivnosti, tehničkih problema, prekida, slabe dostupnosti osoblja ili dokumentacije),
- potrebno je dodatno razjasniti neusaglašenosti, koje nije moguće ocijeniti samo pregledom dostavljenih dokaza,
- naknadno se otkriju potencijalne neusaglašenosti, koje treba razjasniti prije donošenja odluke o akreditaciji.

Kako se sprovodi:

- Dodatno ocjenjivanje je ciljano, fokusirano samo na oblasti za koje nije bilo dovoljno dokaza ili gdje su bile neskladnosti.
- Ne otvaraju se nove neusaglašenosti, već se ispituje postojeće stanje i mjere preduzete za otklanjanje prethodnih.
- Ako se i nakon dodatnog ocjenjivanja ne mogu dobiti dovoljni dokazi o ispunjavanju zahtjeva, ocjenjivač daje negativno preporučno mišljenje (osim ako je u pitanju još kratka dopuna dokumentacije za dokaz o otklanjanju neusaglašenosti) *izmjena 2 od 26.05.2025.*

Odgovornost: *Ocjenjivački tim i Savjetnik*

4.5 DONOŠENJE ODLUKE O AKREDITACIJI

4.5.1 Preporuka tima za ocjenjivanje

Nakon završenih aktivnosti ocjenjivanja i verifikacije da su utvrđene neusaglašenosti sa ocjenjivanja otklonjene, odnosno potvrde da su predložene mjere i rokovi za otklanjanje utvrđenih primjedbi odgovarajući, tim za ocjenjivanje daje preporuku u vezi sa akreditacijom.

Odgovornost: *Ocjenjivački tim*

4.5.2 Odlučivanje o akreditaciji

Odluku o dodjeljivanju, održavanju, proširenju, suspenziji, smanjenju i ukidanju akreditacije donosi Komisija za akreditaciju, a koju verifikuje direktor ATCG.

Kada održavanje nije povezano sa ponovnim ocjenjivanjem i kada nema izmjene u obimu, ili kada je tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti zatražilo smanjenje, suspenziju ili povlačenje, tada ATCG može da sprovede

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 39 / 63

proces koji ne zahtjeva nezavisnu odluku. Odluku donosi direktor na predlog Službe za akreditaciju.

Komisija za akreditaciju se sastoji od stalno zaposlenog osoblja u ATCG koji nijesu učestvovali u ocjenjivanju o čijim nalazima se odlučuje i eksterno angažovanih eksperata koji obezbjeđuju potrebnu tehničku ekspertizu za oblasti ocjenjivanja usaglašenosti koje su predmet odlučivanja o akreditaciji.

Predsjednik Komisije za akreditaciju je osoba stalno zaposlena u Akreditacionom tijelu Crne Gore koja ne učestvuje u procesu akreditacije za TOU koja je predmet akreditacije.

Članovi Komisije su eksterno angažovani saradnici koji obezbjeđuju profesionalnu i tehničku ekspertizu u vezi sa relevantnom šemom akreditacije i procesu ocjenjivanja usaglašenosti i koji nijesu učestvovali u procesu ocjenjivanja TOU koji je predmet akreditacije.

U slučaju da je neophodno obezbijediti dodatnu ekspertizu za konkretnu oblast ocjenjivanja usaglašenosti komisija će angažovati eksperta(e) iz Registra članova Komisije za akreditaciju (ZPR.01.48) u skladu sa Odlukom Direktora ATCG na predlog Predsjednika Komisije.

Na osnovu kompletirane dokumentacije Predsjednik komisije za akreditaciju u skladu sa Pravilnikom o obrazovanju i radu Komisije za akreditaciju, saziva sjednicu Komisije. Informacije koje se dostavljaju donosiocu Odluke o akreditaciji, Komisiji za akreditaciju, radi preispitivanja i vrednovanja sadrže sljedeće:

- jedinstvenu identifikaciju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti;
- datum(e) i vrstu (vrste) ocjenjivanja (npr. početno, ponovno ocjenjivanje);
- ime(imena) ocjenjivača i, ako je primjenjivo, tehničkog eksperta (eksperata) koji su bili uključeni u ocjenjivanje;
- jedinstvenu identifikaciju svih ocjenjivanih lokacija;
- obim akreditacije koji je bio ocjenjivan;
- izveštaj(i) o ocjenjivanju;
- izjavu o adekvatnosti organizacije i procedura koje je usvojilo tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti da bi pružilo povjerenje u svoju kompetentnost, kako je utvrđeno kroz njegovo ispunjavanje zahtjeva za akreditaciju;
- dovoljno informacija da pokaže zadovoljavajući odgovor na sve neusaglašenosti;
- kada je to relevantno, sve dodatne informacije koje mogu da pomognu u utvrđivanju kompetentnosti tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, kako je utvrđeno kroz usaglašenost sa zahtjevima;
- kada je to odgovarajuće, preporuke u pogledu odluke o akreditaciji za predloženi obim.

Na osnovu vrednovanja svih dobijenih informacija i svih drugih relevantnih informacija Komisija za akreditaciju donosi odluku o akreditaciji, o kojoj se bez nepotrebnog odlaganja obavještava TOU u pisanoj formi, uključujući razjašnjenje gdje je to relevantno.

Odluku o obnavljanju akreditacije donosi Komisija za akreditaciju na osnovu kompletirane dokumentacije i vrednovanja dobijenih informacija o pokrivenosti cjelokupnog obima, uzimajući u obzir izvještaje o ocjenjivanju sa svih ocjenjivanja obuhvaćenih ciklusom akreditacije, uključujući izvještaj sa ponovnog ocjenjivanja.

U procesu ocjenjivanja, mogući su slučajevi kada se predlog i mišljenje tima za ocjenjivanje suprotstavlja sa mišljenjem Komisije za akreditaciju, koja je različita od one koja je obavila ocjenjivanje. U tom slučaju se vrši dodatno preispitivanje sa angažovanim provjerivačima. Jedno od mogućih rešenja je da se sprovede dopunsko ocjenjivanje (o trošku akreditacionog tijela) i osvjedočenje u cilju prikupljanja novih dokaza za sporni slučaj.

Na odluku o akreditaciji koja je nepovoljna po njega, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe. Postupak u vezi sa žalbama utvrđen je dokumentu Procedura za rješavanje žalbi i prigovora (PR.08) koji je dostupan na internet portalu ATCG.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 40 / 63

Odgovornost: Komisija za akreditaciju/direktor ATCG/Rukovodilac Službe za akreditaciju

4.5.3 Sertifikat o akreditaciji i pozivanje na akreditaciju

Ako se nakon sprovedenog postupka akreditacije utvrdi da tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ispunjava zahtjeve za akreditaciju, ATCG donosi Odluku o akreditaciji i izdaje tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti Sertifikat o akreditaciji (ZPR.01.28 – ZPR.01.33). Datum početka važenja akreditacije je datum donošenja Odluke o akreditaciji ili datum nakon donošenja Odluke o akreditaciji.

U formi sertifikata ATCG na transparentan način (web sajt akreditacija.me) obezbjeđuje informacije akreditovanim TOU, i identifikuje sljedeće:

- identitet i, gdje je to relevantno, logotip akreditacionog tijela;
- naziv akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i naziv pravnog lica, ako se razlikuju;
- obim akreditacije;
- lokacije akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i, ako je primjenjivo, aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti koje se obavljaju na svakoj lokaciji i koje su obuhvaćene obimom akreditacije;
- jedinstvena identifikacija akreditacije akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti;
- datum početka važenja akreditacije i, ako je primjenjivo, datum isteka ili obnove;
- izjava o usaglašenosti i reference na međunarodni(e) standard(e) / ili drugi(e) normativni(e) dokument(e), uključujući izdanje ili reviziju koji je korišćen za ocjenjivanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

NAPOMENA Informacije mogu da se obezbjede na sertifikatu o akreditaciji ili preko drugih odgovarajućih sredstava (npr. elektronskih medija).

Prateći dokument Sertifikata o akreditaciji je Dodatak Sertifikata o akreditaciji koji sadrži skraćeni i detaljan obim akreditacije (ZPR.01.34-2 do ZPR.01.38-1).

Obim akreditacije identifikuje najmanje sledeće:

- Za sertifikaciona tijela:
 - vrstu sertifikacije (npr. sistemi menadžmenta, proizvodi, procesi, usluge ili osobe);
 - šemu(e) sertifikacije;
 - standarde, normativne dokumente, i/ili zahtjeve regulative prema kojima su sistemi menadžmenta, proizvodi, procesi i usluge ili osoblje sertifikovani, kako je to primjenjivo;
 - industrijski sektori, kada je to relevantno;
 - kategorije proizvoda, procesa, usluga i osoblja, kada je to relevantno;
- Za kontrolna tijela:
 - vrstu kontrolnog tijela (npr. kao što je definisano u ISO/IEC 17020),
 - šeme kontrolisanja, kada je to relevantno.
 - oblast i opseg kontrolisanja za koje je akreditacija dodijeljena;
 - propise, metode kontrolisanja, standarde i/ili specifikacije koje sadrže zahtjeve prema kojima se kontrolisanje mora obaviti, kako je to primjenjivo.
- Za laboratorije za etaloniranje:
 - etaloniranja i mjernu sposobnost (CMC) izražena u pogledu:
 - mjerne veličine ili referentni materijal;
 - metodu etaloniranja ili mjerenja ili procjeduru i vrstu instrumenta ili materijala koji se etalonira ili mjeri;
 - opseg mjerenja i dodatni parametri, gdje je to primjenjivo, npr. učestalost primjenjenog napona;
 - mjernu nesigurnost.
- Za laboratorije za ispitivanje (uključujući medicinske laboratorije):
 - materijale ili proizvode koji se ispituju;
 - komponente, parametre ili osobine koje se ispituju;
 - ispitivanja ili vrste ispitivanja koja se obavljaju, i gdje je to odgovarajuće, tehnike, metode i/ili

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 41 / 63

opremu koja se koristi.

U slučaju kada se koristi fleksibilni obim akreditacije ATCG sprovodi dokumentovanu procedura PR.12 Procedura za fleksibilni obim akreditacije kojim se propisuje kako se bavi i upravlja fleksibilnim obimom.

ATCG uz Sertifikat o akreditaciji dodeljuje znak akreditacije, koji tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti koristi u skladu sa PA.02 Pravilima za korišćenje znaka akreditacije, pozivanje na akreditaciju. Sertifikat o akreditaciji važi četiri godine. Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može umjesto znaka akreditacije da se tekstualno poziva na akreditaciju u skladu sa PA.02 Pravila za korišćenje znaka akreditacije, pozivanje na akreditaciju.

Odgovornost: *direktor ATCG*

4.6 REGISTAR AKREDITOVANIH TIJELA ZA OCJENJIVANJE USAGLAŠENOSTI

Registar akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti sadrži sljedeće:

1. akreditacioni broj;
2. naziv i adresu akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, uključujući njegove lokacije na kojima obavlja poslove pod akreditacijom;
3. osnovne podatke o akreditovanom tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti;
4. informacije o statusu akreditacije, kao i o promjenama statusa ukoliko ih je bilo;
5. datum prve i posljednje akreditacije, kao i datum isticanja važeće akreditacije;
6. podatke za kontakt;
7. važeći obim akreditacije.

Registar je javan i dostupan na internet portalu ATCG.

Odgovornost: *Rukovodilac Službe za akreditaciju*

4.7 CIKLUS AKREDITACIJE I PROGRAM OCJENJIVANJA

Ciklus akreditacije počinje na dan ili nakon datuma odluke o dodjeli početne akreditacije ili odluke nakon ponovnog ocjenjivanja i traje 4 (četiri) godine. Prije kraja ciklusa akreditacije, ponovno ocjenjivanje mora da se planira i obavi uzimajući u obzir informacije prikupljene od ocjenjivanja obavljenih tokom ciklusa akreditacije, što će se evidentirati u Programu ocjenjivanja u dijelu koji se odnosi na ponovno ocjenjivanje kako bi se osigurala cjelokupna pokrivenost obima akreditacije Odluka o obnavljanju akreditacije se donosi u skladu sa tačkom 4.5.2 ovog dokumenta. Budući da ponovno ocjenjivanje mora da potvrdi kompete ATCG sprovodi aktivnosti sa ciljem osiguranja da akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenopromjrsti stalno ispunjava kriterijume za akreditaciju za poslove za koje je akreditacija dodjeljena.

ATCG primjenjuje ZPR.01.09-1 Program ocjenjivanja za ocjenjivanje aktivnosti tijela za ocjenjivanje usaglašenosti tokom ciklusa akreditacije kako bi se osiguralo da se aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti koje su reprezentativne za obim akreditacije ocjenjuju na relevantnim lokacijama tokom ciklusa akreditacije, na osnovu stečenog iskustva. ZPR.01.09-1 Program ocjenjivanja osigurava da zahtjevi međunarodnih standarda i drugih normativnih dokumenata koji sadrže zahtjeve za tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i obim akreditacije se ocjenjuju uzimajući u obzir procjenjeni rizik.

ODREĐIVANJE ELEMENATA PROGRAMA OCJENJIVANJA U SKLADU SA ŠEMOM AKREDITACIJE

Tokom početnog ocjenjivanja, u dodatku lokacija TOU gdje se sprovode ocjenjivanja usaglašenosti, sve lokacije sa jednom ili više pratećih aktivnosti moraju biti ocijenjene: formulacija politike, razvoj procesa/procedura, pregled ugovora, planiranje ocjenjivanja usaglašenosti, preispitivanje i potvrđivanje

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 42 / 63

rezultata ocjenjivanja usaglašenosti i odlučivanja o rezultatima.

U svrhu ocjenjivanja u akreditacionom ciklusu, ATCG primjenjuje odgovarajući Program ocjenjivanja da osigura aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti, ili najmanje reprezentativnog obima akreditacije koji se ocjenjuje na relevantnoj lokaciji. U zavisnosti od aktivnosti sprovedenih na pojedinačnim lokacijama, ATCG će izabrati primjenjive tehnike koje uključuju, ali ne ograničavaju:

- Ocjenjivanje na licu mjesta,
- Ocjenjivanje sa udaljenosti,
- Osvjedočenje u implementaciju aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti,
- Preispitivanje dokumentacije,
- Preispitivanje fajlova,
- Mjerne probe,
- Pregled PT i međulaboratorijske poređenja TOU,
- Validacione provjere,
- Nenajavljene provjere,
- Intervjuisanje osoblja.

U principu, broj ocjenjivač dana za određenu vrstu akreditacije zavisi od vrste ocjenjivanja, veličine TOU, lokacija TOU, kao i obima akreditacije, npr. broj/kompleksnost aktivnosti za koju je akreditacija dodijeljena.

Program ocjenjivanja može biti promijenjen nakon proširenja, smanjenja obima akreditacije, ili bilo koje promjene obima akreditacije. U ovim slučajevima, princip izbora reprezentativnog uzorka ostaje isti.

Faktori rizika koji utiču na izbor tehnika ocjenjivanja i vremena između uspješnih ocjenjivanja lokacija TOU može biti:

- kompleksnost aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti (npr. šeme ocjenjivanja usaglašenosti koje sadrže provjere-ocjenjivanje fabričke kontrole proizvodnje i ispitivanje uzoraka iz proizvodnje, kontrola proizvoda posle dostave);
- postojanje potencijalnih rizika u aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti (npr. ispitivanje/kontrola proizvodnih karakteristika u slučaju obezbjeđivanja bezbjednosti hrane);
- odnos standardnih i nestandardnih procedura ocjenjivanja usaglašenosti (npr. metode/procedure razvijene u laboratoriji/kontrolnom ili sertifikacionom tijelu);
- aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti koja su predmet ovlašćivanja/imenovanja;
- postojanje primjedbi i žalbi na rad TOU za određene zadatke ocjene usaglašenosti, posebno koje su poslate ATCG;
- broj i priroda nalaza dobijenih u prethodnim ocjenjivanjima, ili prethodnom ciklusu akreditacije;
- broj lokacija i sprovedenih aktivnosti;
- frekvencija promjena u TOU sa njihovom prirodom u akreditacionom ciklusu (npr. Promjene osoblja, opreme, itd)
- razlozi za suspenziju u akreditacionom ciklusu.

U slučaju kada ocjenjivački tim ATCG uključuje ocjenjivače/tehničke eksperte iz drugih akreditacionih tijela, kao u slučaju kada ATCG sprovodi ocjenjivanja u skladu sa mrežom prekogranične akreditacije, broj ocjenjivač dana takođe zavisi od veličine pripremnih radnji koje moraju biti sprovedene (prevođenje i čitanje dokumentacije na stranom jeziku, priprema i prevod zapisa kreiranih u procesu evaluacije, itd). Takođe, u slučaju tranzicije na novo izdanje referentnog dokumenta za akreditaciju, ATCG može odlučiti da poveća broj ocjenjivač dana.

U slučajevima kada TOU ne želi da podnese svu zahtjevanu dokumentaciju sistema menadžmenta, kao što se traži zahtjevom za akreditaciju, ATCG može da poveća broj ocjenjivač dana, u slučaju pregleda nedostajuće dokumentacije na lokaciji TOU.

DODATNI FAKTORI RIZIKA U PLANIRANJU OCJENJIVANJA ZA SERTIFIKACIONA TIJELA ZA SISTEME MENADŽMENTA

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 43 / 63

Za sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta, dodatni faktori rizika koji se uzimaju u obzir su:

- broj izdatih sertifikata za pojedinačne sisteme menadžmenta;
- broj dostupnih ocjenjivača sertifikacionom tijelu;
- broj prihvaćenih/podnešenih transfera sertifikacije;
- broj provjera koje nijesu sprovedene u skladu sa vremenom obezbijeđenim procedurama sertifikacionog tijela;
- kompleksnost organizacije klijenta sertifikacionog tijela i postojanje kombinacija višelokacijskih provjera.

U slučaju da ATCG adekvatno implementira planiranje nadzornih pojeta sertifikacionim tijelima za sisteme menadžmenta, neophodno je u skladu sa IAF MD 15 imati uspješan sistem menadžmeta koji se predstavlja jedanput godišnje (u januaru svake kalendarske godine).

DODATNI FAKTORI RIZIKA U PLANIRANJU OCJENJIVANJA ZA SERTIFIKACIONA TIJELA ZA PROIZVODE

Za sertifikaciona tijela za proizvode, dodatni faktori rizika koji se uzimaju u obzir su:

- kompleksnost sertifikacionog tijela (npr. broj lokacija, broj osoblja koje sprovodi provjere, spoljni saradnici, proces decentralizovanog donošenja odluka, itd),
- sertifikacija proizvoda klijenta čiji je pravni entitet dio većih pravnih entiteta;
- kompleksnost organizacije klijenta, kombinovanjem provjera i više lokacijskih provjera.

Imenovano/ovlašćeno sertifikaciono tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da obavjesti ATCG o svom prvom ocjenjivanju usaglašenosti radi osvjedočenja ATCG u rad u realnim uslovima. Ukoliko osvjedočenje ne bude omogućeno do prvog redovnog nadzornog ocjenjivanja, ATCG će smanjiti, odnosno povući dodjeljenu akreditaciju. *Izmjena 7 od 30.06.2025.*

DODATNI FAKTORI RIZIKA U PLANIRANJU OCJENJIVANJA ZA ISPITNE / KALIBRACIONE / MEDICINSKE LABORATORIJE

Prilikom ocjenjivanja obima akreditacije laboratorija u početnom ocjenjivanju, kao i ocjenjivanjima tokom ciklusa akreditacije, treba uzeti u obzir sledeće:

- metode ispitivanja/kalibracije svrstati u homogene grupe uzimajući u obzir: oblast/podoblast ispitivanja/kalibracije, tehnike ispitivanja/kalibracije, fiksni i/ili fleksibilni obim, proizvod/material koji se ispituje/predmet kalibracije, frekvenciju ispitivanja/kalibracije;
- izabrane metode ispitivanja/kalibracije se mogu ocjeniti na dva načina: metoda 1 - osvjedočenje u izvođenje ispitivanja/kalibracije na licu mjesta; metoda 2 - pregled fajla (dokumentacije i dostupnih zapisa; metoda 3 – intervju za osobljem), počevši od uzorkovanja, preko sprovođenja postupka ispitivanja/kalibracije i završavajući izveštajem, npr. izveštaj o ispitivanju/sertifikati o kalibraciji;
- za svaku homogenu grupu metoda ispitivanja/kalibracije, odabrani reprezentativni broj osvjedočenja mora biti dovoljan kako bi se potvrdila kompetentnost laboratorije za sprovođenje metoda u odnosnoj grupi (osoblja, opreme, lokacije ispitivanja/uslova kalibracije, itd);
- nalazi sa prethodnih ocjenjivanja (npr. neusaglašenosti, rezultati PT ispitivanja, frekventna promjena osoblja, suspenzija, promjene lokacije (relokacija) laboratorije, itd);
- interna kalibracija sprovedena od ispitne laboratorije,
- fiksni i/ili fleksibilni obim akreditacije

Elementi koji se uzimaju u obzir moraju biti obuhvaćeni Programom ocjenjivanja. Na zahtjev laboratorije, ATCG će obezbijediti informacije o tome kako je izabran reprezentativni uzorak obima akreditacije za potrebe ocjenjivanja. Tokom ocjenjivanja, t.l. za potrebe izrade Programa ocjenjivanja, neophodno je kombinovati više tehnika ocjenjivanja obima akreditacije na način da metode ispitivanja/kalibracija budu ocijenjene nekoliko puta tokom akreditacionog ciklusa korišćenjem različitih tehnika ocjenjivanja (metoda 1 i/ili metoda 2 i/ili metoda 3).

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 44 / 63

Dodatni rizici koji se uzimaju u obzir su:

- aktivnosti ispitivanja u svrhu zakonske sertifikacije proizvoda (npr. za potrebe ovlašćenih / imenovanih tijela) ili kalibracije u procesima sertifikacije mjernih etalona imjerila / mandatna sertifikacija (metod1) ili kombinacija osvjedočenja (metod 1) i pregleda dokumentacije (metod2) tokom implementacije svakog ocjenjivanja laboratorijske lokacije;
- aktivnosti laboratorija koje rade u regulisanom području (npr. bezbjednosti hrane) / mandatorno ispitivanje (metod 1) tokom implementacije svakog ocjenjivanja laboratorijske lokacije;
- laboratorije koje sprovode uzorkovanje kao dio obima akreditacije (npr. emisije otpadnih gasova- ocjenjivanje uzorkovanja metodom 1 je obavezno tokom početnog ocjenjivanja ili u svrhu proširenja obima akreditacije; u drugim vrstama ocjenjivanja koristi se metod 2);
- laboratorije koje daju mišljenja i tumačenja /ocjenjivanje metodom 1 sa primjenom pridruženih metoda za ispitivanje/kalibraciju je obavezno tokom početnog ocjenjivanja ili u svrhu proširenja obima akreditacije; u drugim vrstama ocjenjivanja koristi se metod 2);
- ispitivanja/kalibracija laboratorija se sprovodi na terenu (npr. u prostorijama korisnika);
- razvoj standardnih i nestandardnih metoda ispitivanja/kalibracije/korišćenje nestandardnih metoda je uvijek ogroman rizik i obavezujuće je planiranje ocjenjivanja procedura validacije tokom svakog ocjenjivanja lokacije.
- dostupnost primjenjivih PT aktivnosti i drugih aktivnosti za osiguranje validnosti ispitivanja/ kalibraciju rezultata /tehničkih oblasti gdje nijesu ili je mali broj dostupnih PT i drugih aktivnosti predstavlja veliki rizik i priznavanje (metod 1) ili kombinaciju priznavanja (metod 1) i pregleda dokumentacije je obavezujuće (metod 2) tokom realizacije tokom svakog ocjenjivanja lokacije.;
- fleksibilan obim akreditacije/ocjenjivanje obima akreditacije zavisi od promjena u redosledu aktivnosti akreditacije između ocjenjivanja laboratorijske lokacije.

DODATNI FAKTORI RIZIKA U PLANIRANJU OCJENJIVANJA ZA KONTROLNIH TIJELA

Program ocjenjivanja obuhvata ocjenjivanje cjelokupnog obima akreditacije i sve lokacije kontrolnog tijela tokom trajanja akreditacionog ciklusa.

Svako ocjenjivanje u ciklusu akreditacije ostvaruje se kroz ocjenjivanje na lokaciji kontrolnog tijela, što po pravilu obuhvata ocjenu svih kriterijuma za akreditaciju koji su definisani referentnim standardom za akreditaciju i drugim normativnim dokumentima, a kroz određeni broj osvjedočenja aktivnosti kontrolisanja.

Početno ocjenjivanje se sprovodi na način da se izabranim tehnikama ocenjivanja procenjuje ispunjenost svih uslova za akreditaciju (zahtjevi referentnog standarda za akreditaciju i drugi normativni dokumenti) i obima akreditacije.

Ako se kontrolisanje iz traženog obima akreditacije vrši na više lokacija, ocjenjivanje se sprovodi na lokacijama na kojima se obavljaju neke od sledećih ključnih aktivnosti: definisanje politike; razvoj procesa i/ili procedura kontrolisanja, proces izbora kontrolora i, po potrebi, pregled ugovora, planiranje sprovođenja ocjenjivanja usaglašenosti, pregled i odobravanje rezultata ocjenjivanja usaglašenosti i odluka o rezultatima ocjenjivanja usaglašenosti. U zavisnosti od obima i vrste navedenih aktivnosti, određuje se broj dana na svakoj pojedinačnoj lokaciji

Prilikom početnog ocjenjivanja ostvaruje se osvjedočenje reprezentativnih metoda kontrolisanja iz svake tehničke oblasti iz traženog obima akreditacije. O reprezentativnosti odlučuje imenovani tehnički ocjenjivač/tehnički ekspert uz konsultaciju sa nadležnim rukovodiocem Odjeljenja za akreditaciju kontrolnih tijela.

Za ocjenjivanje svake oblasti kontrolisanja iz obima akreditacije, broj dana ocjenjivanja na licu mesta je po pravilu 1 ocjenjivač-dan, ali se broj može povećati uzimajući u obzir broj proizvoda ili grupa proizvoda kontrolisanja. Takođe, vrijeme potrebno za realizaciju ocjenjivanja može se povećati kada se obavljaju složeni poslovi kontrolisanja (npr. više vrsta kontrolisanja prema ugovoru sa naručiocem,

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 45 / 63

dugotrajan proces kontrolisanja i sl.).Prilikom početnog ocjenjivanja potrebno je verifikovati rad kontrolnog tijela u toku realizacije planiranih i ugovorenih poslova kontrolisanja, osim u slučajevima kada je akreditacija preduslov za ovlašćivanje/imenovanje. Tada, prilikom početnog ocjenjivanja, evaluacija sprovođenja postupka kontrolisanja može se realizovati kroz simulaciju istih, a broj dana evaluacije je po pravilu isti kao da se radi o realnom ocjenjivanju. Ukoliko je akreditacija preduslov za imenovanje/ovlašćivanje, akreditacija može biti dodjeljena i uz osvjedočenje u rad tijela za ocjenjivanje usaglašenosti u simuliranim uslovima.

Imenovano/ovlašćeno kontrolno tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da obavjesti ATCG o svom prvom ocjenjivanju usaglašenosti radi osvjedočenja ATCG u rad u realnim uslovima. Ukoliko osvjedočenje ne bude omogućeno do prvog redovnog nadzornog ocjenjivanja, ATCG će smanjiti, odnosno povući dodjeljenu akreditaciju.

Takođe, u ovim slučajevima zakonski zahtjevi, zahtjevi relevantnih standarda ili zahtevi nadležnog državnog organa mogu uticati na traženi obim akreditacije

Broj ocjenjivač dan raste najmanje za 0,5 u slučaju kada kontrolno tijelo koristi eksterne usluge ispitivanja koje su podrška kontrolisanju.

Dodatni rizici koji se uzimaju u obzir su:

u ciklusu akreditacije provjerava se i ocjenjuje rad svog ključnog osoblja koje je odgovorno i ovlašćeno za obavljanje poslova kontrolisanja iz obima akreditacije, odnosno osoblja čiji rad utiče na rezultate akreditovanih kontrolisanja. Ako je više različitih lica (kontrolora) ovlašćeno za obavljanje istih poslova kontrolisanja, ocjenjivanje njihove kompetentnosti će se vršiti na način da se ne ponavljaju lica u čiji se rad predhodno osvedočilo (osim ako je to drugačije planirano iz specifičnih razloga, npr. efikasnost sprovedenih korektivnih mera i sl.). ATCG vrši izbor kontrolora u čiji će se rad ocjenjivački tim ATCG osvjedočiti, pri čemu se moraju uzeti u obzir sledeći faktori rizika (npr. novozaposleni, rizici u vezi sa složnošću poslova kontrolisanja, efektivnost internog nadzora rada kontrolora i sl.).

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja/ocjenjivač*

4.7.1 Redovna ocjenjivanja u ciklusu akreditacije

Redovna ocjenjivanja se realizuju u skladu sa ZPR.01.09-1 Programom ocjenjivanja, koristeći primjenjive tehnike ocjenjivanja, vodeći računa da period između dva ocjenjivanja na lokaciji klijenta ne može biti duži od dvije godine.

Interval između ocjenjivanja u ciklusu akreditacije, kao i primjenjive tehnike ocjenjivanja zavise od rezultata realizovanih ocjenjivanja, prirode utvrđenih neusaglašenosti, efikasnosti uspostavljenog sistema menadžmenta, rezultata internih provjera, preispitivanja od strane rukovodstva, rezultata internih provjera, rezultata učešća u međulaboratorijskim poređenjima i PT aktivnostima, rezultata razrješenja prigovora, frekvencije promjena u akreditovanom TOU koji mogu uticati na status akreditacije i sl.

TOU je u obavezi da potrebnu dokumentaciju za realizaciju redovnog ocjenjivanja dostavi najkasnije 1,5 mjeseci prije planiranog termina realizacije. Po pravilu, tim za ocjenjivanje ostaje isti tokom ciklusa akreditacije, ali angažovan u sastavu koji odgovara planiranim aktivnostima ocjenjivanja u skladu sa programom ocjenjivanja.

Tokom faze pripreme svakog ocjenjivanja (nadzorne, proširenja ili ponovne akreditacije), ATCG dostavlja akreditovanom TOU Upitnik o promjenama (oznaka: ZPR.01.51), s rokom povratnog odgovora od najviše 10 dana.

Upitnik obuhvata informacije o:

- Promjenama u vlasničkoj, pravnoj, upravljačkoj i operativnoj strukturi;
- Promjenama u odnosima s klijentima, matičnim ili povezanim organizacijama;

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 46 / 63

- Promjenama u resursima, lokacijama, opremi, osoblju, obimu akreditacije
- Bilo kakvim drugim promjenama koje mogu uticati na kriterijume pod kojima je dodjeljena akreditacija

Tokom samog ocjenjivanja, tim za ocjenjivanje mora:

- Provjeriti informacije iz dostavljenog upitnika ZPR.01.51;
- Postaviti dodatna pitanja ako postoje nejasnoće;
- Kod akreditovanih kontrolnih tijela posebno analizirati potencijalni uticaj promjena na zahtjeve za Tip A nezavisnost, u skladu s Anksom A1 MEST EN ISO/IEC 17020 stav b) i stav c) kao i dodatkom A Zahtjevi za nezavisnost kontrolnih tijela An1 ILAC P15. Ispunjavanje za zahtjeva za nezavisnost A.1 b i A.1. c za tip A je binarno (da/ne) što znači da djelimično ispunjavanje zahtjeva za nezavisnost tipa A nije moguće. Takođe, to znači da analiza rizika na osnovu koje će biti donesene kontrolne mjere u cilju smanjivanja rizika po nepristrasnost u situaciji u kojoj zahtjevi za nezavisnost Tip A nijesu ispunjeni, nije moguće. Dakle, moguće je samo otklanjanje situacije koja nije u skladu sa ovim zahtjevima za Tip A. Zahtjevi za nezavisnost A.1.d (MEST EN ISO/IEC 17020) za Tip A se mogu pokriti kroz kontrolne mjere koje proističu iz analize rizika. izmjena 3 od 09.06.2025.

Dokumentacija koja se dostavlja ocjenjivačima/tehničkim ekspertima za potrebe pripreme i sprovođenja redovnog nadzornog ocjenjivanja TOU obuhvata:

- Izvještaj sa prethodnih ocjenjivanja (na odgovarajućem važećem obrascu ZPR.01.22- ZPR.01.26-1) i kada je primjenjivo zaključen Izvještaj o neusaglašenostima (na važećem obrascu ZPR.01.21-1);
- dokumentacija sistema menadžmenta dostavljena od strane TOU, kada je to relevantno;
- zapisi o učešću u međulaboratorijskim poređenjima ILC/PT, kada je to primjenjivo;
- izvještaj o internoj provjeri i preispitivanju od strane rukovodstva dostavljen od strane TOU;
- zapisi o rješavanju žalbi i prigovora, ukoliko ih je bilo;
- informacije i dokumentacija u vezi sa promjenama TOU od prethodnog ocjenjivanja;
- promjene legislative, kada je primjenjivo;
- Plan ocjenjivanja (obrazac ZPR.01.08);
- obrazac Kontrolne liste /obrazac Radnog lista;
- drugi važeći obrasci koji su primjenjivi tokom i nakon ocjenjivanja (npr. Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku, Izvještaj o neusaglašenostima, Izvještaj o ocjenjivanju, Radni list za osvjedočenje ocjenjivača sertifikacionog tijela (za sertifikaciona tijela za proizvode / za sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta), Radni list za pregled dokumentacije klijenta sertifikacionog tijela (za sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta), itd.
- za sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta, godišnje informacije i podatke sertifikacionog tijela (ZUP.03.01).

Napomena 1: U slučaju da postoje promjene u timu ocjenjivača novoimenovanom članu će biti obezbijeđena dodatna dokumentacija u skladu sa tačkom 4.3.2 ovog dokumenta.

Napomena 2: Za ocjenjivače i tehničke eksperte koji su u stalnom radnom odnosu u ATCG nije potrebno dostavljati navedenu internu dokumentaciju ATCG (procedure, smjernice, obrasce) smatrajući je dostupnom unutar ATCG. Zapisi o internoj komunikaciji se čuvaju.

Savjetnik u nadležnom odjeljenju je odgovoran za čuvanje zapisa o gore navedenoj komunikaciji.

U toku jednog ciklusa akreditacije svi postupci ocjenjivanja usaglašenosti iz obima akreditacije moraju biti ocjenjeni korišćenjem prikladnih tehnika ocjenjivanja.

4.7.2 Kriterijumi za izradu programa ocjenjivanja

a) Laboratorije za ispitivanje/kalibraciju (uključujući medicinske laboratorije)

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 47 / 63

Ocjenjivanje laboratorije i njenog obima akreditacije u toku ciklusa akreditacije planira se kroz Program ocjenjivanja (ZPR.01.09-1) uzimajući u obzir rizik povezan sa poslovima ispitivanja/etaloniranja prema obimu akreditacije.

U prvom ciklusu akreditacije, sve laboratorijske lokacije sa jednom ili više kritičnih aktivnosti se osim na početnom ocjenjivanju ocjenjuju najmanje još jednom. Raspored ocjenjivanja na različitim lokacijama laboratorije tokom ciklusa akreditacije je određen u skladu sa Programom ocjenjivanja tokom ciklusa akreditacije i zavisi od rezultata prethodnih ocjenjivanja i donešenih odluka o akreditaciji.

Odabir osoblja u čiji će se rad osvjedočiti ocjenjivački tim ATCG tokom trajanja ciklusa akreditacije navodi se u okviru Programa ocjenjivanja, pri čemu se moraju uzeti u obzir faktori rizika (npr. novozaposleni, rizici i složenost aktivnosti kontrolisanja, efikasnost internog praćenja (nadzor nad radom osoblja i dr.)

U odnosu na izloženost rizicima (Tabela 1), ATCG je napravio uslovnu podjelu laboratorija na: laboratorije niskog rizika, laboratorije srednjeg rizika i laboratorije visokog rizika.

TABELA 1: Određivanje grupe rizika za laboratorije za ispitivanje / etaloniranje

	Faktori	Kriterijumi			Ocjena
		1	2	3	
1.	Složenost obima akreditacije	1-2 oblasti ispitivanja, bez rizičnih oblasti* / 1-2 oblasti etaloniranja	3-5 oblasti ispitivanja, a koje mogu da uključe i (ne više od 2) rizične oblasti* / 3-5 oblasti etaloniranja	>5 oblasti ispitivanja, a koje mogu da uključe i rizične oblasti* / >5 oblasti etaloniranja	
2.	Odnos standardnih i nestandardnih metoda u prijavljenom/ dodijeljenom obimu akreditacije	Sve metode su standardne	>2/3 standardnih metoda	>2/3 nestandardnih metoda	
3.	Broj lokacija	1	2	>2	
4.	Obim i učestalost usluga koje se pružaju klijentimam (npr. broj izdatih izvještaja)	5-100 (u pojedinoj oblasti ispitivanja/etaloniranja, ne uključujući rutinska ispitivanja/etaloniranja)	100-500 (u pojedinoj oblasti ispitivanja/etaloniranja, ne uključujući rutinska ispitivanja/etaloniranja)	> 500 (u pojedinoj oblasti ispitivanja/etaloniranja, ne uključujući rutinska ispitivanja/etaloniranja)	

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE		Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI		Strana/ukupno strana 48 / 63

5.	Kretanje i migracije na spisku osoblja	Nema migracije osoblja	Nema migracije ključnog osoblja nadležnog za upravljanje osobljem, analizu rezultata i verifikaciju izvještaja	Ima migracije ključnog osoblja nadležnog za upravljanje osobljem, analizu rezultata i verifikaciju izvještaja	
6.	Odnos broja novozaposlenih i iskusnih kadrova za specifične funkcije (posebno vezano za ispitivanje, tumačenje rezultata i izvještavanje)		> 2/3 izvršilaca sa iskustvom	< 2/3 izvršilaca sa iskustvom	
7.	Neusaglašenosti u ciklusu akreditacije koje bi mogle predstavljati rizik po kompetentnost za obavljanje poslova ispitivanja/etaloniranja koji su pod akreditacijom		Ne	Da	
8.	Prethodna "istorija" sankcija (potpunih ili djelimičnih), npr. suspenzija/smanjenje obima i sl.	Ne		Da	
9.	Prethodni učinak u aktivnostima spoljnog praćenja validnosti rezultata (npr. PT ili ILC poređenja)	Rezultati su zadovoljavajući	Za neusaglašenosti koje su posledica nezadovoljavajućih rezultata učešća u PT i ILC su sprovedene adekvatne mjere	Za neusaglašenosti koje su posledica nezadovoljavajućih rezultata učešća u PT i ILC nisu preduzete adekvatne mjere	
10.	Izvještavanje o mišljenjima i tumačenjima	Ne		Da	
11.	Kombinacija fiksnog i fleksibilnog obima akreditacije	Ne		Da	

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 49 / 63

12.	Obavljanje uzorkovanja kao samostalna aktivnost	Ne		Da	
13.	... <i>ostali primjenjivi rizici (navesti)</i>				
	Prosječna ocjena:				

* Rizične oblasti ispitivanja su npr. hrana, medicinska ispitivanja, ispitivanje bezbjednosti proizvoda i sl.

Na osnovu sagledavanja mogućih rizika, ATCG je ustanovio uslovnu podjelu Laboratorija na sledeće tri grupe:

- Malo rizične laboratorije: prosječna ocjena < 1,5
- Srednje rizične laboratorije: prosječna ocjena 1,5 – 2,5
- Visoko rizične laboratorije: prosječna ocjena > 2,5

Na učestalost i sveobuhvatnost ocenjivanja u ciklusu akreditacije utiču različiti faktori rizika, pri čemu se moraju poštovati sledeća pravila za planiranje ocenjivanja u ciklusu:

- U prvom ciklusu akreditacije ATCG će realizovati godišnja nadzorna ocenjivanja na licu mesta, bez obzira kojoj grupi rizika laboratorija pripada.
- ATCG može razmotriti pomeranje nadzornih ocenjivanja na licu mesta u prvom ciklusu akreditacije u određenim slučajevima:
 - na zahtev laboratorije: TOU može podneti obrazloženi zahtev za odlaganje, na primer zbog privremenih nemogućnosti rada, organizacionih promena, vanrednih okolnosti (npr. prirodne nepogode);
 - na inicijativu ATCG: Ako ATCG proceni da određeno ocenjivanje može biti pomeren a iz razloga na koje ne može uticati, uz očuvanje poverenja u kompetentnost laboratorije.

Ukoliko zahtev dolazi od strane laboratorije, ATCG može zahtevati dodatne informacije ili dokumentaciju da bi ocenio rizik u vezi sa odlaganjem. Tokom perioda odlaganja, ATCG će razmotriti alternativne metode nadzora, kao što je daljinsko ocenjivanje ili pregled dokumentacije (npr. izveštaj sa interne provjere, zapisnici o preispitivanju od strane rukovodstva, generisani izveštaji sa pripadajućim zapisima, izveštaji o realizovanim korektivnim mjerama, rezultati rješavanja prigovora i žalbi, rezultati o realizovanim PT/ILC itd).

U ovim slučajevima, ATCG će sprovedenu analizu dokumentovati (zapisnik sa sastanka nadležnog osoblja) uz navođenje odluke o odlaganju i alternativnim metodama nadzora u vremenu odlaganja, ažurirati Program ocenjivanja i o svemu obavestiti CAB.

Maksimalno trajanje odlaganja obično ne prelazi 6 meseci bez ozbiljnih posledica po status akreditacije.

- U drugom ciklusu akreditacije moguće je izostaviti realizaciju godišnjeg ocenjivanja akreditovane laboratorije na lokaciji i povećati period između dva ocenjivanja u skladu sa Programom ocenjivanja, ukoliko se radi o laboratoriji iz niskorizične, pri čemu se mora voditi računa da period između dva uzastopna ocenjivanja ne može biti duži od 2 godine (24 meseca). Povećanje perioda između ocenjivanja na lokaciji laboratorije je moguće i u slučajevima kada laboratorija obavlja dugi niz godina ispitivanja/etaloniranja u istoj(im) oblasti(ma) koja se nijesu bitno mijenjala (odnosi se na referentna dokumenta za ispitivanje/etaloniranje), a pri tome je održavan stabilan sistem rada. Pravilo važi za laboratorije iz niskorizične i srednerizične grupe.
- Ukoliko se godišnje ocenjivanje na lokaciji laboratorije izostavi ocenjivanje u ciklusu će se realizovati kroz dokumentaciono ocenjivanje i to najmanje izveštaja sa interne provjere, izveštaja o

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 50 / 63

preispitivanju od strane rukovodstva, generisanih izvještaja o ispitivanju/etaloniranju i pripadajućih zapisa o sprovođenju postupka ispitivanja/etaloniranja, rezultata o realizovanim PT/ILC i ostalih aktivnosti na obezbjeđenju validnosti rezultata ispitivanja/etaloniranja, izvještaja o realizovanim preventivnim/korektivnim mjerama, rezultata rješavanja prigovora, ako je istih bilo u prethodnom periodu itd). Mora se voditi računa da period između dva uzastopna ocjenjivanja na licu mjesta ne bude duži od 2 godine (24 mjeseca).

- Za laboratorije iz visokorizične grupe realizacija godišnjih ocjenjivanja na licu mjesta se podrazumjeva nezavisno o kojem ciklusu akreditacije se radi.
- Smanjenje perioda između ocjenjivanja laboratorije na licu mjesta je moguće ako postoje ozbiljni problemi u funkcionisanju (npr. opravdani prigovori na rad laboratorije, velika frekvencija promjena osoblja, česta promjena referentnih dokumenata za ispitivanje/etaloniranje i dr.).

Odgovornost: Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Vodeći ocjenjivač

b) Kontrolna tijela

Ocjenjivanje **kontrolnog tijela** i njegovog obima akreditacije u toku ciklusa akreditacije planira se kroz Program ocjenjivanja (ZPR.01.09-1) uzimajući u obzir rizik povezan sa poslovima kontrolisanja prema obimu akreditacije.

U prvom ciklusu akreditacije, sve lokacije kontrolnog tijela sa jednom ili više kritičnih aktivnosti se osim na početnom ocjenjivanju ocjenjuju najmanje još jednom. Raspored ocjenjivanja na različitim lokacijama kontrolnog tijela tokom ciklusa akreditacije je određen u skladu sa Programom ocjenjivanja i zavisi od rezultata prethodnih ocjenjivanja i donešenih odluka o akreditaciji.

Odabir osoblja u čiji će se rad osvjedočiti ocjenjivački tim ATCG tokom trajanja ciklusa akreditacije navodi se u okviru Programa ocjenjivanja, pri čemu se moraju uzeti u obzir faktori rizika (npr. novozaposleni, rizici i složenost aktivnosti kontrolisanja, efikasnost internog praćenja (nadzor nad radom osoblja i dr.)

Na osnovu sagledavanja mogućih rizika (Tabela 2), ATCG je uspostavilo uslovnu podjelu kontrolnih tijela u tri grupe: kontrolna tijela niskog rizika, kontrolna tijela srednjeg rizika, kontrolna tijela visokog rizika.

TABELA 2: Određivanje grupe rizika za kontrolno tijelo

	Faktori	Kriterijumi			Ocjena
		1	2	3	
1.	Složenost obima akreditacije	1-2 oblasti kontrolisanja, bez rizičnih oblasti*	3-5 oblasti kontrolisanja, a koje mogu da uključe i rizične oblasti* (ne više od 2)	>5 oblasti kontrolisanja, a koje uključuju i rizične oblasti*	
2.	Broj lokacija	1	2	>2	
3.	Broj lica angažovanih u kontrolisanju	<10	10-20	>20	
4.	Promjene ključnog osoblja	1	2	>2	
5.	Odnos broja novozaposlenih i iskusnih kadrova za specifične funkcije (posebno vezano za		> 2/3 izvršilaca sa	< 2/3 izvršilaca sa	

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 51 / 63

	kontrolisanje, tumačenje rezultata i izvještavanje)		iskustvom	iskustvom	
6.	Neusaglašenosti u ciklusu akreditacije koje bi mogle predstavljati rizik po kompetentnost za obavljanje poslova kontrolisanja koji su pod akreditacijom		Ne	Da	
7.	Prethodna "istorija" sankcija (potpunih ili djelimičnih), npr. suspenzija/smanjenje obima i sl.	Ne		Da	
8.	Oblasti kontrolisanja su predmet imenovanja /ovlašćenja		Ne	Da	
9.	... ostali primjenjivi rizici (navesti)				
10.	Prosječna ocjena :				

* Rizične oblasti su npr. kontrolisanje hrane, kontrolisanje bezbjednosti proizvoda i sl.

Na osnovu sagledavanja mogućih rizika, ATCG je ustanovio uslovnu podjelu kontrolnih tijela na sledeće tri grupe:

- Prva grupa - Kontrolna tijela niskog rizika: Prosječna ocjena < 1,5
- Druga grupa - Kontrolna tijela srednjeg rizika: Prosječna ocjena 1,5 - 2,5
- Treća grupa - Kontrolna tijela visokog rizika: Prosječna ocjena > 2,5

Na učestalost i sveobuhvatnost ocenjivanja u ciklusu akreditacije utiču različiti faktori rizika, pri čemu se moraju poštovati sledeća pravila za planiranje ocenjivanja u ciklusu:

- U prvom ciklusu akreditacije ATCG će realizovati godišnja nadzorna ocenjivanja na licu mjesta, bez obzira kojoj grupi rizika kontrolno tijelo pripada.

ATCG može razmotriti pomeranje nadzornih ocenjivanja na licu mjesta u prvom ciklusu akreditacije u određenim slučajevima:

- na zahtev TOU: TOU može podneti obrazloženi zahtev za odlaganje, na primer zbog privremenih nemogućnosti rada, organizacionih promena, vanrednih okolnosti (npr. prirodne nepogode);
- na inicijativu ATCG: Ako ATCG proceni da određeno ocenjivanje može biti pomeren a iz razloga na koje ne može uticati, uz očuvanje poverenja u kompetentnost TOU.

Ukoliko zahtev dolazi od strane TOU, ATCG može zahtevati dodatne informacije ili dokumentaciju da bi ocenio rizik u vezi sa odlaganjem. Tokom perioda odlaganja, ATCG će razmotriti alternativne metode nadzora, kao što je daljinsko ocenjivanje ili pregled dokumentacije (npr. izvještaj sa interne provjere, zapisnici o preispitivanju od strane rukovodstva, generisani izvještaji sa pripadajućim zapisima o sprovođenju postupka kontrolisanja, izvještaji o realizovanim preventivnim/korektivnim mjerama, rezultati rješavanja prigovora i žalbi, itd).

Maksimalno trajanje odlaganja obično ne prelazi 6 meseci bez ozbiljnih posledica po status akreditacije.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 52 / 63

- U drugom ciklusu akreditacije moguće je izostaviti realizaciju godišnjeg ocjenjivanja akreditovanog kontrolnog tijela na lokaciji i povećati period između dva ocjenjivanja u skladu sa Programom ocjenjivanja, ukoliko se radi o kontrolnom tijelu iz niskorizične grupe
- Povećanje perioda između ocjenjivanja na lokaciji kontrolnog tijela je moguće i u slučajevima kada kontrolno tijelo obavlja dugi niz godina kontrolisanja u istoj oblasti koja su standardizovana i koja se nijesu bitno mijenjala, a pri tome je održavan stabilan sistem rada. Pravilo važi za kontrolna tijela iz niskorizične i srednjerizične grupe, pri čemu se mora voditi računa da period između dva uzastopna ocjenjivanja ne može biti duži od 2 godine (24 mjeseca).
- Ukoliko se godišnje ocjenjivanje na lokaciji kontrolnog tela izostavi, ocjenjivanje u ciklusu će se realizovati kroz ocjenjivanje dokumentacije a najmanje izvještaja sa interne provjere, zapisnika o preispitivanju od strane rukovodstva, generisanih izvještaja o kontrolisanju i pripadajućih zapisi o sprovođenju postupka kontrolisanja, izvještajao realizovanim preventivnim/korektivnim mjerama, rezultata rješavanja prigovora i žalbi, ako je istih bilo u prethodnom periodu itd). Mora se voditi računa da period između dva uzastopna ocjenjivanja na licu mjesta ne bude duži od 2 godine (24 mjeseca).
- Za kontrolna tijela iz visokorizične grupe realizacija godišnjih ocjenjivanja na licu mjesta se podrazumjeva nezavisno o kojem ciklusu akreditacije se radi.
- Smanjenje perioda između ocjenjivanja kontrolnog tijela na licu mjesta je moguće ako postoje ozbiljni problemi u funkcionisanju (npr. opravdani prigovori/žalbe na rad kontrolnog tijela, velika frekvencija promjena osoblja, česta promjena referentnih dokumenata za kontrolisanje i dr.).
- Kontrolno tijelo tipa A treba, takođe da dostavi analizu rizika po nepristrasnost, kao i dokaze o održavanju usklađenosti sa zahtjevima A.1b и A.1.c ISO/IEC 17020.

Odgovornost: Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Vodeći ocjenjivač

c) Sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda

Ocjenjivanje **sertifikacionog tijela za proizvode** i njegovog obima akreditacije u toku ciklusa akreditacije planira se kroz Program ocjenjivanja (ZPR.01.09-1) uzimajući u obzir rizik povezan sa poslovima sertifikacije prema obimu akreditacije.

U prvom ciklusu akreditacije, sve lokacije sertifikacionog tijela sa jednom ili više kritičnih aktivnosti se osim na početnom ocjenjivanju ocjenjuju najmanje još jednom. Raspored ocjenjivanja na različitim lokacijama sertifikacionog tijela tokom ciklusa akreditacije je određen u skladu sa Programom ocjenjivanja i zavisi od rezultata prethodnih ocjenjivanja i donešenih odluka o akreditaciji.

Odabir osoblja u čiji će se rad osvjedočiti ocjenjivački tim ATCG tokom trajanja ciklusa akreditacije navodi se u okviru Programa ocjenjivanja, pri čemu se moraju uzeti u obzir faktori rizika (npr. novozaposleni, rizici i složenost aktivnosti kontrolisanja, efikasnost internog praćenja (nadzor nad radom osoblja i dr.)

Na osnovu sagledavanja mogućih rizika (Tabela 3), ATCG je uspostavilo uslovnu podjelu sertifikacionih tijela za proizvode u tri grupe: sertifikaciona tijela niskog rizika, sertifikaciona tijela srednjeg rizika, sertifikaciona tijela visokog rizika.

TABELA 3: Određivanje grupe rizika za sertifikaciono tijelo za proizvode

	Faktori	Kriterijumi			Ocjena
		1	2	3	
1.	Složenost obima akreditacije	1-2 šeme sertifikacije	3-5 šema sertifikacije	>5 šema sertifikacije	
2.	Odnos internog i eksterno	Interno	Eksterno ne više od	Eksterno više od	

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE		Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI		Strana/ukupno strana 53 / 63

	angažovanog osoblja		50%	50%	
3.	Odnos broja novozaposlenih i iskusnih kadrova za specifične funkcije (posebno vezano za sertifikaciju i donošenje odluka o sertifikaciji)		> 2/3 izvršilaca sa iskustvom	< 2/3 izvršilaca sa iskustvom	
4.	Šeme sertifikacije koje uključuju ispitivanje	Sopstveni resursi	Kombinovano (interni i eksterni resursi)	Eksterni resursi	
5.	Neusaglašenosti u ciklusu akreditacije koje bi mogle predstavljati rizik po kompetentnost za realizaciju poslova sertifikacije		Ne	Da	
6.	Prethodna "istorija" sankcija (potpunih ili djelimičnih), npr. suspenzija/smanjenje obima i sl.	Ne		Da	
7.	Šema(e) sertifikacije je(su) predmet notifikacije/ovlašćenja		Ne	Da	
8.	Broj lokacija	1	2	> 2	
9.	... <i>ostali primjenjivi rizici (navesti)</i>				
10.	Prosječna ocjena :				

Na osnovu sagledavanja mogućih rizika, ATCG je ustanovio uslovnu podjelu sertifikacionih tijela za proizvode na sledeće tri grupe:

- Prva grupa - Sertifikaciona tijela niskog rizika: Prosječna ocjena < 1,5
- Druga grupa - Sertifikaciona tijela srednjeg rizika: Prosječna ocjena 1,5 - 2,5
- Treća grupa - Sertifikaciona tijela visokog rizika: Prosječna ocjena > 2,5

Na učestalost i sveobuhvatnost ocenjivanja u ciklusu akreditacije utiču različiti faktori rizika, pri čemu se moraju poštovati sledeća pravila za planiranje ocenjivanja u ciklusu:

- U prvom ciklusu akreditacije ATCG će realizovati godišnja nadzorna ocenjivanja na licu mjesta, bez obzira kojoj grupi rizika sertifikaciono tijelo pripada.

ATCG može razmotriti pomeranje nadzornih ocenjivanja na licu mjesta u prvom ciklusu akreditacije u

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 54 / 63

određenim slučajevima:

- na zahtev TOU: TOU može podneti obrazloženi zahtev za odlaganje, na primer zbog privremenih nemogućnosti rada, organizacionih promena, vanrednih okolnosti (npr. prirodne nepogode);
- na inicijativu ATCG: Ako ATCG proceni da određeno ocenjivanje može biti pomeren a iz razloga na koje ne može uticati, uz očuvanje poverenja u kompetentnost TOU.

Ukoliko zahtev dolazi od strane TOU, ATCG može zahtevati dodatne informacije ili dokumentaciju da bi ocenio rizik u vezi sa odlaganjem. Tokom perioda odlaganja, ATCG će razmotriti alternativne metode nadzora, kao što je daljinsko ocenjivanje ili pregled dokumentacije (npr. izveštaj sa interne provjere, zapisnici o preispitivanju od strane rukovodstva, generisani sertifikati sa pripadajućim zapisima o sprovođenju postupka sertifikacije, izveštaji o realizovanim preventivnim/korektivnim mjerama, rezultati rješavanja prigovora i žalbi, itd).

Maksimalno trajanje odlaganja obično ne prelazi 6 meseci bez ozbiljnih posledica po status akreditacije.

- U drugom ciklusu akreditacije moguće je izostaviti realizaciju godišnjeg ocenjivanja akreditovanog sertifikacionog tijela na lokaciji i povećati period između dva ocenjivanja u skladu sa Programom ocenjivanja, ukoliko se radi o sertifikacionom tijelu iz Prve grupe.
- Povećanje perioda između ocenjivanja na lokaciji sertifikacionog tijela je moguće i u slučajevima kada sertifikaciono tijelo primjenjuje šemu sertifikacije koja se nije duži vremenski period bitno mijenjala, a pri tome je održavan stabilan sistem rada. Pravilo važi za sertifikaciona tijela iz niskorizične i srednjerizične grupe.
- Ukoliko se godišnje ocenjivanje na lokaciji sertifikacionog tijela izostavi, ocenjivanje u ciklusu će se realizovati kroz ocenjivanje dokumentacije a najmanje izveštaja o internoj provjeri, izveštaja o preispitivanju od strane rukovodstva, rezultata preduzetih mjera, ako je primjenjivo, rezultata rješavanja prigovora i žalbi, ako je istih bilo u prethodnom periodu.
- Za sertifikaciona tijela iz visokorizične grupe realizacija godišnjih ocenjivanja na lokaciji se podrazumjeva, uz korišćenje svih prikladnih tehnika ocenjivanja.
- Ukoliko vlasnik šeme sertifikacije ima određene zahtjeve u pogledu frekvencije ili načina ocenjivanja sertifikacionog tijela za proizvode na licu mjesta, bez obzira kojoj grupi sertifikaciono tijelo pripada sa aspekta rizika, ATCG će uzeti u obzir te zahtjeve ukoliko oni nijesu u suprotnosti sa referentnim harmonizovanim standardom za akreditaciju sertifikacionih tijela za proizvode.

Odgovornost: Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Vodeći ocenjivač

d) Sertifikaciona tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta

Ocenjivanje sertifikacionog tijela za sisteme menadžmenta i njegovog obima akreditacije u toku ciklusa akreditacije planira se kroz Program ocenjivanja (ZPR.01.09-1) uzimajući u obzir rizik povezan sa poslovima sertifikacije prema obimu akreditacije.

U prvom ciklusu akreditacije, sve lokacije sertifikacionog tijela sa jednom ili više kritičnih aktivnosti se osim na početnom ocenjivanju ocenjuju najmanje još jednom. Raspored ocenjivanja na različitim lokacijama sertifikacionog tijela tokom ciklusa akreditacije je određen u skladu sa Programom ocenjivanja i zavisi od rezultata prethodnih ocenjivanja i donesenih odluka o akreditaciji.

Odabir osoblja u čiji će se rad osvjedočiti ocenjivački tim ATCG tokom trajanja ciklusa akreditacije navodi se u okviru Programa ocenjivanja, pri čemu se moraju uzeti u obzir faktori rizika (npr. novozaposleni, rizici i složenost aktivnosti kontrolisanja, efikasnost internog praćenja (nadzor nad radom osoblja i dr.)

Na osnovu sagledavanja mogućih rizika (Tabela 4), ATCG je uspostavilo uslovnu podjelu sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta u tri grupe: sertifikaciona tijela niskog rizika, sertifikaciona tijela srednjeg rizika, sertifikaciona tijela visokog rizika.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 55 / 63

TABELA 4: Određivanje grupe rizika za sertifikaciono tijelo za sisteme menadžmenta

	Faktori	Kriterijumi			Ocjena
		1	2	3	
1.	Složenost obima akreditacije	1-2 šeme sertifikacije	3-5 šema sertifikacije	>5 šema sertifikacije	
2.	Odnos internog i eksterno angažovanog osoblja	Interno	Eksterno ne više od 50%	Eksterno više od 50%	
3.	Šeme sertifikacije uključuju ocjenjivanje kompetencije osobe na osnovu praktičnog ispita		Ne	Da	
4.	Neusaglašenosti u ciklusu akreditacije koje bi mogle predstavljati rizik po kompetentnost za obavljanje poslova kontrolisanja koji su pod akreditacijom		Ne	Da	
5.	Prethodna "istorija" sankcija (potpunih ili djelimičnih), npr. suspenzija/smanjenje obima i sl.	Ne		Da	
6.	Broj lokacija	1	2	> 2	
7.	... <i>ostali primjenjivi rizici (navesti)</i>				
	Prosječna ocjena :				

Na osnovu sagledavanja mogućih rizika, ATCG je ustanovio uslovnu podjelu sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta na sledeće tri grupe:

- Prva grupa - Sertifikaciona tijela niskog rizika: Prosječna ocjena < 1,5
- Druga grupa - Sertifikaciona tijela srednjeg rizika: Prosječna ocjena 1,5 - 2,5
- Treća grupa - Sertifikaciona tijela visokog rizika: Prosječna ocjena > 2,5

Na učestalost i sveobuhvatnost ocjenjivanja u ciklusu akreditacije utiču različiti faktori rizika, pri čemu se moraju poštovati sledeća pravila za planiranje ocjenjivanja u ciklusu:

- U prvom ciklusu akreditacije ATCG će realizovati godišnja nadzorna ocjenjivanja na licu mjesta, bez obzira kojoj grupi rizika sertifikaciono tijelo pripada.
- Uorast perioda između dva ocjenjivanja na licu mjesta u prvom ciklusu akreditacije moguć je jedino u slučajevima nastalih nepredviđenih okolnosti, a na koje ne može uticati ATCG i/ili sertifikaciono tijelo. Ukoliko redovno godišnje ocjenjivanje sertifikaciono tijela na licu mjesta nije moguće zbog navedenih razloga, ocjenjivanje će biti sprovedno sa udaljenosti ili u krajnjem slučaju kroz pregled dokumentacije (npr. izvještaj sa interne provjere, zapisnici o preispitivanju od strane rukovodstva, generisani sertifikati sa pripadajućim zapisima o sprovođenju postupka

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 56 / 63

sertifikacije, izvještaji o realizovanim preventivnim/korektivnim mjerama, rezultati rješavanja prigovora i žalbi, itd). Ocjenjivanje sertifikacionog tijela na licu mjesta će se realizovati po okončanju nepredviđenih okolnosti, pri čemu se mora uzeti u obzir da period između dva uzastopna ocjenjivanja na licu mjesta ne smije biti duži od 2 godine (24 mjeseca).

- Počevši od drugog ciklusa akreditacije, a ukoliko se radi o sertifikacionom tijelu za sisteme menadžmenta iz niskorizične grupe, moguće je povećati period između dva ocjenjivanja na licu mjesta, pri čemu se mora voditi računa da period između dva uzastopna ocjenjivanja ne može biti duži od 2 godine (24 mjeseca).
- Počevši od drugog ciklusa akreditacije, a ukoliko se radi o sertifikacionom tijelu za sisteme menadžmenta iz srednje rizične grupe, moguće je povećati period između dva ocjenjivanja na licu mjesta, pri čemu se umjesto godišnjeg ocjenjivanja na licu mjesta sertifikaciono tijelo ocjenjuje kroz pregled dokumentacije (npr. izvještaj sa interne provjere, zapisnici o preispitivanju od strane rukovodstva, generisani sertifikati sa pripadajućim zapisima o sprovođenju postupka sertifikacije, izvještaji o realizovanim preventivnim/korektivnim mjerama, rezultati rješavanja prigovora i žalbi, itd). Mora se voditi računa da period između dva uzastopna ocjenjivanja na licu mjesta ne bude duži od 2 godine (24 mjeseca).
- Za sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta iz visokorizične grupe realizacija godišnjih ocjenjivanja na licu mjesta se podrazumjeva nezavisno o kojem ciklusu akreditacije se radi.
- Smanjenje perioda između ocjenjivanja sertifikacionog tijela na licu mjesta je moguće ako postoje ozbiljni problemi u funkcionisanju (npr. opravdani prigovori/žalbe na rad sertifikacionog tijela, velika frekvencija promjena osoblja, česta promjena referentnih dokumenata za sertifikaciju i dr.).
- Ukoliko vlasnik šeme sertifikacije ima određene zahtjeve u pogledu frekvencije ili načina ocjenjivanja sertifikacionog tijela za sisteme menadžmenta ATCG će uzeti u obzir te zahtjeve ukoliko oni nijesu u suprotnosti sa referentnim harmonizovanim standardom za akreditaciju sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta.

Odgovornost: Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Vodeći ocjenjivač

4.7.3 Vanredno ocjenjivanje

Vanredno ocjenjivanje se sprovodi po potrebi i to:

- kada postoje prigovori na rad akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti;
- kada se u akreditovanom tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti dogode promjene koje mogu uticati na uslove pod kojima je dodjeljena akreditacija (promjene pravnog statusa, organizacije, upravljačke strukture, postupaka ocjenjivanja usaglašenosti, materijalno- tehničkih i ljudskih resursa itd.);
- ako je, nakon suspenzije, potrebno da se provjeri da li akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ponovo ispunjava zahtjeve za akreditaciju
- na osnovu informacija o stanju u akreditovanom tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti, a koje mogu da utiču na status dodeljene akreditacije.
- po osnovu drugih pitanja koja mogu uticati na sposobnost tijela za ocjenjivanja usaglašenosti da ispuni zahtjeve za akreditaciju.

Odluku o sprovođenju vanrednog ocjenjivanja donosi direktor ATCG, na predlog Rukovodioca nadležnog odjeljenja ili Rukovodioca Službe za akreditaciju.

Odgovornost: Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Rukovodilac Službe za akreditaciju/direktor ATCG

4.8 OBNAVLJANJE AKREDITACIJE

4.8.1 Ponovno ocjenjivanje

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 57 / 63

Aktivnosti ponovnog ocjenjivanja započinju najmanje 4 mjeseca prije isteka važenja akreditacije, dostavljanjem od strane tijela za ocjenjivanje usaglašenosti zahtjeva za obnavljanje akreditacije sa pratećom dokumentacijom koja je specificirana u obrascu Zahtjeva.

Sve faze ponovnog ocjenjivanja se realizuju kao i kod početnog ocjenjivanja, izuzimajući realizaciju preliminarne posjete. Za ponovno ocjenjivanje se, po mogućnosti, imenuje različit tim za ocjenjivanje u odnosu na tim(ove) koji su obavljali ocjenjivanje u prethodnom ciklusu akreditacije.

Dokumentacija koja se podnosi ocjenjivačima/tehničkim ekspertima u slučaju pripreme za ponovno ocjenjivanje je ista kao i za početno ocjenjivanje (vidjeti tačku 4.3.1). Pored toga, takođe se dostavlja izvještaj sa prethodno realizovanog ocjenjivanja (na odnosnom obrascu ZPR.01.22 - ZPR.01.26-1) i pripadajući zapisi i informacije o zatvaranju utvrđenih neusaglašenosti (obrazac ZPR.01.21-1), kada je to primjenjivo.

Savjetnik u nadležnom odjeljenju je odgovoran za čuvanje zapisa o gore navedenoj korespodenciji.

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Rukovodilac Službe za akreditaciju*

4.8.2 Produženje akreditacije

Ukoliko je akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti podnijelo zahtjev ATCG za obnavljanje akreditacije u predviđenom roku, a odluka o obnavljanju akreditacije nije donijeta do isteka važeće akreditacije, pri čemu je kašnjenje prouzrokovano od strane ATCG, direktor može donijeti odluku o produženju roka trajanja akreditacije koji nije duži od 3 meseca od datuma isteka prethodne akreditacije.

Odgovornost: *Rukovodilac Službe za akreditaciju/direktor ATCG*

4.9 PROMJENE U OBIMU AKREDITACIJE

4.9.1 Proširenje obima akreditacije

Za proširenje obima akreditacije akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti se može prijaviti u bilo koje vrijeme tokom važenja akreditacije, što podrazumjeva podnošenje Zahtjeva za akreditacijom sa pratećom dokumentacijom navedenom u Zahtjevu (dostavlja se samo dokumentacija sistema menadžmenta koja se odnosi na prijavljeno proširenje obima akreditacije). U slučaju proširenja obima akreditacije u postupku obnavljanja akreditacije, se ne podnosi Zahtjev za proširenje obima akreditacije već se u traženom obimu akreditacije identifikuju poslovi ocjenjivanja usaglašenosti za koje tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti traži proširenje. Ocjenjivanje u svrhu proširenja obima akreditacije se može realizovati kroz samostalan postupak ili zajedno sa redovnim nadzornim ocjenjivanjem u ciklusu akreditacije.

Na osnovu rizika povezanog sa aktivnostima ili lokacijama koje treba obuhvatiti proširenjem obima akreditacije, definiše se odgovarajuća tehnika/e koja će se primjeniti i obavlja se preispitivanje resursa, priprema za ocjenjivanje, preispitivanje dokumentovanih informacija, ocjenjivanje i odlučivanje kako je to propisano ovim dokumentom.

Prijava proširenja obima akreditacije u postojećoj oblasti je obavezna najmanje 2 mjeseca, a u novoj oblasti akreditacije najmanje 4 mjeseca prije planiranog termina redovnog ocjenjivanja. U slučaju nepravovremene prijave za proširenje, ATCG može da ne prihvati prijavu u sklopu redovnog ocjenjivanja te će, na zahtjev TOU, sprovesti postupak samostalnog proširenja obima akreditacije nakon što se okonča postupak redovnog nadzornog ocjenjivanja. Zahtjev za proširenje obima akreditacije neće se prihvatiti ako akreditovano tijelo nije otklonilo ranije utvrđene neusaglašenosti ili ako nije izvršilo svoje obveze prema ATCG. Proširenje obima akreditacije ne utiče na rok važenja Sertifikata o akreditaciji.

Dokumentacija koja se dostavlja ocjenjivačima/tehničkim ekspertima u svrhu pripreme i sprovođenja ocjenjivanja TOU za potrebe proširenja obima akreditacije uključuje:

- Zahtjev za akreditaciju (na odgovarajućem obrascu ZPR.01.01-1 do ZPR01.06), sa pratećim

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 58 / 63

prilozima (Zahtjev se dostavlja svim članovima tima ocjenjivača ATCG, dok se prateći prilozi dostavljaju vodećim/tehničkim ocjenjivačima u skladu sa njihovom ekspertizom);

- Izvještaj sa prethodnih ocjenjivanja (na odgovarajućem važećem obrascu ZPR.01.22 do ZPR.01.26-1) i kada je primjenjivo zaključen Izvještaj o neusaglašenostima (na važećem obrascu ZPR.01.21-1);
- dokumentacija sistema menadžmenta dostavljena od strane TOU;
- zapisi o učešću u međulaboratorijskim poređenjima ILC/PT, kada je to primjenjivo;
- Plan ocjenjivanja (obrazac ZPR.01.08);
- obrazac Kontrolne liste /obrazac Radnog lista;
- drugi važeći obrasci koji su primjenjivi tokom i nakon ocjenjivanja (npr. Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku, Izvještaj o neusaglašenostima, Izvještaj o ocjenjivanju, Radni list za osvjedočenje ocjenjivača sertifikacionog tijela (za sertifikaciona tijela za proizvode / za sertifikaciona tijela za MS), Radni list za pregled dokumentacije klijenta sertifikacionog tijela (za sertifikaciona tijela za MS), itd;
- u slučaju sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta, godišnje informacije i podatke sertifikacionog tijela (ZUP.03.01).

Napomena 1: U slučaju da postoje promjene u timu ocjenjivača novoimenovanom članu će biti obezbijeđena dodatna dokumentacija u skladu sa tačkom 4.3.2 ovog dokumenta.

Napomena 2: Za ocjenjivače i tehničke eksperte koji su u stalnom radnom odnosu u ATCG nije potrebno dostavljati navedenu internu dokumentaciju ATCG (procedure, smjernice, obrasce) smatrajući je dostupnom unutar ATCG. Zapisi o internoj komunikaciji se čuvaju.

Savjetnik u nadležnom odjeljenju je odgovoran za čuvanje zapisa o gore navedenoj komunikaciji.

Proširenje obima akreditacije posledično dovodi do preispitivanja i ažuriranja odnosnog Programa ocjenjivanja (ZPR.01.09-1), tj. uzima se u vidu za potrebe planiranja budućih ocjenjivanja TOU u ciklusu akreditacije.

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Rukovodilac Službe za akreditaciju/direktor ATCG*

4.9.2 Smanjenje obima akreditacije

Obim akreditacije akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti se može smanjiti na zahtjev tijela za ocjenjivanje usaglašenosti ili nakon završenog postupka ocjenjivanja i donijete odgovarajuće odluke o akreditaciji.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o smanjenju obima akreditacije.

Smanjenje obima akreditacije posledično dovodi do preispitivanja i ažuriranja odnosnog Programa ocjenjivanja (ZPR.01.09-1).

Odgovornost: *Rukovodilac nadležnog odjeljenja/Rukovodilac Službe za akreditaciju/direktor ATCG*

4.9.3 Ostale promjene obima akreditacije

a) U svakom trenutku u ciklusu akreditacije, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može zatražiti izmjenu važećeg obima akreditacije, npr. iz razloga promjene referentnog dokumenta za ocjenjivanje usaglašenosti (standard, pravilnik i dr.), promjene godine izdanja standarda i dr.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da uz zahtjev dostavi ATCG i objašnjenje u vezi sa zahtjevanim izmjenama koje uključuje i analizu uticaja (impact analysis) na uspostavljeni sistem menadžmenta. Po prijemu Zahtjeva s popratnom dokumentacijom savjetnik, nakon saglasnosti Rukovodioca Odjeljenja, proslijeđuje zahtjev i prateću dokumentaciju na razmatranje vodećem ocjenjivaču i ocjenjivaču /ekspertu u čijem domenu izmjenjena. Po potrebi se prikuplja dodatna

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 59 / 63

dokumentacija. Zavisno od obima potrebnih aktivnosti, s ocjenjivačima se po potrebi sklapa ugovor, a TOU naplaćuju troškovi.

ATCG nakon analize dostavljenog zahtjeva odlučuje o načinu verifikacije tražene izmjene (npr. pregled dostavljene dokumentacije i sl.) i aktivnosti koje je neophodno sprovesti, o čemu će tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti biti obavešteno pisanim putem.

ATCG može sprovesti takvo ocjenjivanje bez planiranja odlaska na ocjenjivanje na lice mjesta ukoliko navedene promjene ne utiču na opseg akreditacije.

Preporuke za promjenu obima akreditacije u periodu između redovnih ocjenjivanja razmatra I odluku donosi Komisija za akreditaciju, a verifikuje je Direktor.

NAPOMENA: Ukoliko se radi o promjeni predmeta ocjenjivanja usaglašenosti, vrste ocjenjivanja usaglašenosti, lokacije TOU isto se smatra proširenjem obima akreditacije I realizuje se u skladu sa tačkom 4.9.1 I isto se uzima u obzir prilikom preispitivanja Programa ocjenjivanja.

Odgovornost: *direktor ATCG/ Rukovodilac Službe za akreditaciju*

b) U periodu između redovnih ocjenjivanja ATCG je, takođe, dužno da prati promjene u referentnim dokumentima referenciranim u izdatim obimima akreditacije što je nadležnost Savjetnika u službi za razvoj i međunarodnu saradnju, dok je registrovanje promjena u zakonskoj i podzakonskoj regulativi nadležnost Sekretara ATCG.

Odgovornost: *Savjetnik u službi za razvoj i međunarodnu saradnju / Sekretar ATCG*

4.10 SUSPENZIJA AKREDITACIJE

4.10.1 Suspenzija na zahtjev TOU (dobrovoljna suspenzija)

Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može tokom važenja akreditacije zatražiti od ATCG suspenziju akreditacije, za dio ili ukupan obim akreditacije, iz razloga privremene spriječenosti da obavlja akreditovane poslove ocjenjivanja usaglašenosti uz poštovanje kriterijuma za akreditaciju. Tražena suspenzija se može odobriti najviše do 6 mjeseci. Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti treba da zatraži prekid suspenzije u pisanoj formi najmanje mjesec dana prije isteka suspenzije.

Suspenzija akreditacije se može ukinuti na osnovu rezultata sprovedenog ocjenjivanja, ili na osnovu dostavljenih adekvatnih dokaza o prestanku okolnosti koje su dovele do suspenzije.

Ukoliko se ne steknu uslovi za prekid suspenzije, ATCG će smanjiti obim akreditacije u onom obimu u kojem je izrečena suspenzija, odnosno povući akreditaciju ukoliko je bila donijeta odluka o suspenziji obima akreditacije u cjelini.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o smanjenju dodijeljenog obima akreditacije ili povlačenju akreditacije.

Trajanje suspenzije ne utiče na rok važenja akreditacije.

Indormacija o suspenziji akreditacije se objavljuje na web portalu ATCG.

Odgovornost: *direktor ATCG/Rukovodilac Službe za akreditaciju*

4.10.2 Suspenzija po odluci ATCG (prinudna suspenzija)

ATCG može suspendovati akreditaciju na osnovu rezultata aktivnosti u ciklusu akreditacije, zbog neispunjavanja kriterijuma za akreditaciju ili nepoštovanja ugovornih i drugih obaveza od strane

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 60 / 63

akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, rezultata sprovedenog ocjenjivanja ili na osnovu predloga Komisije za akreditaciju. Ova suspenzija traje najduže do 6 meseci, a može da obuhvati dio dodijeljenog obima skreditacije ili obim akreditacije u cjelini. Izuzetno, ukoliko je akreditacija preduslov za ovlašćivanje/imenovanje a dođe do izmjene propisa koji regulišu predmetnu oblast ocjenjivanja usaglašenosti, ATCG može donijeti novu odluku o suspenziji akreditacije za još najduže šest mjeseci, dok se tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ne prilagodi izmjenjenim propisima. Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti treba da zatraži prekid suspenzije u pisanoj formi najmanje mjesec dana prije isteka suspenzije. Prinudna suspenzija akreditacije može se ukinuti na osnovu rezultata sprovedenog ocjenjivanja ili na osnovu dostavljenih adekvatnih dokaza o prestanku okolnosti koje su dovele do suspenzije.

Ukoliko se ne steknu uslovi za prekid suspenzije, ATCG će smanjiti obim akreditacije u onom obimu za koji je donijeta odluka o suspenziji, odnosno povući akreditaciju ukoliko je donijeta odluka o suspenziji akreditacije u cjelini.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o prinudnoj suspenziji.

Trajanje suspenzije ne utiče na rok važenja akreditacije.

Informacija o suspenziji akreditacije se objavljuje na web portalu ATCG.

Odgovornost: Komisija za akreditaciju/direktor ATCG

4.11 PRESTANAK AKREDITACIJE

4.11.1 Odustajanje od akreditacije

Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može u bilo kom trenutku i iz bilo kojeg razloga odustati od dodijeljene akreditacije i u pisanoj formi zatražiti od ATCG povlačenje akreditacije.

Informacija o povlačenju akreditacije se objavljuje na web portalu ATCG.

4.11.2 Povlačenje akreditacije

ATCG može povući dodijeljenu akreditaciju na osnovu rezultata aktivnosti u ciklusu akreditacije, zbog neispunjavanja kriterijuma za akreditaciju ili nepoštovanja ugovornih i drugih obaveza akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, na predlog Komisije za akreditaciju. Posebno, ATCG će pokrenuti proces povlačenja akreditacije ukoliko tokom aktivnosti u ciklusu akreditacije dođe do dokaza o obmanjujućem ponašanju, namjernom davanju neistinitih informacija ili prikrivanju informacija, odnosno dokaza o zloupotrebi akreditacije ili kršenju pravila akreditacije od strane akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Nakon povlačenja akreditacije, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da ATCG vrati dodjeljeni Sertifikat o akreditaciji i Dodatak Sertifikata o akreditaciji sa pripadajućim obimom akreditacije i obaveže se pisanom izjavom da će preduzeti sve mjere da posle povlačenja akreditacije ne koristi znak akreditacije ili da se tekstualno više ne poziva na akreditaciju.

Informacija o povlačenju akreditacije se objavljuje na web portalu ATCG.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o povlačenju akreditacije.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, kome je povučena akreditacija, može podnijeti novi zahtjev za akreditaciju nakon 6 mjeseci od datuma povlačenja akreditacije, odnosno nakon 12 meseci od datuma povlačenja akreditacije zbog zloupotrebe akreditacije ili kršenja pravila akreditacije.

Odgovornost: Komisija za akreditaciju/direktor ATCG

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE	Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI	Strana/ukupno strana 61 / 63

4.12. PRIGOVORI I ŽALBE

Prigovori na rad ATCG i žalbe u vezi sa odlukama ATCG o akreditaciji TOU rješavaju se u skladu sa procedurom PR.08 Rješavanje prigovora i žalbi.

4.13 ZAPISI O TOU

ATCG je uspostavilo i primjenjuje dokumentovanu proceduru *PR.02 Procedura za upravljanje dokumentima i zapisima* kojom je naznačeno da se zapisi čuvaju najmanje tokom tekućeg ciklusa akreditacije i dodatno za cijeli prethodni ciklus akreditacije.

Odgovornost: Savjetnik u nadležnom odjeljenju/Rukovodilac nadležnog odjeljenja

5. OBRASCI

Red. br.	Naziv	Oznaka	Izdanje/ Datum ažuriranja	Način čuvanja (papirna/elektronska forma)	Period čuvanja
1.	Zahtjev za akreditaciju laboratorija za ispitivanje	ZPR.01.01-1	01/03.12.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
2.	Zahtjev za akreditaciju laboratorija za kalibraciju	ZPR.01.02	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
3.	Zahtjev za akreditaciju kontrolnih tijela	ZPR.01.03-1	01/03.12.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
4.	Zahtjev za akreditaciju za sertifikaciona tijela za proizvode, procese i usluge	ZPR.01.04	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
5.	Zahtjev za akreditaciju za sertifikaciona tijela za QMS	ZPR.01.05-1	00/02.04.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
6.	Zahtjev za akreditaciju medicinskih laboratorija	ZPR.01.06-1	00/02.04.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
7.	Predlog tima ocjenjivača	ZPR.01.07	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
8.	Plan ocjenjivanja	ZPR.01.08	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
9.	Program ocjenjivanja	ZPR.01.09-1	00/03.02.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
10.	Kontrolna lista za ocjenjivanje laboratorija za ispitivanje/kalibraciju	ZPR.01.10	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
11.	Kontrolna lista za ocjenjivanje kontrolnih tijela	ZPR.01.11	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
12.	Kontrolna lista za ocjenjivanje sertifikaciona tijela za proizvode, procese i usluge	ZPR.01.12	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
13.	Kontrolna lista za ocjenjivanje sertifikaciona tijela za QMS,	ZPR.01.13-1	00/02.04.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
14.	Kontrolna lista za ocjenjivanje medicinskih laboratorija	ZPR.01.14-1	00/26.02.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
15.	Radni list za ocjenjivanje laboratorija za ispitivanje/kalibraciju	ZPR.01.15-1	00/15.03.2021.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE			Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI			Strana/ukupno strana 62 / 63

16.	Radni list za ocjenjivanje kontrolnih tijela	ZPR.01.16	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
17.	Radni list za ocjenjivanje sertifikacionih tijela za proizvode, procese i usluge	ZPR.01.17	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
18.	Radni list za ocjenjivanje sertifikacionih tijela za QMS	ZPR.01.18-1	00/02.04.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
19.	Radni list za ocjenjivanje medicinskih laboratorija	ZPR.01.19-1	00/26.02.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
20.	Zapisnik o prisustvu na završnom sastanku	ZPR.01.20	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
21.	Izveštaj o neusaglašenostima	ZPR.01.21-1	00/09.01.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
22.	Izveštaj o ocjenjivanju za laboratorije za ispitivanje/kalibraciju	ZPR.01.22	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
23.	Izveštaj o ocjenjivanju za kontrolna tijela	ZPR.01.23	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
24.	Izveštaj o ocjenjivanju za sertifikaciona tijela za proizvode, procese i usluge	ZPR.01.24	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
25.	Izveštaj o ocjenjivanju za sertifikaciona tijela za QMS	ZPR.01.25	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
26.	Izveštaj o ocjenjivanju za medicinske laboratorije	ZPR.01.26-1	00/26.02.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
27.	Lista dokumenata koja sadrži zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac Zahtjeva za akreditaciju i akreditovano TOU	ZPR.01.27-1	00/03.02.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
28.	Sertifikat o akreditaciji za laboratorije za ispitivanje	ZPR.01.28	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
29.	Sertifikat o akreditaciji za laboratorije za kalibraciju	ZPR.01.29	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
30.	Sertifikat o akreditaciji za kontrolna tijela	ZPR.01.30	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
31.	Sertifikat o akreditaciji za sertifikaciona tijela za proizvode, procese i usluge	ZPR.01.31	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
32.	Sertifikat o akreditaciji za sertifikaciona tijela za QMS	ZPR.01.32	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
33.	Sertifikat o akreditaciji za medicinske laboratorije	ZPR.01.33	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
34.	Dodatak sertifikata o akreditaciji za laboratorije za ispitivanje	ZPR.01.34-2	02/03.12.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
35.	Dodatak sertifikata o akreditaciji za laboratorije za kalibraciju	ZPR.01.35-1	00/03.02.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
36.	Dodatak sertifikata o akreditaciji za kontrolna tijela	ZPR.01.36-1	00/03.02.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
37.	Dodatak sertifikata o akreditaciji za sertifikaciona tijela za proizvode, procese i usluge	ZPR.01.37-1	00/03.02.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
38.	Dodatak sertifikata o akreditaciji za sertifikaciona tijela za QMS	ZPR.01.38-1	00/03.02.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
39.	Dodatak sertifikata o akreditaciji za medicinske laboratorije	ZPR.01.39-2	00/27.09.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
40.	Izveštaj o samoocjenjivanju za laboratorije za ispitivanje/kalibraciju	ZPR.01.40	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE			Oznaka/Datum PR.01-6/01.12.2025.
	OCJENJIVANJE TIJELA ZA OCJENU USAGLAŠENOSTI			Strana/ukupno strana 63 / 63

41.	Izveštaj o samoocjenjivanju za kontrolna tijela	ZPR.01.41	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
42.	Izveštaj o samoocjenjivanju za sertifikaciona tijela za proizvode, procese i usluge	ZPR.01.42	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
43.	Izveštaj o samoocjenjivanju za sertifikaciona tijela za QMS	ZPR.01.43	00/14.09.2020.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
44.	Izveštaj o samoocjenjivanju za medicinske laboratorije	ZPR.01.44-1	00/26.02.2024.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
45.	Radni list o osvjedočenju u rad auditora (MEST EN ISO/IEC 17021-1)	ZPR.01.45	00/03.02.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
46.	Radni list o osvjedočenju u rad auditora (MEST EN ISO/IEC 17065)	ZPR.01.46	00/03.02.2023.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
47.	Radni list u vezi sa pregledanim predmetom klijenta ST	ZPR.01.47	00/03.02.2023	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
48.	Registar članova Komisije za akreditaciju	ZPR.01.48	00/03.02.2023	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
49.	Kontrolna lista za ocjenjivanje ST za ISMS (dodatni zahtjevi prema ISO/IEC 27006)	ZPR.01.49	00/03.02.2023	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
50.	Godišnji Plan obuka	ZPR.01.50	00/03.02.2023	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina
51.	Upitnik o promjenama	ZPR.01.51	00/15.04.2025.	Registrator – Papirna forma	Najmanje 8 godina